

מדינת ישראל

משרד המשלה

משרד אלקטרוניקה ומחשבים

15

מס' תיק

פרשת אלטלנה
(קטל עיתונות)

1971

מס. ל.ת. מ.ק.ר.

מחלקה מק"מ

שם תיק: פרשת אלטלנה (אונייה)

מזהה פנימי: **ג-15/6526**

מזהה פריט: 0007dqx

כתובת 2-107-10-1-9

תאריך הדפסה: 03/01/2017

מנחם בגין

הפרישה, הסזון ואלטלנה

מאמר שני: המר"מ על אניית הנשק

במאמרו, מביא מרבן גוריון מדבריו של שר החוץ, מר משה שרת ז"ל, בישיבת הממשלה הומנית, שנתקיימה ביום ה' 20 ביוני 1948. ואלה הן דברים שנלקחו מן הפרוטוקול הרשמי: "ייתכן שאנו עומים עם עתה לפני הפרת ההפוגה על ידי יהודים באופן ממוצץ מאד, בלי שנהיה אנו באופן אישי אחראים לכך. וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל ארגן בחו"ל אגודות מפעילים עם נשק, והאגודה עומדת להגיע לחופי הארץ הלילה..."

* בימים ההם איש לא התחשב בשעות יום או לילה. הומני את כר גלילי ואת מר אשכול לבוא אלוננו אחר חצות. הם באו, בלי לדעת מי ראש, מה יהיה נושא השיחה. עמי היו חברי למטה. פתחת את הדיון ובקצרה הבהרתי את הנושא. סיפורי לנציגי הממשלה על המברק לכ"ץ ועל התורה שלנו לאגיה לכל תתי קדם עד קבלת הוראות. הומנתי את אריה בן-אליעזר למסור לסגן שר הבטחון ולמנהלו הכללי של משרד הבטחון את כל הפרטים על אצ"ל. סלנה, אנשיה וצידיה. אריה תיאר את האגיה ומסר כל פרט ופרט עליה. סיכמתי מצידו, את הסוגיה ואמרת, כי האגיה מופקדת בידי הממשלה. הסכם ההפוגה יודע לכולנו. אנו מבקשים, כי הממשלה תחליט ותודיע לנו, האם על אלטלנה להתקדם ול"גיה ארצה, או אם עלינו להתחזק. כל מה שתחליט הממשלה, נקבל ונבצע.

* בריון המשותף, תוצע לנו כסף המורה האגיה והנשק, לא הבינונו. חוץ הלוואי הדברים על הצעה זו, השמענו גם מילתא רבדיחוא. איוה כסף? ברצינות ובפשטות אמרנו, כי הנשק הוא קודם לעם הלוחם ואין הצעות על הדעת, שנקבל כעוד המורה חומרית כלשהי.

* נציגי הממשלה הודיעונו, כי אין הם יכולים להשיב לשאלתנו ב"מקום. עליהם לקיים היחזקות. הם ישיבו לנו למחרת היום, עד עשר בבוקר. זו היתה תודעה טבעית בעינינו. עוד הספקתי, מתוך הרוח את טובה שהשתררה בדיון, לשאול את אורחיו, האם כדאי היה להטרדם בשעה כה מאוחרת בלילה. הם השיבו, כי, אדרבא, לפען ענין כזה הם מוכנים לבוא בכל שעה, גם בלילה.

* למחרת היום, ב"י 15 ביוני 1948, כמעט בדיוק בשעה 10.00, עלצלתי לפלון במטה האצ"ל. סגן שר ה"בטחון, מר ישראל גלילי, ביקש לדבר איתי. מתוך צפייה טבעית, ניגשתי לטלפון. נציגי המוסמך של שר ה"בטחון מסר לי את התודעה הבאה: "החלטנו שעל האגיה לבוא, ובמחיריה האפשריות"

* על הודעה זו מסרתי לחברי. הדגנה פינתה מקומה לתדונה. המ"ט שלה הורחה להביא את אלטלנה, תוך הפסקת האש, החלה עד ה"ו ביוני, כדי לתת נשק ותחמושת בידי החייל העברי, שיוקרא, כעבור זמן קצר, לשו"ב ולעמוד מול צבאות הפלישת. כמה הם חסרו לנו, לכל לוחמי יש"ר, עד ה"ו ביוני?

* מיד הורינו לשדר לאגיה ה"ר, ראה, הפוכה מן הקודמת, לאמור: Full Speed Ahead בכל המהירות, או, במקובל לומר, בכל הקיטור, קדימה, את דברה של האגיה עדיין לא קלטנו.

עלי לציון, כי מאז קיבלנו את ההודעה הרשמית, לפיה על אלטלנה לחוש ולבוא, ועד ה"ב באוגוסט 1971, בו קראתי, במאמרו של מר בן-גוריון, את דבריו של שר החוץ בישיבת הממשלה הומנית ביום ה"ב ביוני 1948, לא היה שום ספק בעינינו, כי ההוראה המשמחת היא הנחה ול"ב בשם הממשלה, בידיעה המלאה ועל דעתו של ראש הממשלה ושר ה"בטחון.

ט. טרם נערך את העימות הישיר והמפורש בין הדברים ובין הדעות, עלי להבהיר, מה מקור חרדתי מן הרגע, בו שמעתי ברדיו לונדון על הפלגתה של אלטלנה. מ"י שהו יכול היה לשאול, כיצד געתי למסקנה כי יש לעכב את האגיה, עד אשר נקבל את הסכמת הממשלה לבואה. הנשק היה חיוני ביותר ל"ב מערכות ישראל, כלום שיקול זה לא צריך היה, מלכתחילה, לגבור על כל נימוק אחר? אנתנו, בארץ, לא ידענו כלל על צאת האגיה. אם היא הפ"ג, עליה להתקדם, עם הגישה לחופי הארץ, נודיע עליה לממשלה, אני קובע, כי אפילו לא עלה על דעתי, ועל דעת חברי, לנהוג כך בכל שנות מלחמתנו. נהג האצ"ל לקיים את דברו, מפקדיו וחיליו חונכו על הכלל. לפיו מבחן ההסכם הוא בקושי לקיימו. הוחבה לעמוד במבחן זה. אביא מספר דוגמאות: הוקמה תנועת המרי, על פי ההסכם שהונה ביסודה, קיבלנו על עצמנו מיגבלות רציניות לגבי חופש ההכרעה שלנו על מבצעי קרב. במשך כל תשע חודשי הלחימה המשותפת, לא שמענו תלונה כלשהי על הריגה מן המוסכם. ביצענו בתקופה הקצרה, גם מספר פעולות לא קלות לשם כיבוש הנשק החיוני החלטנו עליהן לבדנו. אך דבר זה היה חלק של ההסכם, לאמור: הצורך באישורה של מפקדת תנועת המרי אינו חל על מיבצעי קרב, על כיבוש נשק מידי הבריטים. מפקדת ההגנה ביקשה אותנו לא להודיע, במפורש או ברמיה, איהו הנוף הלוחם המבצע את התעסקה על מרכז השלטון הבריטי, הצבאי והאזרחי, באגף המיוחד של מלון המלך דוד. כך נהגנו. לכן, בשלוש האזהרות הטלפוניות לפינוי המלון לא השתמשנו בשמו של האצ"ל, אלא בשם "יהודים". ייתכן, כי זו היתה הסיבה, שבגללה השיב המוכר ה"ר ראשי שאו לקצין המשטרה, אשר הצביר אליו את האזהרה, כי הוא נמצא פה, לא כדי לקבל סקודות מן היהודים, אלא כדי לתת להם סקודות... מידע מכרוע זה נמסר לנו על ידי ההגנה. 24 שעות לאחר שנודע על האזהרות הבכרות בתוך האגף המוס"פ, ביקשה אותנו מפקדת ההגנה להודיע דווקא, כי אנתנו, האצ"ל,

ביצענו את הפעולה. נענינו גם לבקשה זו, על אף ההסחה האיומה, לא אמרנו מלה אחת, במשך שנה תמימה, על פנייה ההגנה אלינו לבצע את הפעולה ועל המוסכם בין קציני המ"ב צעים שלנו ביחס לאזהרת הפינוי וזמנה.

וכן קצר לאחר מבצע זה, הוצאו ההגנה והפלישה מן המערכה הצבאית נגד השלטון הבריטי. אצ"ל ולח"י הוסיפו להלום בו — על פי ההסכם. בסתיו 1945 נקבע בינינו, כי ההסכם בין שלושת הארגונים הלוחמים מ"ב, מ"א ועל מצוות עשה, ואם באחד הימים תצטוו ההגנה לנטוש את המערכה הצבאית, אצ"ל ולח"י יוסיפו להלחם. זאת הצענו מלכתחילה. כדי למנוע כל אי-בהבה, או טענה, בדיועד.

אלה היו הכללים, שבהם האמנו ול"י פיהם נהגנו, תמיד, באורח טבעי. הוספנו לנהוג כך בקשר עם אלטלנה. קיבלנו על עצמנו, כי חברי האצ"ל ילכו, בנדודיהם, לצבא, עם כל הנשק שהיה ברשות ארגונם. קיימנו, ועוד לפני ההסכם, מן ה"ב ביוני 1948, עם שר הבטחון, על ידי נציגי המוסמך, נאמרו, בו, באייר הש"ח, מתנתת השידור של מחתרת לוחמת ומנצחת, הדברים הבאים: "הארגון הצבאי ה"ל לאומי נוטש את המחתרת בגבולות המדינה העברית העצמאית... במדינת ישראל נהיה חייבים ובונים. לחוקיה נישמע. כי חוקינו הם, ואת ממשלתה נכבד, כי ממשלתנו היא".

אבל בקשר עם אגיה הנשק עמדה לנגד עינינו גם סוגיה מיוחדת. היא קשורה במוסר המלחמה לגבי איום לנשק, אמרתי אז לחברי, כי עלינו לראות את התבדל המכריע בין מ"ל חמת מחתרת, בה אנתנו עמדנו, לבין מלחמת שדה, בה הכל ניצבים. אז ייתה כל האחריות עלינו, לשוב או לרע, להצלחה או לכשלון. לא כן עתה. נכון, שיחידותינו עומדות ב"חיות רבות, ונחונות קרבנות יק"ר. אבל הממשלה הומנית, אשר את הקמתה דרשנו, חולשת על החיות בשלמותה. היא תחליטה על הפסקת האש. יחידות האצ"ל, שהוכרו כ"א כחלק בלתי נפרד של כוחות הצבא, קיבלו את התורה להפסיק את האש, איננו רשאים, בשום פנים, להטיל על הממשלה, או על אחינו לנשק, את האפשרות של חיזוק האש על ידי ארצנו, אם היא רוצה להשתמש בתירוץ של הפרת ההסכם על ידי הכנסת נשק חדש לארץ-ישראל. רק הממשלה יכולה לתחליט על בואה של אלטלנה, זאת היתה הכרתנו. זו לפיה פעלנו.

ה. גיש תור העיסות המתות. בחיות אלטלנה מרוחקת אלפי קילומטרים בחוץ, רים בחופי הארץ, אנו מבקשים את

הממשלה, באמצעות נציגיה, כי היא תחליט, האם על האגיה להתקדם ול"ב. לזאת התשובה המוסמכת היא: הן, ובמלוא הקיטור. אבל, מה נמסר על עובדה מכרעת זו לממשלה, כע"ב חור חמישה ימים? מאומה. נהפוך הוא, לממשלה, בישיבת הסודית, נאמרו, כי האצ"ל עומד להפר את ההפוגה ב"ב ביוני 1948; מטעם הממשלה, אין איש האחראי לכך; האצ"ל, על דעת עצמו, בלי ידיעה, בלי הסכמה ובל"י הוראה, משיט אגודות מפעילים ונשק, תוך ההפוגה, אל חופי הארץ. כעבור 23 שנים, הנני מבקש לשאול כל איש ישר בישראל, ללא הגבלת השקפה מדינית, האם ייתכן הסעייה נוראה מזו של מ"ב? של"ז? המשמע המידע, המטעה בת"י, לית, מחליטה הממשלה, אפילו פה אחד, לרכו כוחות צבאיים סביב כפר ויתקון וגם להרשות את הפעלתם. האם היא היתה מקבלת החלטה כזו, לו נמסרו לה העובדות לאשורן, וב"י עיקר עובדת מ"ב האישור הרשמי לבואה של האגיה? אין להכחיש, כי נפעם הלב, עם הצגת השאלה, הספק הוא בלתי נמנע.

במאמרו האחרון, אין מר בן-גוריון מביא מדבריו שלו בישיבת הממשלה, ב"ב ביוני 1948. ברור, כי הוא לא סתר את אשר הודיע שר החוץ, לפי האנפורמציה, אשר אותה שעה היתה בדיו, אחרת, לא היתה הממשלה מקבלת את החלטה, לכן, אין דרך אחרת לגילוי, או לאישור, האמת אל לפנינו בשאלות משוטות אל מר בן-גוריון ואל השר גלילי. משה שרת, לוי אשכול, אריה בן-אליעזר אינם עוד. אנתנו עודנו פה. נשאל איפוא —

מר בן-גוריון: האם אור ליום ה"ב ביוני 1948, או כבוקר ר"ה, קיבלת מנציגי המוסמך, מר גלילי, (אתה טוען שהוא מקובל לא היה פגן שר הבטחון) חודקה, כי משה האצ"ל מבקש את המ"ב שדה להתחיל ולהודיע לו, האם על אלטלנה, עם אנשיה ונשקה, לבוא או לא לבוא ארצה? האם ביום החוץ, עד עשר בבוקר, הפסקת איתו להודיע לי, כי על האגיה לבוא במימך המהירות? השר גלילי: האם לאחור הפנייה הלילית במטה האצ"ל, מפרת לראש הממשלה השר ה"בטחון, כי משה האצ"ל מעמיד את אלטלנה על מתנדפת ועידה רח לרשות הממשלה, וכי היא על הממשלה, או על אחינו לנשק, את האפשרות של חיזוק האש על ידי ארצנו, אם היא רוצה להשתמש בתירוץ של הפרת ההסכם על ידי הכנסת נשק חדש לארץ-ישראל. רק הממשלה יכולה לתחליט על בואה של אלטלנה, זאת היתה הכרתנו. זו לפיה פעלנו.

ברור, כי ביחס לשאלות אלו, אין אלא שתי אפשרויות, שלישית אין, אבל היום יש לי פניה נחושת אל

(סוף בעמוד 22)

עמוד 22

הפרישה, הסזון ואלטלנה

ביוני 1948, ואם הסכמת אותו לה"י, דעיני, כי על האגיה לבוא ללא דוד חוץ, אך יכולת להציג, או לתת להציג, את פרשת אלטלנה לפני חברי ריך לממשלה, כפי שהיא הוצגה ב"י ושיבתה ב"ב ביוני 1948, אבל, אם מר גלילי, עדי שיחתו הטלפונית עמדי, לא מסר לנו דבר על הודעתו ושאי לתנו לממשלה, כשמונה שעות לפני כן, הצג לו, לפחות היום, שתי שא"ל לות ישירות:

- א. — סודע לא דיווחתי לי, בין ה"ב ל"ב ביוני, כי ראש המטה הומני של אצ"ל וחבריו ביקשו, שי הממשלה תחליט, האם על אלטלנה לבוא, והיטנו את בואה בהסכמת הממשלה?
- ב. — מי הסמך אותך להודיע לי, מסקר האצ"ל לעמבר, כי על אלטלנה לבוא?
- ג. — את מתונו לא נחיה. בריך לחיות יחד, על אף מה שנעשה בדיון וב"י אלטלנה. אבל האמת, מה יתה על האמת?

(מאמר שלישי יבוא)

על צדק לאחר מבצע זה, הוצאו ההגנה והפלישה מן המערכה הצבאית נגד השלטון הבריטי. אצ"ל ולח"י הוסיפו להלום בו — על פי ההסכם. בסתיו 1945 נקבע בינינו, כי ההסכם בין שלושת הארגונים הלוחמים מ"ב, מ"א ועל מצוות עשה, ואם באחד הימים תצטוו ההגנה לנטוש את המערכה הצבאית, אצ"ל ולח"י יוסיפו להלחם. זאת הצענו מלכתחילה. כדי למנוע כל אי-בהבה, או טענה, בדיועד. אלה היו הכללים, שבהם האמנו ול"י פיהם נהגנו, תמיד, באורח טבעי. הוספנו לנהוג כך בקשר עם אלטלנה. קיבלנו על עצמנו, כי חברי האצ"ל ילכו, בנדודיהם, לצבא, עם כל הנשק שהיה ברשות ארגונם. קיימנו, ועוד לפני ההסכם, מן ה"ב ביוני 1948, עם שר הבטחון, על ידי נציגי המוסמך, נאמרו, בו, באייר הש"ח, מתנתת השידור של מחתרת לוחמת ומנצחת, הדברים הבאים: "הארגון הצבאי ה"ל לאומי נוטש את המחתרת בגבולות המדינה העברית העצמאית... במדינת ישראל נהיה חייבים ובונים. לחוקיה נישמע. כי חוקינו הם, ואת ממשלתה נכבד, כי ממשלתנו היא". אבל בקשר עם אגיה הנשק עמדה לנגד עינינו גם סוגיה מיוחדת. היא קשורה במוסר המלחמה לגבי איום לנשק, אמרתי אז לחברי, כי עלינו לראות את התבדל המכריע בין מ"ל חמת מחתרת, בה אנתנו עמדנו, לבין מלחמת שדה, בה הכל ניצבים. אז ייתה כל האחריות עלינו, לשוב או לרע, להצלחה או לכשלון. לא כן עתה. נכון, שיחידותינו עומדות ב"חיות רבות, ונחונות קרבנות יק"ר. אבל הממשלה הומנית, אשר את הקמתה דרשנו, חולשת על החיות בשלמותה. היא תחליטה על הפסקת האש. יחידות האצ"ל, שהוכרו כ"א כחלק בלתי נפרד של כוחות הצבא, קיבלו את התורה להפסיק את האש, איננו רשאים, בשום פנים, להטיל על הממשלה, או על אחינו לנשק, את האפשרות של חיזוק האש על ידי ארצנו, אם היא רוצה להשתמש בתירוץ של הפרת ההסכם על ידי הכנסת נשק חדש לארץ-ישראל. רק הממשלה יכולה לתחליט על בואה של אלטלנה, זאת היתה הכרתנו. זו לפיה פעלנו.

ה. גיש תור העיסות המתות. בחיות אלטלנה מרוחקת אלפי קילומטרים בחוץ, רים בחופי הארץ, אנו מבקשים את

עלי לציון, כי מאז קיבלנו את ההודעה הרשמית, לפיה על אלטלנה לחוש ולבוא, ועד ה"ב באוגוסט 1971, בו קראתי, במאמרו של מר בן-גוריון, את דבריו של שר החוץ בישיבת הממשלה הומנית ביום ה"ב ביוני 1948, לא היה שום ספק בעינינו, כי ההוראה המשמחת היא הנחה ול"ב בשם הממשלה, בידיעה המלאה ועל דעתו של ראש הממשלה ושר ה"בטחון.

ט. טרם נערך את העימות הישיר והמפורש בין הדברים ובין הדעות, עלי להבהיר, מה מקור חרדתי מן הרגע, בו שמעתי ברדיו לונדון על הפלגתה של אלטלנה. מ"י שהו יכול היה לשאול, כיצד געתי למסקנה כי יש לעכב את האגיה, עד אשר נקבל את הסכמת הממשלה לבואה. הנשק היה חיוני ביותר ל"ב מערכות ישראל, כלום שיקול זה לא צריך היה, מלכתחילה, לגבור על כל נימוק אחר? אנתנו, בארץ, לא ידענו כלל על צאת האגיה. אם היא הפ"ג, עליה להתקדם, עם הגישה לחופי הארץ, נודיע עליה לממשלה, אני קובע, כי אפילו לא עלה על דעתי, ועל דעת חברי, לנהוג כך בכל שנות מלחמתנו. נהג האצ"ל לקיים את דברו, מפקדיו וחיליו חונכו על הכלל. לפיו מבחן ההסכם הוא בקושי לקיימו. הוחבה לעמוד במבחן זה. אביא מספר דוגמאות: הוקמה תנועת המרי, על פי ההסכם שהונה ביסודה, קיבלנו על עצמנו מיגבלות רציניות לגבי חופש ההכרעה שלנו על מבצעי קרב. במשך כל תשע חודשי הלחימה המשותפת, לא שמענו תלונה כלשהי על הריגה מן המוסכם. ביצענו בתקופה הקצרה, גם מספר פעולות לא קלות לשם כיבוש הנשק החיוני החלטנו עליהן לבדנו. אך דבר זה היה חלק של ההסכם, לאמור: הצורך באישורה של מפקדת תנועת המרי אינו חל על מיבצעי קרב, על כיבוש נשק מידי הבריטים. מפקדת ההגנה ביקשה אותנו לא להודיע, במפורש או ברמיה, איהו הנוף הלוחם המבצע את התעסקה על מרכז השלטון הבריטי, הצבאי והאזרחי, באגף המיוחד של מלון המלך דוד. כך נהגנו. לכן, בשלוש האזהרות הטלפוניות לפינוי המלון לא השתמשנו בשמו של האצ"ל, אלא בשם "יהודים". ייתכן, כי זו היתה הסיבה, שבגללה השיב המוכר ה"ר ראשי שאו לקצין המשטרה, אשר הצביר אליו את האזהרה, כי הוא נמצא פה, לא כדי לקבל סקודות מן היהודים, אלא כדי לתת להם סקודות... מידע מכרוע זה נמסר לנו על ידי ההגנה. 24 שעות לאחר שנודע על האזהרות הבכרות בתוך האגף המוס"פ, ביקשה אותנו מפקדת ההגנה להודיע דווקא, כי אנתנו, האצ"ל,

ב. מאמרו, מביא מרבן גוריון מדבריו של שר החוץ, מר משה שרת ז"ל, בישיבת הממשלה הומנית, שנתקיימה ביום ה' 20 ביוני 1948. ואלה הן דברים שנלקחו מן הפרוטוקול הרשמי: "ייתכן שאנו עומים עם עתה לפני הפרת ההפוגה על ידי יהודים באופן ממוצץ מאד, בלי שנהיה אנו באופן אישי אחראים לכך. וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל ארגן בחו"ל אגודות מפעילים עם נשק, והאגיה עומדת להגיע לחופי הארץ הלילה..."

במאמרו, מביא מרבן גוריון מדבריו של שר החוץ, מר משה שרת ז"ל, בישיבת הממשלה הומנית, שנתקיימה ביום ה' 20 ביוני 1948. ואלה הן דברים שנלקחו מן הפרוטוקול הרשמי: "ייתכן שאנו עומים עם עתה לפני הפרת ההפוגה על ידי יהודים באופן ממוצץ מאד, בלי שנהיה אנו באופן אישי אחראים לכך. וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל ארגן בחו"ל אגודות מפעילים עם נשק, והאגיה עומדת להגיע לחופי הארץ הלילה..."

ב. מאמרו, מביא מרבן גוריון מדבריו של שר החוץ, מר משה שרת ז"ל, בישיבת הממשלה הומנית, שנתקיימה ביום ה' 20 ביוני 1948. ואלה הן דברים שנלקחו מן הפרוטוקול הרשמי: "ייתכן שאנו עומים עם עתה לפני הפרת ההפוגה על ידי יהודים באופן ממוצץ מאד, בלי שנהיה אנו באופן אישי אחראים לכך. וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל ארגן בחו"ל אגודות מפעילים עם נשק, והאגיה עומדת להגיע לחופי הארץ הלילה..."

במאמרו, מביא מרבן גוריון מדבריו של שר החוץ, מר משה שרת ז"ל, בישיבת הממשלה הומנית, שנתקיימה ביום ה' 20 ביוני 1948. ואלה הן דברים שנלקחו מן הפרוטוקול הרשמי: "ייתכן שאנו עומים עם עתה לפני הפרת ההפוגה על ידי יהודים באופן ממוצץ מאד, בלי שנהיה אנו באופן אישי אחראים לכך. וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל ארגן בחו"ל אגודות מפעילים עם נשק, והאגיה עומדת להגיע לחופי הארץ הלילה..."

„החברה הרב-לאומית“ באה לישראל

מאת יובל אליצור

ליו קציר — מנהל „הפעילות הרב-לאומית“, מוטורולה.

של החברות הקטנות והחלשות מן ה„משחק“.

החברה הרב-לאומית מסוגלת לעי מוד בפני שפל כלכלי במדינה מסוי יימת שכן במדינות אחרות בהם היא פועלת עשויה באותה תקופה לשרוד גאות. העברת הון, ידע ואף מומחים ממדינה אחת לשנייה מצוינת את כו- חה של החברה הרב-לאומית. אם נאלצה חברה „י.ב.מ.“ להשקיע אמצעים מחשבה כדי לסייע לברי- טניה לפתח מחשבים מיוחדים בתקו- פה שמדינה זו עברה לשיטה העשרונית, נהנים מהישגים אלה גם מדינות אחרות שהבנקים שלהם ישתמשו מעתה במחשבים משוכללים יותר.

הנסיגה של השנים האחרונות הוכיח גם כי לחברה הרב-לאומית עלולים להיות מנגבלות המורות: ממדי הענק מכבידים לעתים על הניחול התקין והחברה עלולה להתרדד ולהסתגב. כמו כן יש ובענפים מסוימים דווקא החברה הקטנה מסוגלת לענות לצר- כים המיוחדים של הקלוחות.

חברות ישראליות והעובדים בהן הוכיחו כאמור כושר הסתגלות מיוחד במינו לחברה הרב-לאומית, לרשימו- תיה ולטה שיש לה להציע לעובדים בה, „מוטורולה ישראל“ שהוקמה בשנת 1964 כשביסודה חברה קטנה „משה בסני אלקטרוניקה והנדסה“ שמנתה 40 עובדים ועיקר עיסוקה הייתה הפצת חלקי מוצרי „מוטורו- לה“ בישראל. הגדלה תוך פחות מ- שבע שנים 1000 עובדים שמהם כ-400 מהנדסים ושכנאים. המפעל הישראלי שהגיע בשנה שעברה ליצוא של 3 מיליון דולר ומכסיה להגיע השנה ליצוא גדול פי שלושה (כמתחיה המחזור). הוכיחה לחברה האם שגיי- תן לפתח אצלנו נושאים מיוחדים של ציוד אלקטרוניקה שאותו אפשר לי- שוק באמצעות מפעלי החברה בי מדינות אחרות.

חברת „מוטורולה“ נוכחה גם לדעת שצוותיה מישראל עשויים לסייע בהחדרת מוצרי החברה למדינות רחוקות. הם מסייעים לצרכנים המי- קומיים של הציד הן בהתקנת החנות קשר. הן בתיוקן פגמים והן בהדרכת העובדים המקומיים. אנשי „מוטורולה ישראל“ מצויים כיום, דרך קבע כמעט ב-9 מדינות באפריקה ובאסיה. סניף ישראלי של חברה רב-לאורי מיה אחרה הוציע עתה לחברת האם להקים „כוח משימה“ ישראלי מיוחד שידאג למתן שרות ללקוחות החברה במדינות אפריקה. המפעל ליצור סיבי „אקרילון“ באשדוד, לא רק מסייע למפעלים בארצות הוצן בעי- מוש בחוטי „אקרילון“, אלא גם משתתף בפעולה בינלאומית שלפיה ניתנת אוריות לשנה לצרכנים הורי כשים מוצרים המוצרים מסיבי „אקרילון“.

שילוב הישראלים בפעולות החברות הרב-לאומיות במדינות אחרות הוכיח עם זאת כי בניגוד לאנשי מקצוע זרים, אין הישראלים נוטים להתגייס לתקופות ממושכות, ל„שרות החוץ“ של מדינות אלה. כשהמדינה הוא ביצאה לשנה או לשנתיים נמצאים לכך בישראל קופצים רבים. רוצים הם לראות את „העולם הגדול“ ואם אפשר גם לחסוד כמה אלפי דולרים לשיפור הדיור בארץ או אולי אפילו לרכישה מכונת. אולם כשאומרים למומחה הישראלי שכדאי לו להצי- טרף לסניף אחר של החברה כדי לקדם את הקריירה המקצועית שלו — ההתלהבות הוא לרוב מועטה בתרבה.

עד כאן כאשר תועלת שמפיקים הישראלים מהשתלבותם בחברה הרב- לאומית. ומה בדבר התועלת שמפיק מוכד המשק הישראלי? על כך ברישי- מה הבאת.

(רשימה ראשונה בפרשה)

הרב-לאומיות מצוי המושג „מקדם הנוחות“ („קומפורט פקטור“), כלומר שיעור יכולת ההסתגלות לדרישות החברה הרב-לאומית. ישראל מגיעה לרוב לטספרים הגבוהים בסקאלה של „מקדמי הנוחות“ של החברות השונות.

מה בין חברה בין-לאומית לחברה רב-לאומית

החברה הרב-לאומית היא תופעה חדשה יחסית. ימי שנותיה הם פחות מתקופת קיימה של מדינת ישראל. עד למלחמת העולם השנייה ואחריה ידע המשק העולמי את החברות הבינלאומיות. חברה בינלאומית היא זו שבסיסה במדינה אחת אך יש לה סניפים במדינות רבות בעולם. חברה האם היא המספקת את מרבית הון ההשקעה של סניפיה, היא ה- מספקת להם את הירע, היא המשווקת את תוצרתם ולרוב היא שולחת ל- סניפיה גם התנהלה המקומית: את המנהל הכללי, את האחראי על ה- תקציבים וכמובן גם את המהנדסים ואנשי המקצוע.

דוגמא אוסיינית לחברה בינלאומית הפועלת בשטח הפיננסי היא „ברקליס בנק די.סי.אוי.“ שפוזג זה לא מכבר עם חברת האם „ברקליס בנק“ ממדינה בלונדון היתה „ברקליס בנק די.סי.אוי.“ מנהלת את 1400 הסניפים בחבונה אחידה: החלטות על הלוו- אות. אפילו הלוואות שאינן גדולות במיוחד שנתן סניף הבנק בלוסקה, כברבדוס או בתל-אביב היו זקוקים לאישור ההנהלה המרכזית בלונדון. הטספרים בכל הסניפים היו אחידים ואפילו התיקים האישיים של הפקר- דים הבכיר והבנוני נשמרו כולם בלונדון.

החברה הרב-לאומית, לעומת זאת, היא קונצרן שבו יש שילוב של פעילות במדינות שונות כאשר החברה מוייטת הונה במדינה אחת. מבצעת את היצור במדינה שניה ושלישית מוייטת מוכמים במדינה רביעית ו- מוצלת את יכולת המחקר והפיתוח של מדינה המישה. החברות הרב- לאומיות הולכות ומאבדות במהירות את זהותן הלאומית. הנה למשל, חברה „פורד“ איננה עוד חברה אמ- ריקנית כפי שהיתה בימי של הנרי פורד. היא מגייסת כיום מאות מיל- יונים בשווייץ הון של אירופה, מפעלי- יצור פזורים על פני מדינות רבות, חנוות ההנהלה הבכירות מצויים רבים שאינם אמריקנים ואפילו דגמי „פורד“ באירופה שונים בתכלית מ- היריות.

המדינות העשירות נותנות המתפתחות הולך ומצטמצם ן של החברות הרב-לאומיות וז החסר- עצם העובדה ש- אלה פועלות במדינות רבות ן להם לוותת ועזועים פילי- ןססוג מהלומות במדינה אחת במדינה אחרת מצב העסקים יר.

הכלכלי של החברות הרב- ן הוא כמובן בעצם ממדינת ן. בתנאי הטכנולוגית המודרני ן חברה הפועלת בתחומי מדי- ן, ואפילו תהיה זו חברה ן הפועלת במדינה עשירה, לי- את הסכומים האדירים הדרוי למחקר ולפיתוח של מוצרים ן. חברה „י.ב.מ.“ בשעה ש- לפתח את הדור החדש של ן, את משרכות המחשב מס- השקיעה בנושא זה לא פחות ןליארד דולר! (כינו פעולה ן, „ההימוך בן ה-5 מיליארד

תר לציון כי אף אחת מן ן המתחרות ב„י.ב.מ.“ כברי- בגרמניה או בצרפת. לא היתה ן להגיע להשקעות כה גדולות. ן קריסטופר פרימן חישוב כי שחברה תוכל להגיע ככוחות ליצור לווין תקשורת יהיה להשקיע במשך חמש שנים 20 מיליון דולר לשנה לצרכי ן. כדי שחברה תוכל להרשות ןה השקעה כממדים אלה עליה ן בעלת מחזור של מיליארד

דוקא לשנה.

אין להתפלא איפוא כי ההתפתחות המהירה ביותר של החברות הרב- לאומיות היתה בענפי האלקטרוניקה, הכימיה, התעשייה האוטומוטיבית ן ענפי תעשייה אחרים שבהם נודעת חשיבות רבה להשקעות במחקר ובי- פיתוח. למעשה הולך ויורד מספרן

הרב-לאומיות מצוי המושג „מקדם הנוחות“ („קומפורט פקטור“), כלומר שיעור יכולת ההסתגלות לדרישות החברה הרב-לאומית. ישראל מגיעה לרוב לטספרים הגבוהים בסקאלה של „מקדמי הנוחות“ של החברות השונות.

מה בין חברה בין-לאומית לחברה רב-לאומית

החברה הרב-לאומית היא תופעה חדשה יחסית. ימי שנותיה הם פחות מתקופת קיימה של מדינת ישראל. עד למלחמת העולם השנייה ואחריה ידע המשק העולמי את החברות הבינלאומיות. חברה בינלאומית היא זו שבסיסה במדינה אחת אך יש לה סניפים במדינות רבות בעולם. חברה האם היא המספקת את מרבית הון ההשקעה של סניפיה, היא ה- מספקת להם את הירע, היא המשווקת את תוצרתם ולרוב היא שולחת ל- סניפיה גם התנהלה המקומית: את המנהל הכללי, את האחראי על ה- תקציבים וכמובן גם את המהנדסים ואנשי המקצוע.

דוגמא אוסיינית לחברה בינלאומית הפועלת בשטח הפיננסי היא „ברקליס בנק די.סי.אוי.“ שפוזג זה לא מכבר עם חברת האם „ברקליס בנק“ ממדינה בלונדון היתה „ברקליס בנק די.סי.אוי.“ מנהלת את 1400 הסניפים בחבונה אחידה: החלטות על הלוו- אות. אפילו הלוואות שאינן גדולות במיוחד שנתן סניף הבנק בלוסקה, כברבדוס או בתל-אביב היו זקוקים לאישור ההנהלה המרכזית בלונדון. הטספרים בכל הסניפים היו אחידים ואפילו התיקים האישיים של הפקר- דים הבכיר והבנוני נשמרו כולם בלונדון.

החברה הרב-לאומית, לעומת זאת, היא קונצרן שבו יש שילוב של פעילות במדינות שונות כאשר החברה מוייטת הונה במדינה אחת. מבצעת את היצור במדינה שניה ושלישית מוייטת מוכמים במדינה רביעית ו- מוצלת את יכולת המחקר והפיתוח של מדינה המישה. החברות הרב- לאומיות הולכות ומאבדות במהירות את זהותן הלאומית. הנה למשל, חברה „פורד“ איננה עוד חברה אמ- ריקנית כפי שהיתה בימי של הנרי פורד. היא מגייסת כיום מאות מיל- יונים בשווייץ הון של אירופה, מפעלי- יצור פזורים על פני מדינות רבות, חנוות ההנהלה הבכירות מצויים רבים שאינם אמריקנים ואפילו דגמי „פורד“ באירופה שונים בתכלית מ- היריות.

המדינות העשירות נותנות המתפתחות הולך ומצטמצם ן של החברות הרב-לאומיות וז החסר- עצם העובדה ש- אלה פועלות במדינות רבות ן להם לוותת ועזועים פילי- ןססוג מהלומות במדינה אחת במדינה אחרת מצב העסקים יר.

הכלכלי של החברות הרב- ן הוא כמובן בעצם ממדינת ן. בתנאי הטכנולוגית המודרני ן חברה הפועלת בתחומי מדי- ן, ואפילו תהיה זו חברה ן הפועלת במדינה עשירה, לי- את הסכומים האדירים הדרוי למחקר ולפיתוח של מוצרים ן. חברה „י.ב.מ.“ בשעה ש- לפתח את הדור החדש של ן, את משרכות המחשב מס- השקיעה בנושא זה לא פחות ןליארד דולר! (כינו פעולה ן, „ההימוך בן ה-5 מיליארד

תר לציון כי אף אחת מן ן המתחרות ב„י.ב.מ.“ כברי- בגרמניה או בצרפת. לא היתה ן להגיע להשקעות כה גדולות. ן קריסטופר פרימן חישוב כי שחברה תוכל להגיע ככוחות ליצור לווין תקשורת יהיה להשקיע במשך חמש שנים 20 מיליון דולר לשנה לצרכי ן. כדי שחברה תוכל להרשות ןה השקעה כממדים אלה עליה ן בעלת מחזור של מיליארד

דוקא לשנה.

אין להתפלא איפוא כי ההתפתחות המהירה ביותר של החברות הרב- לאומיות היתה בענפי האלקטרוניקה, הכימיה, התעשייה האוטומוטיבית ן ענפי תעשייה אחרים שבהם נודעת חשיבות רבה להשקעות במחקר ובי- פיתוח. למעשה הולך ויורד מספרן

ספר חברות ישרא- ליות נאלצו לאח- רונה להוסיף במפ- עליהן יחידה חד- שה: זו המטפלת בנסיעות עובדי החברה למדינות קרו- בות ורחוקות. והמדובר אינו בנסיעות טיול או הפיצוי הי- מנסווה שנועד להתגבר על שיעורי מס ההכנסה הדוקר- ניים. פקידי חברות אלה מר- בים בנסיעות כהיותם חלק מן המערך העולמי של חבי- רות ענק רב-לאומיות.

אחד הישראלים הללו, מהנדס אל- קטרוניקה צעיר בעל מבטא צברי ושם עברי מצלצל, נתמנה זה לא מכבר לתפקיד של „מנהל הפעילות הרב-לאומית“ בחברה שעמה הוא קשור. המדובר הוא בליו קציר, מנכ"ל „מוטורולה ישראל בע"מ“ ש- זכה עתה לתפקיד מטה בכיר בחברה האם של „מוטורולה“.

ישראלים ממלאים תפקידים מרכזיים בחברות רב-לאומיות אחרות: פאלק גדיש, מנכ"ל „סיבוס כימיקל ישראל ליים בע"מ“, „אקרילון“ באשדוד הוא חבר מועצת המנהלים של החברה לשי- וק טקסטילים באירופה של חברת האם „מונסנטו“, דוד פמילינט, מנהל חבי- רת „קונטרול דאטא“ בישראל טונה זה לא מכבר גם למנהל פעולות החברה בדרום אירופה. מר דוד כהן, המנהל הכללי של „י.ב.מ.“ — ישראל“ הוא חבר ההנהלה האירופית של ה- ממלכה האדירה השולטת בחלק נכבד מענף המחשבים בעולם.

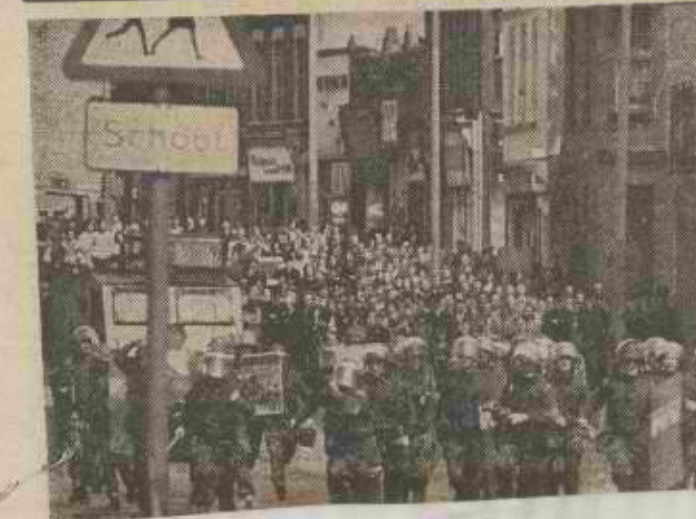
מהנדסים ישראלים בשרות חברות-ענק

מהנדסים ישראלים פועלים כיום בשם חברות ענק רב-לאומיות בי- גאנה, באיראן, בדרום אמריקה ואף בכירות אירופה ואמריקה. בימים אלה, כשנגשה חברה „מונסנטו“ ל- הרחיב את מפעלה באשדוד ולהעמיק את תהליך היצור בו, מינתה כיועץ לעבניי הבניה את המומחה שלה למבני תעשייה — ישראלי ועובד בשרות „מונסנטו“.

אין זה מקרה כמובן שישראלים ממלאים תפקידים מרכזיים בחברות הרב-לאומיות. דומה שיותר כאשר במדינות גדולות יותר ועשירות יותר מצוי אצלנו אוצר בלתי נדלה של מומחים המסוגלים להתגלב לתנאי

עמוד 21

על דם ואש

זו
ת
צי
לי
יה
כי
יר
זי

תעשיית אבן וסיד בע"מ
הועדה למכירת עודפי ציוד ומכרזים
מכרז מס' 210/71
מוצע למכירה:

- * מכונת סטיישן תוצרת אוטוקרס — 1969 מס' רשום 748—325
- * מכונת סטיישן תוצרת אוטוקרס — 1969 מס' רשום 748—075
- * מכונת פרטית תוצרת אוטוקרס — 1970 (נבוע) מס' רשום 750—796
- * סנדר תוצרת דודג' — 1968 מס' רשום 706—255
- * סנדר תוצרת דודג' — 1963 מס' רשום 78—944
- * מכונת פרטית תוצרת אוטוקרס — 1969 טרונומף 1500 — מס' רשום 748—884

את הרכב אפשר לראות בחצר של מחצבה ק"מ 4½ ע"י חיפה בן השעות 8.00—14.00 ולמנות למחלקת הציוד. הצעות יש להגיש במעטפה סגורה בצרוף 10% מערך ההצעה בחמאה נקאית, עד 18.8.71 לפי הכתובת: תעשיית אבן וסיד בע"מ, ת.ד. 4637 חיפה מכרז מס' 210/71. און החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שחיא.

ש"ת ב' פול" 1 או רשויות טפול" רשות 2.יב. 71

יהודה הדבש של אצ"ל וצרפת

מאת ד"ר אליעזר יעקב תבין

חייבותנו בעליפה לפני שנה וחצי. יש לי ה' כבוד להודיע, כי האירגון הצבאי הלאומי לא יבצע כל פעולה נגד האויב הבריטי בטריטוריה צרפתית.

האירגון לא עיין פעולם בפעולה כלשהי נגד יורשת-העצר הבריטית או נגד בני פמי' ליתה. בעת ביקורה הקרוב בארצו.

בו כיום הגיש אריאל רשמית את רשימת הנשק בר מעוניין היה האצ"ל, לצידו דיבוביה קרבית.

ב'19 במאי הוזמן אריאל לפגישה עם שר החוץ בידו. בפי שר החוץ היתה הודעה מש' מסלת צרפת תחליטה לעזור לאצ"ל במלחמה לשחרור ארץ-ישראל. על ידי אס' פקת חינום של הנשק המבוקש. הנשק — הוסיף בידו — יסופק בשלבים. בהתאם ליכולת האצ"ל לתוציא מחוץ לגבולות צרפת-בידו ציווה על מוכיל משרדו, מר מוריון שנכח בפגישה, ל' התקשר עם משרדו הצבאי והביטחון, והחזרת להם. בשמ' לעזור במימוש התבטחה.

בעיקבות ההלטה זו, קיים אריאל דיונים על סוגי-הנשק המבוקשים — עם הרמטכ"ל הצרפתי, הגנרל רוון, וסגנו, הגנרל קודרו. כשיחות עם מנהלי שירותי הביטחון המסייט' רה, וויבו ובורטיקו, נדונו דרכים למניעת תקי' לוח ביטחוניות בעת הטיפול בריכוז הנשק ר' הוצאתו.

הכרה בכתב

אלטלנה" עשתה או בהפלגות מסחריות ל' קובלאנקת. המטה לגולה תחליט לנצלה להע' ברת הנשק הצרפתי לארץ-ישראל, אראו הר' דיע המטה לגולה לכל הגורמים הצרפתיים, כי הנשק יועבר ב' אלטלנה" בשתיים-שלוש הפל'

Irgoun Tevai Léoumi en Palestine,
 Considérant la communauté d'intérêts qui existe entre la France et la Palestine Hébreue telle que l'Irgoun l'envisage;
 Considérant en effet qu'une Palestine Hébreue, libre et puissante, constituerait le barrage le plus efficace contre les ambitions de la Ligue Arabe et fournirait à la France des moyens d'action considérables dans le Levant et, accessoirement, en Afrique du Nord;
 Considérant que la France, à laquelle des liens très puissants attachent les Hébreux dans le domaine politique, économique et sur le plan culturel, a une place prépondérante dans le monde méditerranéen;

קטע מההצעה להסכם שהוגשה מטעם המפקדה של האירגון הצבאי הלאומי בסוף מרץ 1948 למשרד-החוץ הצרפתי

ולאור קשריה של צרפת עם העם היהודי במישור הפוליטי והתרבותי.

ולאור ההשפעה המכרעת של המיכה צר' פתית ביסוד הפעיל של המחלוקת העברית על התפתחות המאורעות.

ולאור ההנקה שברית בין צרפת לאירגון הצבאי הלאומי היא ברית סיבועית, המיוסדת על שותפות אינטרסים ושותפות שאיפות; ולאור היותו של העם העברי בארץ-יש' ראל נתון במאבק דראמטי על עצם קיומו.

אשר על כן מוצע כזה הסכם סודי לפי ה' עקרונות הבאים:

1. צרפת תיתן לאירגון את השירותים ה' דרושים להקמת בסיס-הדרסה צבאי, בסדר גודל של דיבוביה, במטרופולין או במושבות. פרטי אירגון הבסיס ופיוורו הגיאוגרפי, לשם הבטחת הסודיות, יסוכמו בשלב מאוחר יותר.
2. צרפת תספק את הנשק והתחמושת ה' דרושים לצידו של שתי דיבוביות חירי. אחת מהן כבר נמצאת בארץ-ישראל. השניה תרר' כזו בצרפת, במגמה להגיע לפלשתינה כ'15 במאי 1948 או סמוך לכך: הסודע העתידי יהיה תלוי בהתפתחויות הצבאיות בארץ ישראל.
3. צרפת תספק את האמצעים להובלת ה' נשק לארץ-ישראל והנחתתו שם, וכן את האמצעים להובלת הכות הצבאי, לאחר סיום המנדט הבריטי.
4. האירגון מוכן לעיין בכל תביעה נגדית של צרפת בהווה ובעתיד, תמורת הסכם זה.
5. האירגון מציע כי לאחר הסכמה עקי' רוגית של ממשלת צרפת ועיבוד הפרטים עליידי השירותים הסכניים המוסכמים, תינתן להסכם צורה של פרטיכל סודי, החתום עלי' ידי נציגי שני הצדדים.

פאריז, מארס 1948.

כשם המפקדה של האירגון הצבאי הלאומי ולפי הוראה אריאל

מחאה בריטית

ההצעה לא נגנזה במגירה. להיפך, יומיים לאחר-מכן, ב'27 במארס, השיב בואסייה ל' אריאל:

ד"ר אליעזר יעקב תבין כיהן כחבר המיפ' קדה הראשית של האצ"ל וכראש שירותי-המז' דיעוין שלו. באביב 1948 היה אחראי במטה האצ"ל לגולה לנוס מועמדים לעליה ב' אל-טלנה" ולריכוזם בפורט דה-יבוק בצרפת. רשימה זו היא פרק ממחקר על "המאבק ה' מדיני והצבאי של האצ"ל באירופה" — ינואר 1946 — ינואר 1949, שכל זכויותיו שמורות למחבר. על מחקר זה הוענק לו, על-ידי האוני' בריטייה העברית בירושלים, תואר דוקטור לפי-לוסופיה.

קיבלתי את המסמך אשר העכרת לי העברתי אותו לתעודתו, ואין ספק שמקבלי יעיון בו יודו בו עם עמיתיו.

מכאן החלו העניינים להתגלגל בקצב מהיר בראשית אפריל קיבל אריאל הודעה, כי מענה ואילך יהיה עליו לעמוד בקשר עם ז'אן מוריון סגנו של בואסייה, ובאמצעותו של מוריון ינהל המר"ם בין האצ"ל לבין ממשלת צרפת. "בני' תיים הובטח לנו", דיווח לנקין לבגין ב' באפריל, "שהשליטנות הצרפתיים יעלימו עין ממה שנעשה בכוחות עצמנו".

הפגישות עם מוריון ועם המוכיר הכללי של משרד-החוץ הצרפתי, מר שובל, תכפו והלכו. שיאן הגיע בפגישה שהיתה לאריאל עם שר החוץ, מר בידו.

ב' סוף פברואר 1948 התברר למטה האצ"ל לגולה, כי שלטונות רוי' מניה לא יסכימו להקים בארצם בסיסים לאימונים צבאיים לצעירי רים יהודיים, שירוכזו שם ערב עלייתם ארצה. אראו החלים המטה להענות לפנייתו של ד"ר שמואל אריאל, לשעבר נציג אצ"ל בפאריז ובעל קשרים טובים במימסד ה' שלטוני, לפנות לידידיו בצמרת השלטון הצרפ' תי ולבדוק מחדש את נכונותם לעזור לאירגון הצבאי הלאומי.

למשרד-החוץ הצרפתי הוגש עליידי ד"ר אריאל תזכיר בלתי רשמי, שכלל פרטים על תולדות האצ"ל וניתוח המצב המדיני במזרח התיכון, התזכיר לוה. בבקשה להחיר החייו האצ"ל, שגוייס באירופה — בעיקר מקרב שארית-הפליטה — לעבור דרך צרפת ולהפליג מאחד מממליה לארץ-ישראל, לספק להם נשק, ציוד צבאי ואמצעי-החבורה.

ב'18 בפברואר דיווח על כך ראש מטה האצ"ל לגולה, אליהו לנקין, למפקד האצ"ל, מנחם בגין, וחברי המפקדה הראשית בארץ ישראל. בדיווחו של לנקין נאמר, כי הידוש המגיעים בא לאחר "שמבחינה אובייקטיבית — הצרפתים הם ידידים טבעיים שלנו. ביקשנו מ' אריאל (לאחר כשלון השיחות עם השליטנות הרומניות) להסביר לצרפתים, שבאם תינתן לערבים האפשרות לחסל את הכוח העברי ב' ארץ, הם יוכלו להפנות את מירצם, כשהם מוס' תים ע"י האנגלים, נגד האוריינט' (המזרח) שעודנו בירי צרפת מאידך, אם יעזרו לנו להחפך לגורם צבאי גדול ומנצח" — נאמר בהמשך הדיווח למפקדה — "נעזור להם באו' תו איזור, שנשמט מידם לפני שנים אחדות".

אבל, מאחר שבמגעים מדיניים אין לדעת כיצד יפול דבר, הוסיף לנקין הערה, כי "יתכן מאוד שהכלה (צרפת בקוד של האצ"ל) של אריאל, לא תרצה לדבר עימנו רשמית — אלא מתוך רצון לתמוך בנו, תמלא מבוקשנו מאחורי הקלעים".

המפקדה בארץ הגיבה בספקנות על הודעה זו, ולא ייחסה רצינות למגעים אלה, אף-על-פי' כן עודד המטה לגולה את אריאל, להמשיך ול' טפה את קשריו עם ראשי השליטון הצרפתי.

לחידוש הקשרים בא סיוע באורח מפתיע מצד שלא ציפו לו. נציגה הקבוע של צרפת במועצת-הביטחון של האו"ם, אלכסנדר פארוזי, הוקיע בפנאום שנשא במועצה ב'5 במארס 1948, את פעולות המחלוקת העברית בארץ-ישראל. הוא הגדיר כ' רצח מאורגן".

למחרת הופעת פארוזי, שלה ד"ר אריאל מחאה בכתב לשרי-החוץ הצרפתי, מר ז'ורז' ב' דו. במחאתו הצביע אריאל על הדימיון במס' רות שבין פעולות המחלוקת העברית לבין תנר' עת ההתקוממות הצרפתית, שבידו נימנה עם מנהיגיה, אריאל ביקש להתקבל לראיון רשמי אצל בידו, לדיון בנושא.

ואכן, בתשובה לפנייתו, הוזמן ד"ר אריאל אל ז'אק בואסייה, אחד מעוזריו הבכירים של בידו. בואסייה התנצל בפני אורחו היהודי על דברי פארוזי. בסיומה של שיחה זו סוכם, ש' אריאל יגיש לשרי-החוץ הצרפתי הצעת הסכם בין ממשלת צרפת ומיפקדת האצ"ל, ובידו יביא הצעה זו לדיון בממשלה הצרפתית.

הצעת ההסכם

אריאל עשה כן, וב'25 במארס העביר ל' בואסייה את ההצעה, כפי שהוכנה על-ידי ואושרה על-ידי מטה האצ"ל לגולה:

25.3.48

לכבוד
 מר ז'אק בואסייה
 הממונה על הלשכת
 משרד החוץ
 קיי ד'אורסיי
 פאריז
 כבוד הממונה.

בעיקבות שיחתנו הנני מתכבד להעביר לך את ההצעה להסכם בין האירגון הצבאי הלאומי לצרפת. אודה לך אם תעביר אותה לכבוד שר-החוץ, מר ז'ורז' בידו.

לאור דחיפות המצב, אודה לך על השו' בה מהירת.

בכבוד רב
 ס. ל. אריאל

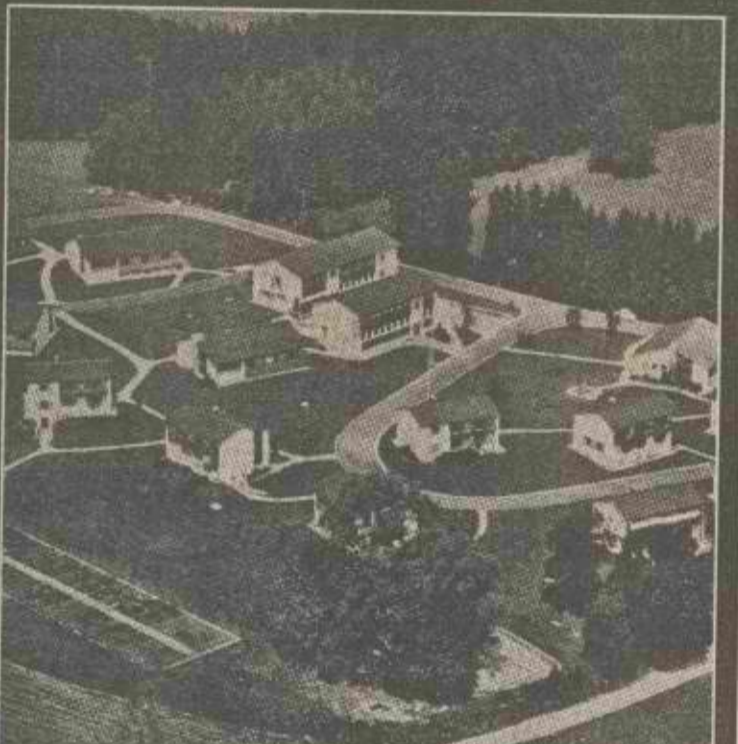
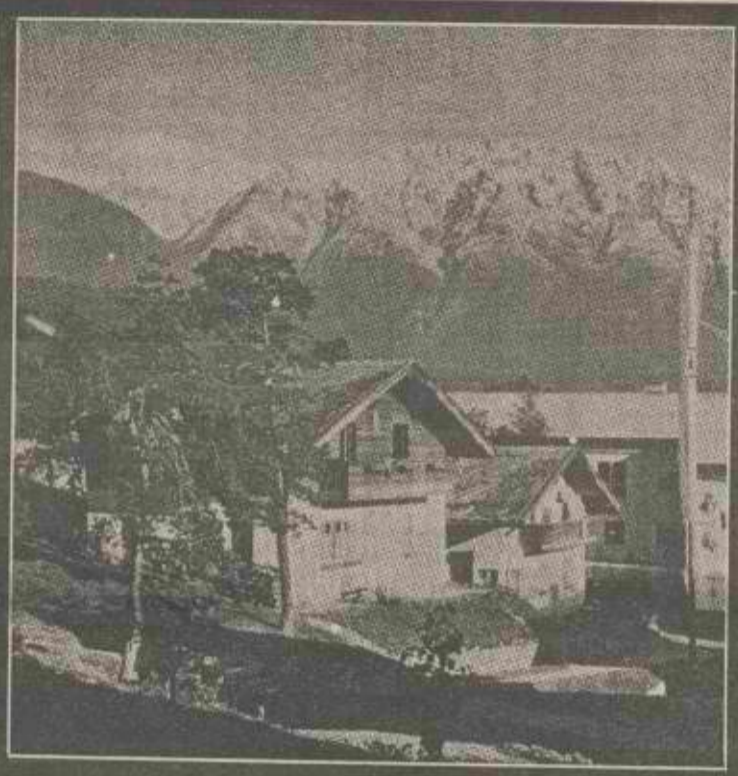
האירגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל

לאור זהות האינטרסים בין צרפת לארץ ישראל העברית;

ולאור העובדה שארץ-ישראל עברית חוס' שית ואדירה, תהווה מיחסר יעיל כנגד ה' שאיפות של הליגה הערבית ותיתן לצרפת אמצעי-פעולה ניכרים במיורח התיכון ובצפון אפריקה;

* ב'1946 העניקו השליטנות הצרפתים לנציגי האצ"ל רבבות רישיונות-מעבר עבור פליטים שנעזרו לעלות לארץ-ישראל.

לילד עזוב

יוצר שלוחות על גדות אגם קאלדר נאצו בצפון איטליה. הוקם מתנה גר פש מיוחד, בו מבליים ילדי הכפרים מכל העולם חמישה שבועות במיש חקים, טיולים ובידור. באותה תקופה יוצאות האמהות לחופשה השנתית. שהן ראיות לה מכל הבחינות. ב־1964 נוסד גם המכון למחקר של כפרי ס.א.ו.ס. המפרט את מימ צאיו בעלון בשם „נויה וגה“ (דרכים חדשות), וכן הוקם מוסד מיוחד ל־חקר בעיות ילדים ומרכז לטיפול פסיכיאטרי לילדים קשי־חינוך ר בעלי הפרעות נפשיות. שנה לאחר מכן הוקם במרלבאך שבגרמניה בית ספר מיוחד ל־אמהות, בו עוברות המועדות שנת אימון אינטנסיבי.

ללא סימנים

אומר הרמן גמיינר: „לא קשה ל־ממן מיפעל כזה, כשרבים משתתפים בו בצדק. כיום מקיימים את כפרי־הילדים שלושה מיליון תורמים מ־מאה מדינות.“

תומכים בכפרי־הילדים גם מיפע־לים מיסחריים. בכפר שביקרתי בו ראיתי בתים שנתרמו על־ידי בנקים, מוסדות ואנשים פרטיים. שהגמול ה־יחיד שניתן להם תמורת המעשה הטוב הוא לוחית בפתח הבית ועליה שם התורם.

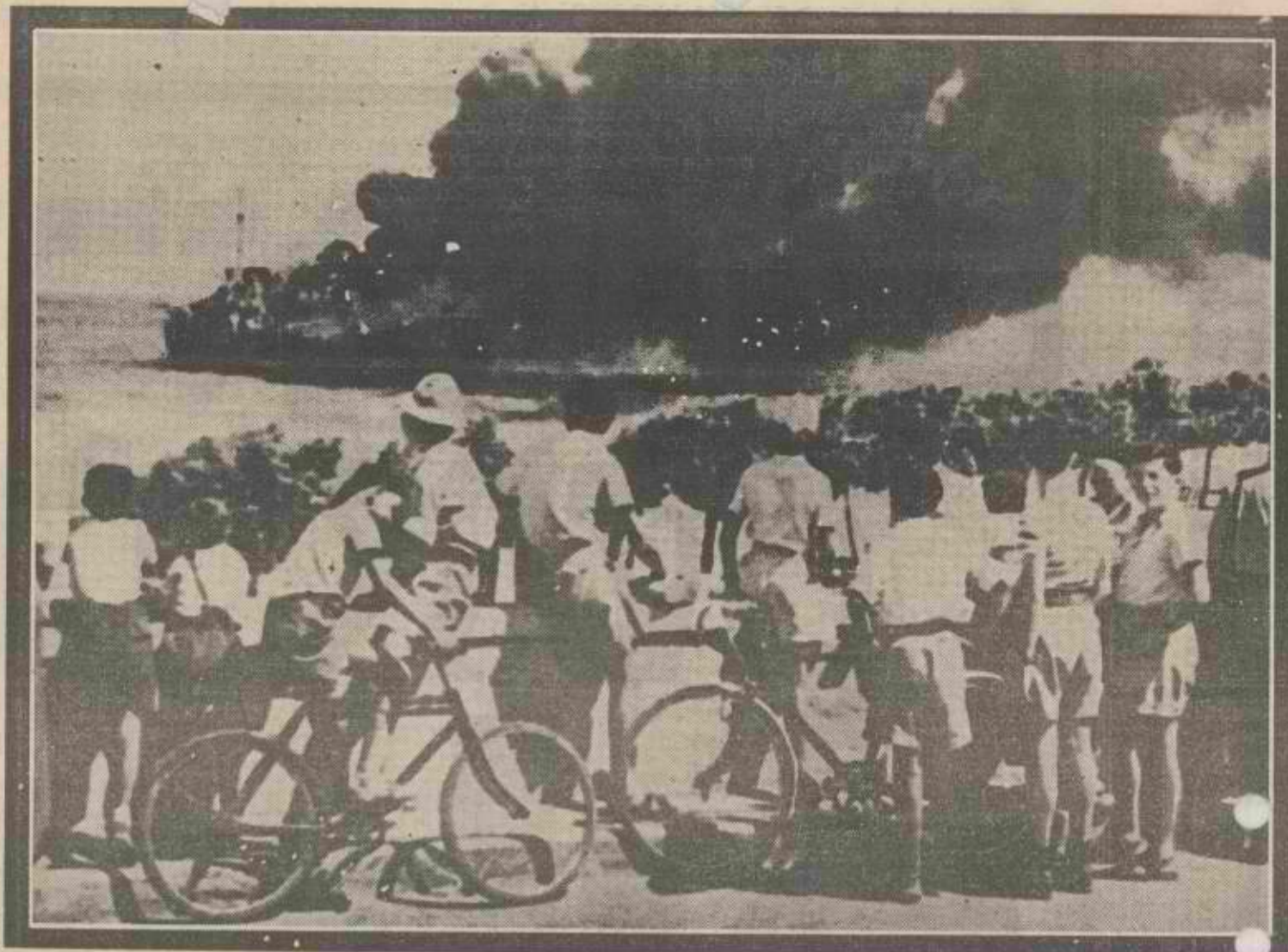
ומה הן התוצאות של 22 שנות ניסיון?

„חוף ממיספר מיקרים יוצאי־דן פן של ילדים קשי־חינוך ובעלי סטיות נפשיות. נכנסו למעגל־החיים נערים ונערות בריאים בגופם ובנפ־שם, ללא כל סימנים שמקורם ב־בתים הרוסים או מיספחות שהחברה האנושית אינה יכולה להרשות להם לגדל אפילו את ילדיהם הם.“ אמ־רה אחת המטפלות בכפר.

האם אין מקום לכפר ס.א.ו.ס. כזה בישראל? אם בכל העולם נמצאים תורמים, בודדים ומיפעלים, המקיי־מים את הכפרים, האם לא ימצאו כאלה בישראל? האם אין בית אמ־תי עדיף על בת־יתומים או חיי־רחוב של ילדי שיכורים ופרוצות?

בתמונות:
 „אמא“ ושמונת ילדיה, ליד שולחן האוכל (למטה): משמאל — שני כפרי ילדים ס.א.ו.ס. למעלה — הכפר האוסטרי הראשון באינסטט, טירול, מתחילי — כפר בדיון, גרמניה, למטה — ראש כפר, הגבר היחידי במוסד, מקדיש את כל שעות היום לילדיו, כתחליף לאב.

**בחודשים שקדמו להכרזת מדינת ישראל
ובשבועות שלאחר מכן, זכה האצ"ל לסיוע מירבי
מצד שילטונות צרפת, גולת הכותרת של
קשרים אלה היתה אספקת הנשק להפלגתה
הראשונה - והאחרונה - של „אלטלנה“. פרטי המו"מ
הסודי שניהלו שני הצדדים, אשר
כתוצאה ממנו הכירה ממשלת פאריז באירגון
כבגורם מדיני במזרח התיכון ואיפשרה לו
פעולה חופשית על אדמתה - מתפרסמים כאן,
בליווי המיסמכים, לראשונה**

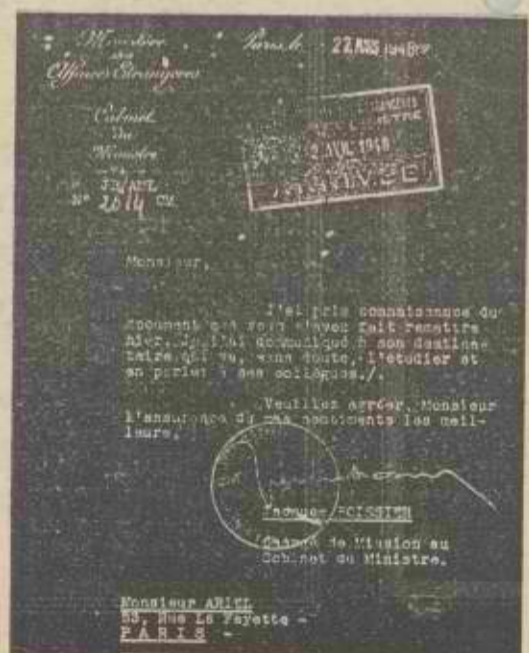
ממשלת צרפת הפנה למפקדת האצ"ל ותבקשה
להורות לחייליו, למנוע הרס רכוש צרפתי
בעת המילחמה.

למחרת, ב־25 במאי, קיבל אריאל בכחב
את פניית משרד החוץ. במכתב זה הכיר
משרד החוץ הצרפתי, זו הפעם הראשונה ב־
כתב, במעמד האצ"ל כשווה לזה של הסוכנות
היהודית וממשלות ערב. זאת - עשרה ימים
לאחר הקמת המדינה וכינון הממשלה הזמנית.

המטה לגולה נהג להעביר למפקדה הרא"ה
שית דוחות שוטפים על מהלך המשא ומתן.
לרוב נכתבו אלה בצופן, ולפעמים הועברו
על־ידי שליחים מיוחדים. אולם, למרות ההכרה
ששררה בקרב חבדי המפקדה, שאכן עלה ה־
אצ"ל על דרך־המלך להשגת עזרה חיונית ל־
מילחמתו ממקורות ממשלה ידיונית ומגורמים
פרטיים - עדין היססה המפקדה הראשית
מלסמוך על כך.

כד בכד הלכו והתהדקו יחסי האצ"ל וצר־
פת, ב־26 במאי הורה משרד החוץ לקונ־
סולים שלו באוסטריה, איטליה, בלגיה, גרמניה
וצ'כיה, להוציא אשרות מעבר קולקטיביות דרך
צרפת, עם רשות שהיה בת חודש ימים. רשי־
מות האנשים, להם נתבקשו הקונסולים להעניק
אשרות מעבר, טופקו על ידי מטה האצ"ל ל־
גולה, או על־ידי נציגיו במדינות האמורות.
סניפי האצ"ל, שהיו במצב־הכן זה שבועות
מספר, החלו לבצע את הסעות המרעמים ל־
מארסיי, שם רוכזו בשני מחנות.

ב־31 במאי הביא אריאל את האישור הסופ־
של הממשלה הצרפתית למתן הנשק, והבטחה
לספקו תוך השבוע הקרוב. בישיבת המטה
לגולה בה הופיע אריאל, השתתפו לנקין וחב־
ריו שמואל כץ, אריה בן־אליעזר וכותב שורות
אלו - השתררו שמחה התלהבות מהולות
בחששות. הם ידעו, כי ניתן עתה לקבוע את
מועד הפלגת האוניה - אולם הכרחי היה לברר
אילו השליכות צפורות, אם וכאשר תוכרו הפונה
בקרבות בארץ־ישראל. בינתיים החלט לקבל

**תשובות הצרפתים לאצ"ל המאשרת כי
הצעתו הועברה לדיון**

נות, לשם כך ביקש אריאל להחיש את הסידור
רים המורמאליים למתן אשרות מעבר לחיילי
האצ"ל, שישתתפו בהפלגת השילטונות הצר־
פתיים החידו לרכוב במחנות בקירבת נמל, ולה־
ביא את הנשק שנועד למשלוח עד למזח הנמל
בו תעגון האוניה. כן ניתנה רשות הפלגה מנמל
צרפתי.

בינתיים נמשכו בארץ הקרבות, והיה חשש
לפגיעות ברכוש צרפתי במהלך המילחמה. חשש
זה הסריד את מנוחת השילטונות הצרפתיים. ב־
24 במאי הוציקו ה"ה מוריון וסובל את ד"ר
אריאל למישרדם, לדון בגושא זה. בין נציג
האצ"ל לראשי משרד החוץ הצרפתי סוכם, כי

אית לחסום בפני זרים את הגישה למזח. אריאל
ועמו לנקי, שנועד לפקד על האוניה במסעה
ארצה, שהו במארסיי החל מה־7 באפריל ותואמו
את פעולות הצבא. שירותי הביטחון והגהלת
הנמל עם הכנות מטה האצ"ל. כששים חברי
האצ"ל, בעזרת חיילים צרפתיים, הורידו את
הארגונים מהמשאיות הצבאיות העולם לאוניה
במדרגות מאלתרות, שהותקנו במקום המנופים
שהושבתו על־ידי הצרפתים.

ההטענה נמשכה כיומים. בינתיים הועברו
למזח מיטעני העולים, הנשק ממחסן האצ"ל
במארסיי, הציוד הרפואי, התגור וחללים ש־
הוחזקו במתנות. כמו כן הועברו שלושה ארגונים
גדושי חומר־נפץ, שנציגי הלח"י ביקשו להע־
בירם ארצה עבור אירגונם. יצויין, כי נציגי ה־
הגנה בפאריז סירבו להענות להצעת מטה ה־
אצ"ל, להשתמש ב„אלטלנה“ - על מנת להע־
ביר בה אנשים או נשק.

ב־11 ביוני בבוקר הגיעו לפורס דהריבוק
נוסעי האוניה, החלו לעלות על סיפונה לפי
סדר הארצות. עם שקיעת החמה תמה העלאת
האנשים. בשעה 8 בערב הפליגה האוניה, כשעל
סיפונה 916 נוסעים ובקירבה נשק וציוד. סירת־
מנוע של משטרת הנמל, ובתוכה ראשי המינהל
והמשטרה וכן נציגי המטה לגולה, ליוותה אותה
עד לים הפתוח.

התעלמות מעבירות

חסו של המימשל הצרפתי לאצ"ל, איפשר
לחברי המטה להגביר את פעילותם במקום.
השילטונות התעלמו בקביעות מעבירות על ה־
חוק. הנשק שהושג ברחבי המדינה, בתשלום
או כתרומות של אוהדים - בעיקר אנשי ה־
מחתרת הצרפתית לשעבר - רוכזו במחסנים
פרטיים בפאריז.

רק במקרה אחד נעצרו שלושה מפעילי
מחלקת הרכש של האצ"ל. היה זה בשעה ש־
עמדו לקבל לידיהם, ב־18 במארס, משאית
טעונה ב־5 טון נשק. (בזקוקת, רובים, ברנים
וכדורי 3.03) מידי קומוניסטים, הסיבה: המיש־
טרה חשדה, שהנשק נועד לצרכים פנימיים
בין־מפלגתיים בצרפת.

פעילי מגבית קרן הברזל של האצ"ל -
ובראשם קומיסר הרפובליקה הצרפתית רשליין
חבר מטה האצ"ל מארק קאהן - הקימו ב־
פאריז, בראשית מאי, מחסן מרכזי לאיסוף
הבגדים, החגור והתרופות, שהוצעו לתרומות
על־ידי אהדי האצ"ל. ב־20 במאי הוקם רשמית
בפאריז בנק־הדם, בראשות פרופסור צאנג,
מנהל מחלקת־הדם בבית־חולים פאריזאי נודע.
איש הגדודים בן־ציון חומסקי, בנק זה נועד
לשמש את לוחמי האצ"ל בארץ־ישראל. עבור
ימים מיספר נרכשו גם מיספר אמבולנסים.

השילטונות עקבו מקרוב אחר ניסיונותיהם
של נציגי האצ"ל, קפטן ירמיהו הלפרן ואיתן
ליבני, לארגן מעין דיכוחיה בינלאומיות. דוגמת
הבריגאדה שלחמה בספרד. כוננת היתה, כי
בריגאדה זאת תשתתף בתוכנית האצ"ל להג־
חית חיל פלישה באזורים המוחזקים על־ידי
הערבים בארץ־ישראל.

השילטונות הצרפתיים אף הרשו למחלקת
האוויר של מטה האצ"ל לגולה, בראשות ד"ר
אלכסנדר רפאלי וקצין חיל־האוויר הבריטי
לשעבר ג'ק רטושינק (ולאחריות קצין חיל־
האוויר הבריטי לשעבר פול קיידר וקצין האוויר
ריה של צרפת החופשית מאיר זילברשטיין),
להחזיק בשדות־התעופה שליד פאריז את ה־
מטוסים שהאצ"ל רכש (בעיקר בקנאדה). מטו־
סים אלה נועדו לשמש, בין השאר, כמטוסיה
אווירית ל„אלטלנה“. בהפלגותיה המתוכננות
ארצה, השילטונות התעלמו מריכוזם בפאריז של
עשרות טייסים, יהודים זרים, שהגיעו מארצות־
הברית ומאנגליה - כדי לאייש את המטוסים.
הם גם סיפקו תעודות אישיות לפעילי המטה,
שהיו מחוסרי דרכונים, וערכו את מסעותיהם
ברחבי אירופה במסווה של נציגי אגודה למען
פליטים ועקריים, שהוקמה בפאריז.

באביב 1948 פעלו באירופה כמחצית חברי
המפקדה הראשית של האצ"ל, כשפאריז היא
בסיסם.

בראש המטה עמד אליהו לנקין. איתן ליבני
עסק בהדרכה ומיבצעים, יעקב עמרמי ויינו את
מחלקת הרכש. כותב שורות אלו טיפס באירגון
הסברה, אליהם הצטרפו לשבועות מיספר,
יעקב מרידור (לאחר שנמלט ממחנה־מעצר
בריטי והגיע בפאריז, בעזרת דרכון מזויף
לפאריז) ואריה בן־אליעזר (שממשלת צרפת
העניקה לו מיקלט מדיני, לאחר שנמלט במאי
ממחנה־מעצר באפריקה, והועביר אתו במאי
על סיפון אוניה צבאית צרפתית מניבוסי למר
לון). שמואל כ"ץ נהג לבקר באירופה כנציג
מפקדת האצ"ל וריכו מטעמה חלק ניכר מה־
הכנות לקראת הפלגת „אלטלנה“. רכישת ציוד
ימנעים מדיניים.

כל אלה נעזרו בקציני־מטה ושליחים ש־
שוגרו מן הארץ, או שהצליחו לברוח ממעצר
בריטי ולהגיע לפאריז, ובמפקדים חניכי האצ"ל
בגולה.

מהמפקדה הנחיות טכניות אחרונות לגבי סיר
דורי הנחיתה ותיאומה עם נציגי הצבא. (לפי
התוכנית המקורית היתה הנחיתה בארץ־ישראל
צריכה להתבצע ערב ה־15 במאי).

בו במקום החלט כי אריה בן־אליעזר ונתן
גרמנט, מנמלטי מחנה־מעצר בריטי באפריקה,
יסריאו מיד ארצה - לבדוק את המצב. התנחה
היתה, כי אחד מהם לפחות יוכל לחזור לצרפת
כעבור יומיים ולהביא עימו את הנחיות הדרו־
שות.

ב־17 ביוני נתן הנגראל קודרו הוראות אחר
נות למפקד הצבאי של אוור מארסיי בעניין
העברת הנשק ואיחסונו עד להשגתו על „אל־
טלנה“, עם מנהל ה„סורטה“, בורסיקה, תואמו
הסידורים הטכניים בכל הנוגע לריכוזי המוע־
מים במחנות, שמירת המיטענים והפלגת ה־
אוניה.

עזרה קומוניסטית

בין ה־5 ל־8 ביוני הגיעו ממקומות שונים
בצרפת, למחסני הצבא במירמר שליד מארסיי,
מיטעני הנשק הממשלתי שנועדו לתות את
המשלוח הראשון. ב־9 ביוני לפנות בוקר הוע־
בר משם הנשק, במשאיות צבאיות ובליווי מיש־
טרה צבאית, למזח אליו היתה קשורה „אלט־
לנה“, בפורס דהריבוק.

במארסיי וסביבתה נפוצו שמועות על כוונ־
נת האוניה להפליג ארצה, כשעל סיפונה צעיר
רים יהודים חמושים ובמחסנות נשק וציוד רב,
משהובאו הארגונים גדושי הנשק למזח, סירבו
סבלי הנמל - רובם ערבים וצאי טוניס ואל־
גיר - לפרקם מהמכוניות הצבאיות ולהשעינם
על האוניה, אולם בתערובות ראשי איגוד־פו־
על־הנמל - שהיו, אגב, קומוניסטים - נמנעה
הפרשת־כוחו של ההשגחה.

אריאל פנה פעמים מיספר למושל הצבא
של מארסיי, וביקשו להורות למישרה הצב־

ד"ר שמואל אריאל
נציג בעל יוזמה

הראשונים בראשון*

טליר

דירות

אצלנו המרחק אינו משחק תפקיד
(נראה לכם את כל דירותינו מקצה
ראשון-לציון ועד סוף בתים. אשר
גם בה את דירותינו תמצא).

אצלנו תמצאו מבחר עצום של
דירות (לכל טעם ולכל גודל),
במחירים נוחים (לכל כיס ולכל
תקציב).

אצלנו אין תור גדול (כי כל לקוח
הוא ראשון במעלה).

אצלנו אין דירות טובות יותר
וטובות פחות (כל דירותינו
ראשונות באיכותן).

אצלנו אין יחס מיוחד (אנחנו
מגישים לכל אחד שירות אדיב -
מן המסד עד הטפחות).

היו גם אתם ראשונים

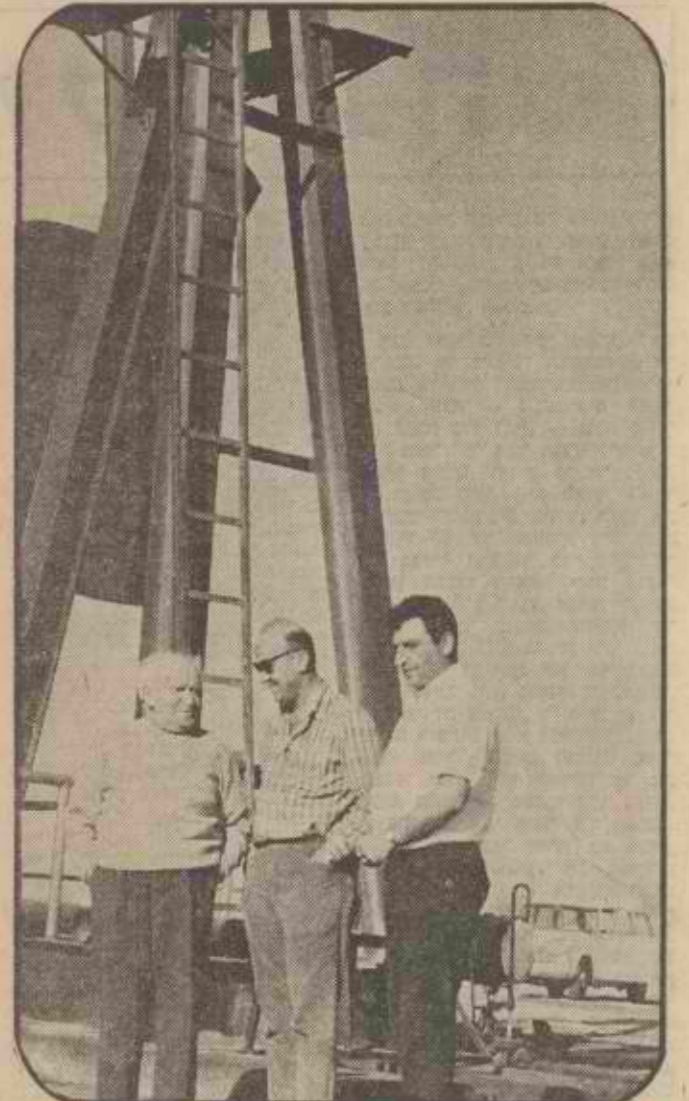
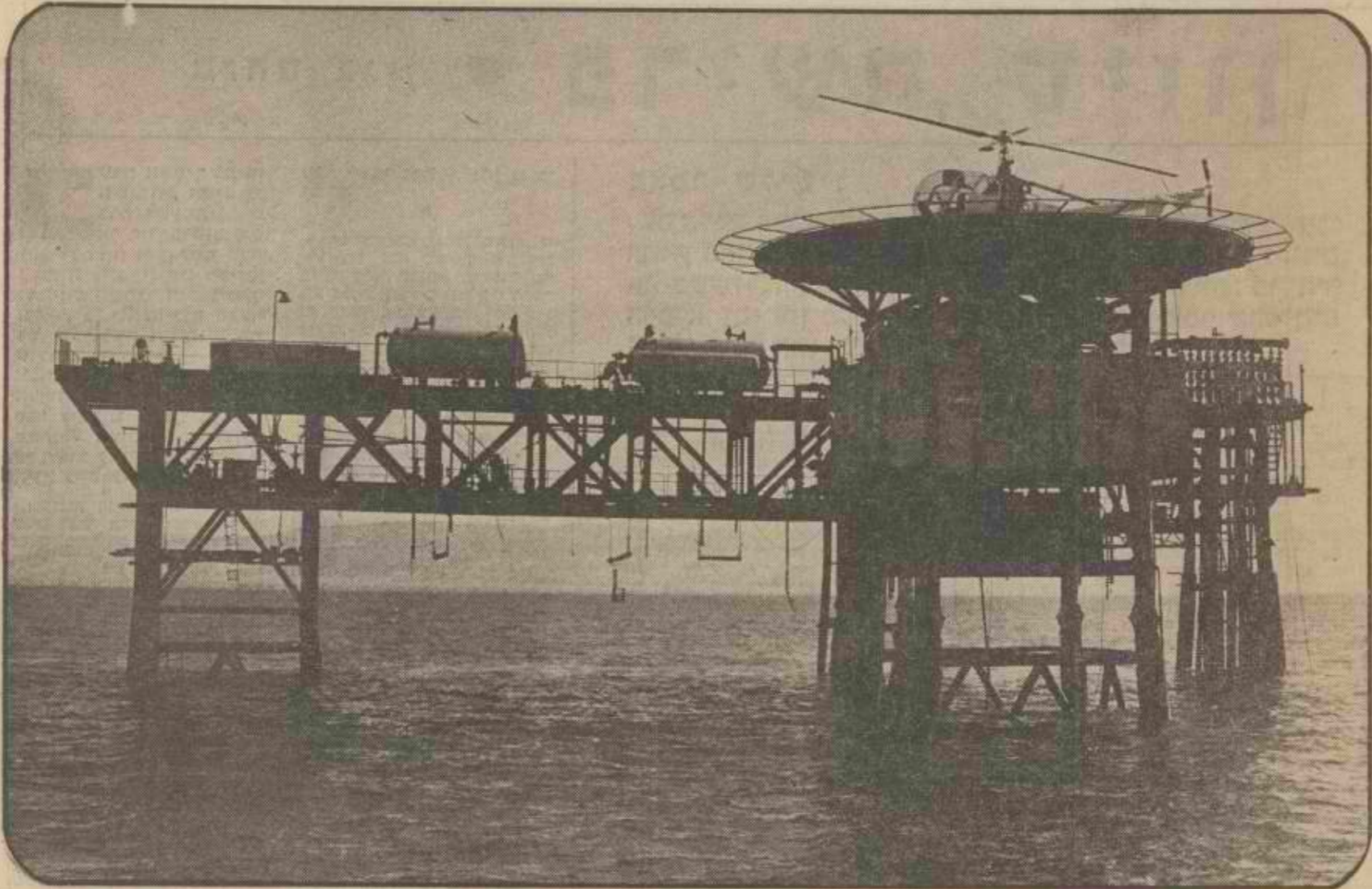
ראשון-לציון, רח' הרצל 83, טל. 941591
בתים, רח' רוטשילד 32, טל. 864775

הסעה לכל אתרי הבניה מובטחת ללא התחייבות!

טליר

* בראשון לציון

דירות טליר-הטובות בעיר

פלטרומה מרכזית להפקת נפט בשדה הימי: בראשה — משטח לנחיתת מטוק המקיים קשר עם החוף. מעל לפלטרומה הנושאת את דגל ישראל במפרץ: מסוק מחלץ „אלואס" שנפגע בעת עבודה.

עידוד, דחיפה ומחשבה רבה לניצול האוצר השחור במפרץ סואץ ניתנו על ידי שר האוצר, פנחס ספיר, עוזר שר הבטחון, צבי צור (צ"ר) וצור, והממונה באותם הימים על עניני הדלק, מר דב בן דרור וד"ר דינשטיין, כשחזר לתפקידו כסגן שר האוצר. הם הקימו את החברה הממשלתית, נתיבי נפט, וניזנו את מר מרדכי פרידמן כמנכ"ל.

כלחמת ששת הימים לא פסחה גם על שדות הנפט העשירים במפרץ סואץ; כחודשיים בערו מאה אלף טונות נפט במכלים „הטרמינל של פיראן" שנפגעו ביוני 1967.

ב"ג, בשדות הנפט בנויית המנכ"ל פרידמן ועוזרו חן.

נפט בתפרין סואץ

מאת אורי דן

1500 ק"מ צנרת ביבשה ובים

ברור היה לממשלה, שמדובר במפעל ענק המתייב רמה גבוהה של גיבול, ואמנם, כל המבקר באבו רודס, עירת הפט המרוחקת כ-58 ק"מ מהאביב, והתר בינות המכלים, הצינורות והמש" אבות הבולטים על הרקע הצהוב והים הכחול, מתפעם: השדות משתרעים לאור רך של 50 ק"מ דרומה לאבו רודס, ומכ" לים כמאה בארות נפט יבשתיות ו-19 בארות ימיות — הנמצאות במרכז מפרץ סואץ במרחק 9 ק"מ מהחוף: שתיים מהן, עשירות במיוחד, פותחו לאחרונה על ידי נתיבי נפט, כפי שהתפרסם בעתונות הבינלאומית. מספר מאלף נוסח: כ-1500 ק"מ של צנרת ביבשה ובים מאפשרים את זרימת הנפט ליצור.

המפעל המפיק מיליונים, בטונות ובי דולארים, זקוק היה כמובן לאדמיניסטרציה ציף המתאימה כדי להבטיח את העלאתו לא רק מבחינה טכנולוגית אלא כדי להתגבר גם על בעיות בטחוניות, מדיניות ולוגיסטיות, מחמת הרגישות הטבעית סביב הנפט. אורחים זרים, אשר הכירו את השדות הללו בימי המצרים, ואשר ביקרו שם לאחרונה ציינו, שלא העלו בדעתם שהשדות יגיעו לתפקיד כזאת. הם הדגישו שמבחינת אחזקת השדות, ההבדל הוא כמו בין יום ללילה:

הדגלים הישראליים, המתנוססים בלב ים מעל לפלטרומות הענקיות בלב מפרץ סואץ, מעוררים בלב רואם לא רק הרגשות התפעלות מיוחדות אלא גם מדגשים העובדה, שהנפט באבו רודס זורם בצורה שוטפת וסדירה במשך 24 שעות ביממה.

כשם שהמלחמה באה כהפתעה, עמדה ישראל מופתעת גם מול בעיה ניצול שדות הנפט בסואץ. כבר ב-11 ביוני 1967, ביקרו אנשי נפט שמונו על ידי מנהל הדלק באוצר, בשדות אבו רודס והגישו למסנה שאפשר להפעילם מהצל"ח אם ייבטלו אמצעים מהירים ועילים, אחרת עלול להיות גורל שדות הנפט דומה לגורל מכרות המנגן, הפחם וה" מחצבים האחרים שהמצרים נטשו וה" ציוד היקר נתמלא, או נבזז על ידי הכיבושים.

ששה מיליוני טונות — 80 מיליון דולר

אורחי ישראל יודעים, כמובן, על "סו, בר לב" ועל הבעיות העצבאיות האחרות בסני. מעטים יודעים ומעריכים את התועלת הכלכלית העצומה שמפיקה יש" ראל במפרץ סואץ. המצרים השאירו אחריהם שדות עשירים, אך מוזנחים, של הגולל היקר, אשר גילו ביבשה ובים מפרץ סואץ עצמו. בשיתוף עם גורמים איטלקיים ואמריקאיים, הפיקו המצרים שדות אלה כ-4.5 מיליון טון נפט לשנה, כאלפים עובדים העסיקו המצרים באבו רודס בלבד.

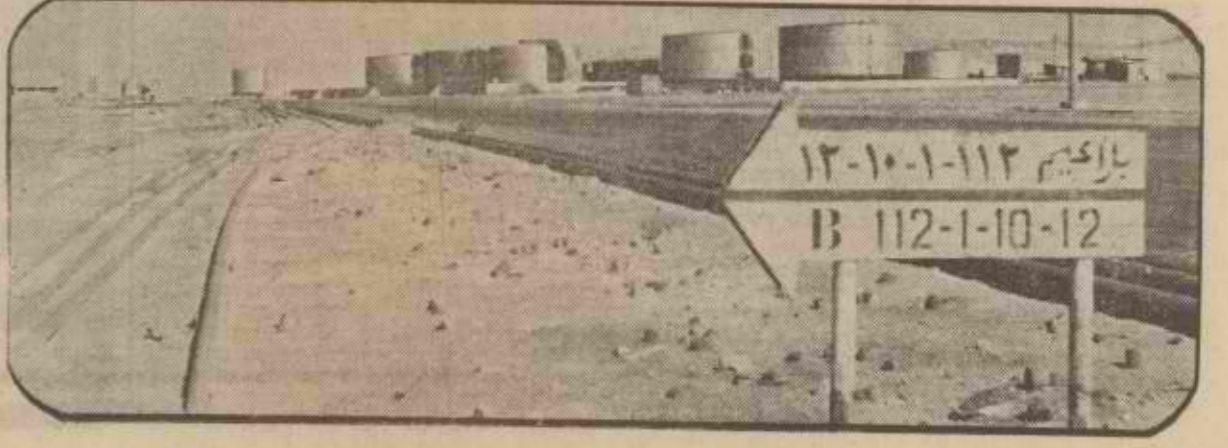
מספר העובדים הישראליים כיום, אינו עולה על כמה מאות, והמקרת השדות קפצה במהירות: כפי שספר ד"ר צבי דינשטיין, הוא מתקרבת לששת מיליוני טונות בשנה, שערכם כשוק האירופי כ-80 מיליון דולר, ומכסה את צריכת ישראל כולה. (מצרים) על 35 מיליון תושביה, צריכת כסד הכל, כשמונה מיליוני טונות נפט בשנה). לפי ההערכות הקיימות ה" יום, כמיוות הנפט הניתנות להפקה מה" שדות הללו — „שדות בליום" — תספיק" נה לכיסוי צריכתה של ישראל לשנים רבות.

מלאכה קשה מוטלת על הצוללנים המטילים בגזרות בקרקעית הים. ברקע — באר ימית.

לפני: (למעלה) טכני הנפט שבערו באבו רודס עקב מניעה בעתה המלחמה. כל ציוד הכיבוי של ישראל לא היה מספיק לכבות הדליקה. אחר: (למטה) מכלי הנפט על החוף קולטים את הזרימה השוטפת של הנפט מהשדות הימיים והיבשתיים. השילוט בערבית — זכר לימים עברו. דרכים וגזרות רבים חוצים בין מכלי הנפט שבחו ראס סודר.

באבו רודס: (למעלה) טכני הנפט שבערו באבו רודס עקב מניעה בעתה המלחמה. כל ציוד הכיבוי של ישראל לא היה מספיק לכבות הדליקה. אחר: (למטה) מכלי הנפט על החוף קולטים את הזרימה השוטפת של הנפט מהשדות הימיים והיבשתיים. השילוט בערבית — זכר לימים עברו. דרכים וגזרות רבים חוצים בין מכלי הנפט שבחו ראס סודר.

פרישה, סיוון, אלטלנה

(סוף מעמוד 14)

חברי אצ"ל לשורת הצבא והפקדת בירודים (הדגשה שלי - מ.ב.).

בקראנו בעיון את שני העיפוסים האלה, יובן אך לא יסלח, הוסר הנטייה הבלוט להזכירם, אם במועצת המדינה, אם בכנסת, ואם במאמרים, עד לפני שבועיים (הם פורסמו בספר רד של מר בן גוריון, אשר בינתוים הספקתי לעיין בו). מה אומרים לנו עיפוסים אלה, אשר זמן רב הישטטו מן הציטוטים הרשמיים? הוסכם בין הממשלה הזמנית, המועצת על ידי שר הבטחון, כי חברי אצ"ל יתגייסו לפבא לא כיהודים אלא כיהודים מושלמות. אנתנו הצענו, כי תהינה אלו הסיבות; נציגו הממשלה, מר גלילי וטר אשכול, הציעו פלוגות, הסכמנו לפשרת: גודרים את הגדודים האלה היה עלינו להרכיב על הסיבות, מחלוקתיהם, פלוגותיהם ומפקדיהם. לשם כך היתה מפקדת האצ"ל למטה הזמני, בראשותו, מר בן גוריון מציון בספרו, עד הוסכם, שתקופת פעולתו של המטה הזמני של אצ"ל תהיה חודש ימים לכל היותר, איננו יכול לרשור את התאריך המדוייק הזה, איננו רוצה להכחישו, ברור היה, כי הסכמה היא לתקופת מעבר קצרה של מספר שבועות, אך לכל הדעות, אם הוסכם נחתם ב"ב, בינו, היה המטה הזמני צריך לפעול, בתקרת הממשלה, עד ה"ב ביולי 1948. וכן אלטלנה עמדה להגיע ב"ב 19 ביוני, היתה, איפוא, המטה או חוקי או עמד מחוץ לחוק? אך ה"ב שאלה העיקרית היא אחרת, פקודת צבא ההגנה לישראל פורסמה, כאמור, ב"ב כמא"י, הוסכם עם האצ"ל נחתם שבוע לאחר מכן, האם, כאשר מר סיפס לנהל משא ומתן, רשמי ו" חופשי, אחר התאריך בו נאסר, לקיים כוח מזויין מחוץ לצה"ל? רואים ב" נושאים ונותנים, מפקדי האצ"ל ו" חבריו, ספירי פקודה, או מקיימי החוק? אין צורך בתשובה, היא כל" לה בשאלה.

בסעיף ו' להסכם נקבע: „אצ"ל ומפקדת אצ"ל יחדלו לתתקים ו" לפעול במדינת ישראל ובכל תחום ממשלת ישראל — המחלפתם ה" חופשית, המלים האחרונות אינן מק" ריות. הן הוכנסו על פי דרישתנו, באנו להבהיר כי החלטה זו לא יוטלה עלינו, אלא, שעל פי האמת, קיבלנוה עוד לפני קום המדינה; עתה נבמנצת; רצוננו הוא, אבל מה פירושה של הרישוי? מר בן גוריון מספר, כך נאמר לו, שכונת המלים: תחום ממשלת ישראל, היתה, שווא, התחום הזה, מתפשט על כל יהודי העולם והם לא יכולים לאסוף כסף בין היהודים; כי שם זה תחום מ" שלת ישראל, צר לי לומר, כי פ" רוש שרירותו זה הוא משפט בלתי סביר, יעדי העולם הם תחום ממשלת ישראל? ואם האצ"ל מסק לתת קיים, לשם מה, הא"י יאספו כסף בשביל ארגון שאינו, כפי שצ"ד ניכרים דברים בדיים.

אני זוכר למה היתה הכוונה, כי אילו היה זה המול שלושים, גם כלים אלו לא היו מקוים, כוונתו היתה לייחשלים, היום קשה להאמין בכך, אך עובדה היא, כי אז היתה י"ר שלים מחוץ לתחום הרובינות הי"ר אלויות האיים החלים על העיר כי Corpus Separatum, גוף נפרד, שיהיה בשלטון בינלאומי, הנגזרת ה" ישוב קיבלה את החלטה הזו, עבור ימים רבים, אחר הקמת המדינה, עד אשר ירושלים הורשה הכוללה ב" מדינת ישראל והיתה לבירה, באחד הימים הם אף הושמעה הבטיחה ל" אסור כל קריאה לכיבוש ירושלים, אחד מחברי הממשלה אמר: „איננו מאמיני שבפקיטה של עצמאותה של ירושלים כחלק של המדינה יהיו

דית: ואני עומד גם עכשיו על י"ר שלים בין-לאומית". מוזר, הלא כן? כך זה היה, ומשום כך, לא חוקס בירושלים הצבא העברי אלא הוסיפו לפעול בה הגנה, אצ"ל ולה"י. ב"ב ביולי האצ"ל מספק ההגנה שאלתואל זיל על האצ"ל לכבוש את מלחה, ואילו ביום האחרון, לפני כניסת ההפוגה השנייה לתוקפה, יצאו חברי כל שלושת הארגונים, מחוץ תיאום פיקודי, לשחרר את העיר העתיקה, זה היה במהצית השנייה של יולי, חודשיים לאחר הקמת המדינה.

האצ"ל בירושלים הוסיף או לפעול על פי ההסכם המבצעי עם ההגנה, כפי שאושר על ידי המוסדות ה" טרום-ממלכתיים, מפקדת האצ"ל, ר"י אחר מסתו הזמני, המאושר על ידי שר הבטחון, לא נתנו לגדוד כיר"ר שלים, בתקופה הזאת, שום פקודות מבצעיות, כל מיבצעיו נקבעו, אם על פי הוראותיו של מפקד ההגנה, ואם באישורו, בתאום ההסכם, בנוסח סעיף ו' של ההצעה השני, הממלכת, מן ה"ב ביוני, היה ברור, כי, אם ירושלים תכלה בתחום ריבונונו, ת" חול גם עליה התחייבותנו המפורשת.

ערב התימתו של הסכם זה, הציע נציגו המוסמך של שר הבטחון, ל" הוסיף הערה לאמור: „כל פעולות רכישה של נשק יעודו מלחמתו מ" טעם אצ"ל תספקנה והקשרים יומטרו לרשות צבא הגנה לישראל לתועלת המלחמה". לא היה לנו שום הוסיס לקבל את ההצעה הזו, ודאי, אם האצ"ל פוסק להתקים כארגון צבאי, עליו לא לרכוש עוד נשק. מאו פורשה אלטלנה ועד הימים האלה, נטפלים פרשנים שונים לסעיף זה, כדי להוכיח, כי אצ"ל לא עמד בהתחייבותו, גם לעצמה וזורת זו אין שחר, אררבה נבדוק את התא ריכים, החסכם, עם התוספת, נחתם ב"ב ביוני 1948. נכון, לא באותו יום שלחתי את התוראה לחברינו בצרפת, אשר טיפלו, במשך חודשים רבים, ברכישת נשק היעוד למחמתי, למען מלחמת הקודש של עם ישראל, אבל מרז הם יכלו למסור, בהקשר עם אלטלנה, את הקשרים שלהם לנציגי הממשלה, עם שיגור התוראה ה" אוניה, כזכור, הפליגה ב"ב ליוני, את אוניו היעוד הם קיבלו לרשותם, ימים מספר לפני תאריך זה, והימים מספר לפני התפלגה, הם הוטענו על האניה, לא היתה שום כוונה לא לקיים את התחייבות, אין לי ספק, כי, לו עמדו לרשותנו מספר ימים נוספים, היו כל הקשרים המצוינים, העדניים, מסורים לנציגיה של מ"י שלת ישראל בצרפת.

עתה, לאחר שהבהרנו את הסוגיות של מלחמת האצ"ל נגד הכנופיות הערביות ונגד צבאות הפלישה הלכיים ולאחר קום המדינה; את ההסכם בין שר הבטחון והאצ"ל, על כל עיפוס העיקריים; את הכוונה גר"ד דים של חברי אצ"ל בחוץ הצבא האחד; את נפרדות ירושלים; ואת המונח מטה זמני של קציני אצ"ל מטעם המטכ"ל של הצבא — לאחר הבהרת סוגיות אלו, אשר בלעדיה עוקמה וסולפה על המציאות של הימים, הם, אפשר לשוב ולספר את קורות אלטלנה.

י"ן 14"י 15"י ביוני לא בקטנו, בניגוד לפרסומים המטעים, עזרה בהרדת האנשים והנשק, שאלנו ב" לילה ההוא, את נציגי הממשלה, האם עלינו להביא את אלטלנה, חוץ תקופת ההפוגה, או עלינו ל" עכבה, ולהתחזרה, בטרם נקבל תשובה על שאלה זו, לא היה כל למעט לדון על עניינים אחרים, למחרת היום, לאחר שבציג מוסמך של שר הבטחון הודיענו, כי על אלטלנה לבוא, ובכל המותרות הניתנות, תחלו הדינוים על עניינתה של האניה, על עירקת נשק, ועל חלוקתו, אלה היו דינוים על מומחים, ממשרד הבטחון וממסחה של אצ"ל, מר גלילי ואני מאלו שידענו על התקדמותם, אך על הקשיים שתעוררו בהם מפי המטונים על הפעולה.

השיחות התנהלו ברוח טובה, תב" רית, כיהא לאחים לנשק, לנו הן הסבו נחת רוח אמיתית, הגה, אמרתי לחברי, גם לכך זכינו, שלוחי אצ"ל השיגו משלוח עצום כזה של נשק, עמו באים 900 מתנדבים, המוכנים לכל קרבן, לעזרת העם הלוחם, ה" ממשלה מקבלת את האניה, נציגיה, חברי ההגנה, פועלים יחד, גם בשטח זה, עם חברי אצ"ל, אכן, היו אלה ימים טובים; שום ענו של חשד לא עלה באוסק.

אופייני הוא, כי לא עלה כלל על דעתם של נציגי הממשלה ומשרד הבטחון לומר לנו: רבותי, הסכמנו והורינו להביא את האניה, אבל מ" עתה ואילך אין לכם מה לעשות בקשר עם הגיעה ופרוקת מטענה; תודע רבה לכם על העזרה החשובה, הצבא יספל בכל, מדוע אפילו לא חשבו על חודעה כזו? ההסבר הוא פשוט, מכל סקום, אנתנו הנחנו, כי אין אחר, הנשק הרשג והאנשים נש" לתו על ידי נציגות אצ"ל בצרפת, ואין ויהי טבעי, כי לאנשי אצ"ל בארץ יהיה איות חלק בכך? ברור זו חוברו, מתחילת, ההצעות השונות, נציגי משרד הבטחון הציעו, כי ה" אניה, תגיע לא לתל-אביב אלא ל" גבעת אולנה או לכפר ויתקין, אחר שיקול נוסף הם העדיפו את כפר ויתקין, ומניין שלילת תל-אביב ו" בשבועות האחרונים לפני קום המ" דינה הכננו כי האניה, שנרכשה על ידי הוועד לשהחור האומה באמריקה, תבוא עם המפעלים, ואם אפשר יהיה, עם נשק ביום ביטול השלטון הבריטי, לתל-אביב, בגלוי (ביום אחר היו הבריטים עוצרים אותה), או נקבעו סינת רחוב פרישטן, כנקודה המסומנת במפה של רב תחובל, מוני ר"ו סיין הנפלא, שמולה השליך ה" אניה את עוגנה, לנציגו הממשלה נמטר מידע זה במלואו, אמרו ה" תל

אביב אינה טובה לעניין זה, יש הפוגה, מספיק הארים יגלו את ה" אניה, ונהיה כולנו בצרה גדולה, נפנה את האניה לכפר ויתקין, שם נוכל לשמור על סודיות הפריקה, אנשינו השתכנעו, וקיבלו את ההצ" עה, את זאת יש לזכור היטב, הן סופר לעם, עד היום הזה, כי האצ"ל בעזרת אלטלנה, עמד להפסיק את ה" שלטון, כלומר להסתער על מרכז הממשלה, על שירותי הרדיו והטל" גרף, על תחנת הרדיו, על שעות התפוסה ועוד, כל זה, ממושב מפא"י, מכפר ויתקין...

עם קביעת מקום העגינה, עודרה הוראה לאניה לשנות את נתיבה, עם התקרבותה לחופי הארץ, התי" לנו סקבלים למטה, לשמחתנו, אך תות אישור התוראותינו, את כל שאר הפרטים עיברו המומחים, מתוך ה" כנה הדדית מלאה.

החל הדיון על חלוקת הנשק, הציע ג"ו, כי עשרים אחוז ממנו יישלח לירושלים, לגדוד האצ"ל, על כך ניתנה לנו הסכמה מפורשת, השר שמעון פרס, בספרו „קלף דוד" כי תב על נושא זה דברים מעניינים, „זכור לי ליל בעיות כאלה, כש" צריך היה ללח פקודה לעכב את אלטלנה ואפילו במחיר עזות עליה — על אניה שהובילה נשק דרוש ושאנשיה יהודים, לפי האינפורמציה שזוהתה מצויה אותה שעה בידי ה" מוליס (מר בן גוריון, ההדגשה ו" התפרה שלו — מ.ב.), היה בת, אולי, בפריקת הנשק כדי להביא לידי קיום נפרד של יהודה צבאית של אצ"ל, בירושלים, שלא נועדה לחיות חלק ממדינת ישראל, לפי החלטה האר"י.

איתה שעה... הרמט הוא דק, אך ברור, יתכן, כי העובדות היו אחרת, מכפי שנמסרו, אותה שעה" העיקר הוא שהיה הסכם מלא, מצד נציגו הממשלה מוסמכים, להפריש חלק מ" נשקה של אלטלנה לחיות ירושלים, לגדוד האצ"ל, בעניינו היה זה טבעי, בודאי, שהאצ"ל רצה, לפני הכל, להשחרר את העיר העתיקה, הוא לא חפר את ההסכם, הוא לא פעל על דעת עצמו, הוא לחץ על מפקד ההגנה, כי מיד עם תום ההפוגה ישתפרו כל כוחות ישראל על ה" חומות, לשם כך היה דרוש נשק טוב, יפיל, הוא הגיע, מדוע לא ינתן בידי היהודים על ירושלים, לקראת חידוש הבטוח של חטרבות, בהם ישתתפו כל הכוחות?

את שאר הנשק הצענו לחלק ל" גדודים, המורכבים מחברי אצ"ל, ב" חוץ הצבא, ולגדודים אחרים, כלום היתה זו הצעה מוגזמת, לא חוקית, לא מובנת? הן מטה הסיבה, בצבא הקיים, באחרות, במשך דורות, דואג לנשק טוב בשביל חיילי-המקרה שלנו, שוב לקראת חידוש חטרבות, עדיין לא ניתן לגדודים, המורכבים מחברי אצ"ל, נשק ראוי לשמו, לא היו לנו טענות, הנשק לא היה, אבל, קשה הוא בא, הוא לא נועד לאצ"ל, כפי שנאמר באורה רשמי, מתוך הסיפוק המזויני של האמת, אבל מדוע לא לחלק נשק, במאז ממקור זה, לאחיות מלחמה, במשך שנים רבות, המצאנים בצבא, למען ויכלו לעמוד במערבות ישראל? גם הצעה זו היתה טבעית, אך היא לא נת" קבלה ונשאלו הגענו להסכם ב" נקודה זו, והחידה שלא הוסכמה, שוב נאמר לי בלשפון, על ידי נציגו המוסמך של שר הבטחון: „אנו משי" כים את ייינו מכל עזרה בהורדת הנשק, לא נאמר: „אם כך, אנו מבטלים את הסכמתנו לבואה של האניה, שהיתה עדיין מהלך ימי שייט מן החוף; „אם כן, אל תבוא לכפר ויתקין, הצבא יגיע שם ויטפל בפריקה, את הדרך למושב הזה, אפשר לסגור על ידי מחסום עם זקיף אחד, אתם, נאמר לנו, יכולים לפרוק, אנתנו לא נעזור לכם, הקשר נמשך, לא של אצ"ל נגד ממשלה אלא לחיפ.

התפתחות, שבאו בעקבות ה" דעה זו, הוארו על ידי ידידי אליהו נלקין בספרו „מסורו של מפקד אלטלנה" ושל שמואל כ"ן, בספרו „יום האש" וכן בפרק בספרו „המרד" הקרוי: מלחמת אחים — לעולם לא אוסר, בקשר עם מה שקראתי ו" למדתי לאחרונה, הצרות על מספר סוגיות עיקריות.

* התברר לי, כפעם הראשונה, כי בשיבת הממשלה הזמנית ביום ה"ט ביוני נאמר, כי האניה היתה צריכה להגיע במוצאי שבת, ב"פ, אך משתו, „לא היה כשרה" והוא תבוא הלילה, ביום א', ה"ט באותו חודש, לא כשרה? והאמת? האניה אמנם עמדה להגיע במוצאי שבת, אבל בגלל שינוי הנתיב, היא תעתה בדרך, היא באה לחוף, שנקבע על ידי נציגו הממשלה לפנות בוקר, חרדנו מפני מטוסי האו"ם (היו כ"י אלה או בארצנו), בלב כבד החז"י נוה, ליום המים, ללב ים, עם שובנו למטה, הודיענו על כך לנציג הצבא וביקשנוהו למסור את הודעתנו לסגן שר הבטחון, הוא, מסוכן, עשה כן, לדיעת הממשלה מסרנו, כי בערבו של יום א' תשוב האניה לכפר וית" קין ותעגון בחופו.

* אל החוף הגיעו, בירידת ה" ממשלה ובחסמתה, כמאת איש ב" ה" תי מוויינים, בחללם סבלים ונהגים מסופרים.

* שום חייל מגדודי האצ"ל ב" חוץ הצבא לא הוונט לכפר ויתקין.

* כל המפעל נשמר בסוד כי" מוט, על פי בקשתם של נציגי ה" ממשלה, כדי לא לגלות את האניה לאנשי או"ם, לו רצינו לפרסם משנה על בואה של אלטלנה, היו באים לחוף אלפי אנשים, לא מן הצבא, אלא מציבור אוהדיו, אך שמרנו סוד.

* מאות מתנדבים הורדו מיד מן האניה, אפילו בלי כלי אחד, ולא תושארו בחוף אלא נשלחו תרחק

ממנו, למחנות, תחת פיקוחם של שלי" חי הממשלה.

* במשך לילה שלם פירקנו, ב" מעט הידיים העובדות, נשק וציוד רב, הארגונים, עם הכלים המטמנים, הונחו על החוף, אפילו כלי אחד לא העבר מן החוף, במשך היממה, בה עדיין לא הוקמו גרדי צבא, יש לכך עדות רשמית.

* כך הוכנו אצ"ל, אשר מיבצעיו היו מעוררים כבוד והכרה גם אצל האויב, מכחינת תיכונם המדוייק, את המרידה המזויינת, את תפיסת השלטון, כל מי טען, או מוסיף לענון זאת, חייב לבקש רחמים על נפשו, מבוראה, כי הוא העליל עלי" לת דם והביא, בשמה, לפיככת דמי נקיים.

י"ד
עוד אוסיף הארות מספר, * שום איש אצ"ל לא פתח באש, לא בכפר ויתקין ולא בחוף תל-אביב, מול אותו רחוב פרישטן, בשני המקומות ובאחרים, נפתחה אש קטלנית עלינו, על אנשי אצ"ל בל-אזהרה מוקדמת.

* מהשוקפנו לפתע על ידי גוד" דים שלמים, נמסר לי, כעבור זמן, אולטימטום לעשר דקות, הוא נחתם ביקשנו בירוח עם נציגי הממשלה, קיבלנו סירובים.

* עברו לא עשר דקות אלא שעות מספר, הוסכם בינינו, חברי האצ"ל הנצורים, כי אעלה על סיד פניה של אלטלנה ונשום תל-אביב, כדי לבוא משם בדברים עם חברינו במטה הזמני ועם נציגי הממשלה, קיימנו מסדר פרידה, לפתע, ללא כל אזהרה, נפתחה עלינו אש מ" מרגמות ומקליעים, הוא הדין בעל"ד הנו על הסיפוק.

* בתל-אביב נתקבלנו באש, אך היא לא פגעה באיש, במשך היום, בעמדתו של שרטון, התחלנו להוריד, בסירתנו, כמות של נשק, הודענו, כי לחיילי ישראל הוא, ולא נגדנו, שוב, בלי אזהרה כלשהי, נפתחה אש קטלנית על הסידה ועל האניה, או אז נחרגו ונפצעו אנשינו, או גם היו חילופי אש, אנשינו ניסו להגן, ממש באורה אינסטינקטיבי, על חב" ריהם, האש מצוינו תוספקה מיד, מן העבר השני, הוסיפו לירות ולקלוע, ביתוד כאשר אחד הנוסעים היה עולה על הגשר, סירתנו נפגעה ולא יכלה לשוב אל האניה, כדי להוריד את הצנצנים, לפתע, התקשר עמנו בברדו איש פלמ"ח והציע, כי תהיה הפסקת אש, בתנאי שתוספק כל פריקת נשק, הסכמנו, ביקשנו סירה, שתוריד את פצצותינו, הובטח לנו לשלחה במהרה, היא לא באה, עבור שעות מספר, היה טקס כוחלס, ל" פתע — פגזים, שאלנו להתחייבות להפסיק אש, התשובה היתה: ה" ספרה להפסיקה עדיין לא הגיעה לכל יהודות הצבא... כך הופגזה הווצחה אלטלנה, בסערת או ב" הטיעו"ת.

* שמיצוינו מדברים על עירקת חיילי אצ"ל, או בריחחם, ייכלמו, כמצא להם, „עריקים", בלוחמים אשר, במשך שנים, למצו הפוגה, סיכנו את נפשנו שהימים ילצו האומת, אך, נכון, הם קיבלו ידיעות מחיריות, שאחיהם לנשק, מוקפים, מוחקפים, נורים, והם חשו לעזרתם, מי היה זכאי, במחניה אנושית, לדרוש סהם, כי ינהגו א" חרת? גם על כך הריני נמקל על עצמי, גם מלאו האחריות, אבל אלה, אשר הוציאו גדודים על צידום, מ" קווי החיות השונים, ושלהום נגד קומץ אורחים בלתי מוויינים, ללא צורך וללא הצדקה, — אלה חייבים הסבר על מנינם.

* מספרים לנו, כי חברי פלמ"ח קפצו לים, כדי לעזור לנמלטי ה" אניה הבעורה, אם סיפור זה דרוש להקלה על המצפון, נחא, חייתי, יחד עם חברי, בים, את הפלמ"חאים לא ראינו סביבנו, אבל שמענו את זמזום הכדורים סביב ראשינו, ואם חברי הפלמ"ח באו לקראתנו, אין זאת, כי גם הם לא הפסיקו את יריות הבריחים עלינו — ועליהם, אכן, כזאת היתה השבואת בימים ההם.

אבל יורשה לי לסכם דרוש, כי לטוהוד המצפון הלאומי ולארם מ" עשה אחר: גילוי האמת, שוב אומ" רים לנו, כי החיסטרות השפוט, אך כלום לא נעשה הכל, במשך 23 שנים, כדי להכתיב לה את דברת? אמנם, האמת אינה ניתנת לתדברה, גם בימים אלה היא עשהה צעדים לקראת אישורה, אבל מדוע לא יוסי כם על הקמת ועדת חקירה, מורכבת משופטים? יחקרו הם, ותדע ה" היסטוריה.

ט"ו
שוב לסוגיה החיסטרית של ה" פרישה, נעשה נסיון, בגלל ה" צליל, להפוך את השם פורשים לשם נגאי, לא יצלח, תואר כבוד הוא לנו, פרשנו לא לחיים קלים אלא למלחמת שחרור; לא לסיגופים אלא ליסורים; לא לקינות אלא למעשים, פרשנו מן העבודות ומן ההשלטת עמה, אל ההתנגדות העודקת, הגר" אלת, השלטנו היינו מגנדי למען עמנו וארצנו, נלחמנו, סבלנו, וב" עזרת השם, יכולנו, וכינו לתקומת ישראל-התקופתית, הכל נלחמו ו" פרסו, בכך אנתנו, הפרשיים, מבני-דם, אבל מי שבא לשלול מאתנו את זכותנו, נאמר לנו בשלות נפש מוחלטת, הנובעת מהכרת המעשה: אמנם כן, בימים ההם, הגוראים והגורליות, פרשנו, ונתנאת בכך כל ימי חייו.

שר התיוגן דהיום, חושש, כפי שהוא כותב, מפני המיתוס והגלוי ירושקציה של הפרישה, בעברית פשוטה, אין הוא רוצה באגדה וב" תחילה, ותי צרות עין מזודה, אך גם אופיינית, מפני מה הוא חושש? מאז קום המדינה, תועמד כל הכלים הממלכתיים האזריים, ומספר ליסוד ועד הוצאות רשמיות, לרשותם של המשיכיונים הממשיצים, אף על פי כן, יש חשש בלב, מן... סימו טוב הוא לכוחת של האמת.

מנחם בגין

מאת יגאל לב

איזיק המחזיק בשתי ידיו את ענף השלחין של קיבוץ לוחמי-הגיטאות. איזיק ויינשטיין, חרג מאלמוניותו הנוחה, כאשר האניה „אלטלנה“ עלתה שוב וצפה בין גלי סערה פוליטית חדשה, שמקורה בשעה אחת ארוכה מדי, בטלויזיה — „השעה השלישית“. כי איזיק הוא האיש אשר רשמיו מאותו יום גורלי, הן בבחינת היסטוריה ממש. הוא אשר פיקד על „התור תח הקדוש“ ונתן את פקודת-האש לתותחנים שישובו בעמדה.

לפני שלוש שנים הייתי עד למיפ-גש מיוחד במינו. ליד שולחן אחד הסבו איזיק ויינשטיין, אשר טיוח את „התותח הקדוש“ ומולו איש ה-תותחנים של „אלטלנה“ עצמה, ד"ר יקותיאל חנייה (המכונה „קותי“); אשר גונן, האיש שישב בעמדת ה-תותח והוציא לפועל את פקודת האש ולידו מפקד „אלטלנה“ אליהו לבקין. כולם קציני תותחנים במילואים אשר נתכנסו יחד עם קציני תותח-נים אחרים לחוגג טלאות 20 שנה להקמת החיל. כולם ידידים טובים ו-חברים לנשק, והם שוחחו על „הימים ההם“ ברוח טובה וידידות שהתחשלה במלחמות ישראל ולא נפגמה במלח-מות היהודים. וכאשר חזרה ועלתה עתה פרשת „אלטלנה“ על גלי הת-קפות-הדדיות לא יכולתי שלא להי-זכר באותו מיפגש-ידידים חם, וכי-קשתי לשמוע את חוות-דעתם של „הנוגעים בדבר“.

ההוראה היתה לטווח

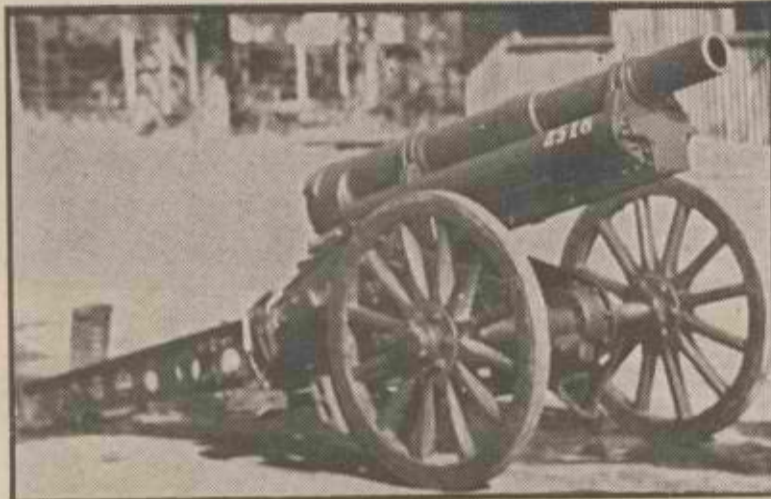
ביתו של איזיק בקבוץ לוחמי-הגי-טאות טובל בירק ורחוק מרחק רב לא רק מחוף תל-אביב, בו התרחשה לפני 23 שנה הטראגדיה, אלא מה-נושא כולו. אבל עדיין המאורעות שמורים בזכרונו היטב.

קיבלתי הוראה לטווח את האניה. אני אומר באופן מוחלט לטווח בלבד. בשפת התותחנים פירוש ה-דבר להגיע עד המטרה, או לסגור את המטרה עד טווח של 100 מטר ואז על-ידי חציית הטווח אתה פוגע ב-מטרה ממש. (שלא בשפת התותח-נים פירוש הדבר לירות מן התותח למרחקים שונים עד שפגז אחד פוגע במטרה, כדי שאחר כך אפשר יהיה באותם נתונים לפתוח באש על המ-טרה עם כל התותחים).

כל הענין הוא פוליטי ואני לא רוצה להיכנס אליו. אני רוצה לנתח את הפרשה מוויית ראייה מקצועית טהורה. „אלטלנה“ היתה נחת צב-אית ואניה משורינת. התותח שבו ירינו הוא תותח מימי מתושלה, נפול-יונצ'יק (65 מ"מ) לידתו עוד ב-1887 והתחמושת שלו היתה משנת ייצור של ראשית המאה, כלומר 1901. ה-חברה קראו לתותח העלוב הזה „ג-פוליונצ'יק“ משום שהם חשבו שעוד לוחמיו של נפוליון השתמשו בו ומ-שום שהוא היה קטן כזה ושחצן כזה כמו... נפוליון.

אנחנו ירינו בתחמושת נפיצה, כי לומר לא תחמושת חודרת-שריון אלא תחמושת שמתפוצצת מיד כשהיא באה במגע עם כל גוף. משקל הפגז לא עלה על 2.5 ק"ג ועד היום איננו מכיין, ואיננו יכול להעלות על דעתנו,

האיש שפיקד על התותח הקדוש

„התותח הקדוש“: תותח מתוצרת 1887 ש„החברה“ כינוהו „נפוליונצ'יק“

האניה „אלטלנה“: משקיפי או"ם מתבוננים באניה העולה באש בחוף ת"א

האיש שפיקד על „אלטלנה“

כיצד יכול פגז כזה לעשות אפילו שריטה לאניה משורינת, לא כל שכן להצית אותה או לפוצץ אותה. כמה שנים לאחר מכן ערכתי נסיונות עם תותח זה ויריתי בו על מיצבור של ג'ריקאנים מלאי בנוי. אף אחד מהפ-גזים שיריתי לא הצליח להצית את מיכלי הדלק והפגז רק העיף את ה-ג'ריקאנים לכל עבר אולם לא הצית אותם. וזאת בקודה חשובה ביותר מבחינה מקצועית, כשאנחנו באים לב-חון את השפעת הפגז שפגע ב„אלט-לנה“.

האיש שהגיע עם „אקסדוס“

איזיק, אשר פיקד על סוללת תות-חים בצבא האדום, בעת מלחמת ה-עולם השנייה, הגיע לישראל על סיפון האניה „אקסדוס“ ועבר עמה את דרך היסורים חזרה לגרמניה. (אגב, ליאון יוריס מחבר „אקסדוס“ והשחקן פול גיומן, ששיחק את התפקיד הראשי ב-סרט, שהו בקבוץ לוחמי-הגיטאות ו-שוחחו בין השאר גם עם איזיק על חוויותיו במסע אנית-הצללים והגבו-רה).

„הגעתי לבסוף לישראל — הוא מספר — שלושה שבועות לפני הכ-רות המדינה והתגייסתי ישר לצה"ל. מאחר שהייתי קצין תותחנים, גייסו אותי לחיל התותחנים הישראלי ה-צעיר, שהמערך שלו מנה אז: שלוש סוללות של „נפוליונצ'יקים“ ותותחי „קרופ 75 מ"מ“, אשר חולקו בשלוש החזיתות — צפון, דרום ומרכז.

„ישבתי על הגיזרה הדרומית בתחום באר-טוביה ונגבה. היתה זאת ההפוגה הראשונה. העבירו אותנו לסרפנד ו-עמדנו לפני ההכנות למיבצע „דני“. אני זוכר היטב את אותו יום. ישבתי בבית חסאן סאלמה, ורשמתי מטרות ותוכנית-אש לחזית שנקראה אז, חזית הדרום. לפתע הגיעה פקודה לחזור לפרדס כ"ץ. בסיס התותחנים שלנו אז, עם ארבעה תותחי „נפוליונצ'יקים“.

טלפון מן „הבית האדום“

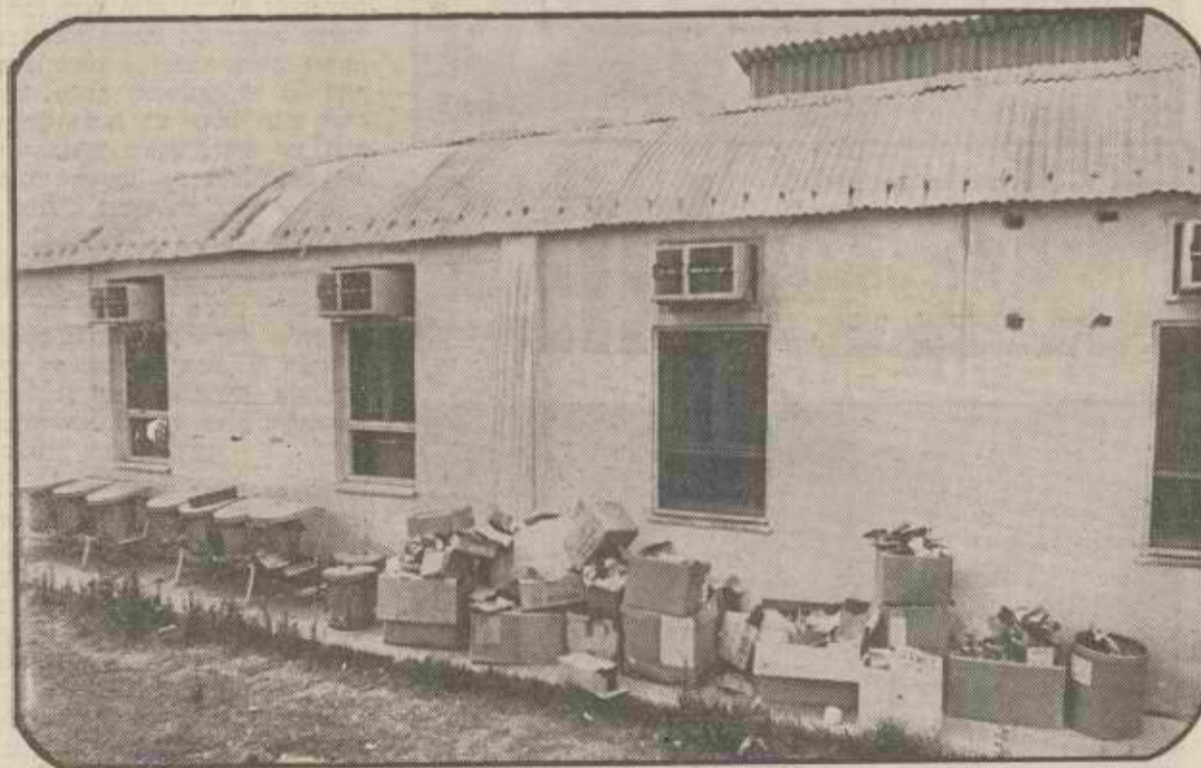
„בשעות אחר הצהריים קיבלנו פקו-דה לצאת ולתפוס עמדה ב„מתנה יונה“. היתה זו גבעה אשר השקיפה על חוף הים של תל-אביב. מעמדת התותחים (היה בעמדה מקום להכנסת שני תו-תחים, אולם החלטנו להציב תותח אחד בלבד) לא ניתן לראות את ה-אניה „אלטלנה“. יצאתי לתצפית על גבעה השולטת על חוף הים, שממנה אפשר היה לראות את האניה וגם לשי-מוע את הדי הרירות שעלו מהאניה וגורו עליה, הדי יריות של נשק קל. מתחתי קו טלפון מהתצפית אל עמדת התותח, והמתנתי. צריך להבין כי כל הפקודות באשר לאותו מיבצע היו מ-עורפלות וכל התוכניות היו מבולב-לות, לכן לא ידענו גם כמה תותחים עלינו להציב ומה בדיוק נדרש מאתנו. אל עמדת התותחים נמתח קשר טל-פוני מ„הבית האדום“ ששימש או ה-מטכ"ל של צה"ל ועל כן עמדה ה-עמדה תחת פיקוד ישיר של המטכ"ל בכל האמור באותו מיבצע. אני מד-גיש כי אני קצין מטוח. אשר היה אחראי על האש של ה„נפוליונצ'יק“, קיבלתי הוראה רק לטווח את האניה ולא להשמיד אותה.

טווח הפגיעה 1900

„השעה היתה שעת-צהריים מאו-רת, כאשר קיבלתי בטלפון פקודה

בחדר זה בבית החולים נותרה רק חולה אחת. את היתר נאלצו לשלוח הביתה בגלל השביתה.

ציבורי אשפה לכל אורך קיר המחלקה בבית החולים. מנהל המוסד חושש מהתפשטות מחלות.

שתי פועלות נחות בשעת השביתה — „אני בהחלט מבין אותם“ — אומר ד"ר מ. שני

ועדיין לא דברתי על החולים, שי אינם מתקבלים לאישפוז מלא בבית החולים אבל זקוקים לבקורת ולהדרכה אחרי ניתוחים במרפאות החוץ של בית החולים. הללו — מושבות. גם זה גורם סבל רב ועיכובים בריפוי ובשיקום.

חוץ מהסבל שבבית עובדי המיני הל והמשק מטילה על החולים עצמם, התגלגל גטל לא-נורמאלי על כתפי האחיות בבית החולים ואני רוצה ל" הגיד לך, שהן ראיות להערכה גדולה מאוד.

הן אינן יכולות לשבת מנגד ול" הסתתר מאחורי הטענה, שאין זה מתפקידן למלא את החללים, שהשובים תים יצרו. הן חלק מן ההוי של בית החולים, חלק מתחושת האחיות ה" כבדה, מן השותפות ברצון להקל על חיי החולה ולאפשר לו, במסגרת ה" קשרים האובייקטיביים של כל ימות השנה, חיים אנושיים במסגרת תקופת אישפוזו.

סבלן של האחיות

ולכן הן נעשו „כלבוניקיות“, ה" מסכנות. קודם כל הן סבלות. הרי גם כשהמכבסה עובדת עתה בחצי תפוקתה, שלושה טון ליום, אין השו" בתים מעבירים את הכבסים למכבסה ואינם מחזירים ממנה את הכביסה הנקייה. האחיות נושאות בעול הזה. הן לוקחות הביתה את החלוקים ואת בגדי העבודה ומכבסות לעצמן בבית. אבל את הסדינים וחלוקי החולים הן סוחבות למכבסה ומחזירות משם. הן גם מובילות את התרופות מבית ה" מרקחת של בית החולים למרפאות. הן נעשו גם רצות: הן מעבירות את הדם לבדיקה במעבדה וחוזרות אחרי"כך למעבדה לקבל את התוצאות ולהעבירן למחלקה. והן ממלאות תפ" קיד של אלונקאיות: הן דוחפות את החולים באלונקות ועל כסאות גלגלים מהמחלקה לחדרי הניתוח ומחזירות אותם משם לאחר הניתוח. והן מתנסות במלאכה של פועלות נקיון: בגלל התנאים המיוחדים שלנו קשה לשמור על הנקיון בביתנים הישנים, גם בזמן שהעבודה מתנהלת כסדרה. קל וחומר עכשיו, שעבודת הניקוי נעשית כל" אחרי"ד, בתדירות של חמישים אחוז בלבד. האחיות במחלקה אינה יכולה לראות לכלוך מצטבר על הרצפה. יש בזה גם סכנות רפואיות מובהקות. והיא מפשילה את שרווליה, נוטלת את המטאטא ואת דלי המים והסחבת, ועושה נקיון.

לא פעם אתה יכול לראות גם רופ" אים, למרות שביתתם החלקית, נרת" מים בעול. גם הם דוחפים אלונקות לחדרי הניתוח ורצים לפעמים למעב" דה לקבל את תוצאות הבדיקות.

מובן מעצמו, כי האחיות אינן יכו" לות לעמוד בנטל הנוסף הזה. במח" סור הכרוני באחיות קשה להן לבצע את תפקידיהן גם ללא התוספת, עכשיו הן נקרעות בין תפקידיהן ה" רגילים לבין תפקידי ה" כלבוניקיות" ולאורך ימים בודאי לא יהיו מסוגלות להמשיך כך.

כל התקשורת של בית החולים, כל- פי חוץ וגם בפנים, משותקת. לבית החולים יש רשת מסועפת של קשרים בחוץ; אנחנו זקוקים להספקה סדירה של תרופות וחומרי רפואה, מהמחסן המרכזי של משרד הבריאות. אין לנו מי שיוכיל. הנהגים שובתים. המשאיות אינן נוסעות. החשבונות של הספקים אינם מתאשרים על ידי השובתים. אין מטפלים בהם. הם אינם מקבלים כסף, שמגיע להם על סחורותיהם. הם איימו (המשך בעמוד 55)

גראנאך כשיילוק:
"יהודי לוחם ונאה"

"אילן שמתו אני את ההספד"...

38 שנים אחרי

שנאלט ממנה ומת

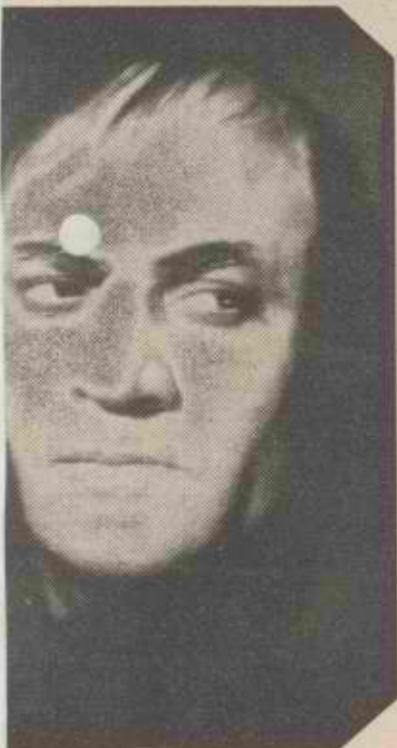
במרחקים, חלקה ברלין

כבוד למי שהיה אחד מגדולי שחקניה -

אלכסנדר גראנאך. מירושלים, בא

להשתתף במקס בנו של אלכסנדר - גד

גראנאך כמקבט: "...כאנדה חיה"

גם אני, המחצית השנייה של שנות ה-20 ותחילת שנות ה-30, כשהיה שחקן מרכזי בתיאטרון הפוליטי חסר האשליה של ארווין פיסקאטור, על האש הקרה בבימוים החדשים, האנאליטיים והטכניים של פיסקאטור, שנתלקחה בטמפרמנט הרטרורי של גראנאך...

הוא סיפר על אבא, האדם, שלא היה זקוק לשום תיאוריות כדי לאהוב

הגעתי בערב שלפני הפתיחה. למחרת בבוקר, באתי למקום. האודיטוריום של האקדמיה היה מלא מלא מפה לפה: אנשי תיאטרון, וותיקים שזכרו את אבא ומה שהפתיע אותי - צעירים רבים. הקשבתי לדברי פתיחה של אי-שם בתיאטרון ובספרות. על הקירות היו תמונותיו של אבא במחזות, בי-חיים. זה היה, בעת ובעונה אחת כאי-לו רחוק - ומועז: תקופה שטבעה בדמעות ודם, כפי שכתב, אחר כך, אחד העתונים.

מכות רצח לאנשי שמי

"בין הפותחים היה הפרופ' ליאו-פולד לינדברג (הבמאי הידוע, שטבע חותמו גם על התיאטרון בארץ). בי-תחושה מזורה זו, של ריחוק וועזע גם יחד, שמעתי אותו מדבר על אבא: בשנים שאחרי מלחמת העולם הראשונה, היה גראנאך אחד מיסודי-היו החיוניים ביותר של התיאטרון ה-גרמני, תופעת טבע שאי אפשר לתאר את הנוף הזה בלעדית... השחקן ה-אכספרסיוניסטי, בה"א הידועה, של ברלין..." שמעתי אותו מספר על ה-שנים הבאות, שנים שבהן זוכר אותו

הבמה היהודית; ולא אחת הוכיח את אמיתות דבריו..."

38 שנה אחרי שהתנוסס השם אלכ-סנדר גראנאך לאחרונה על חזית תי-אטרון ברליני, שבה ברלין להיזכר בדמות מופלאה זו ולחלוק כבוד ל-יהודי מירכתי גאליציה שכבש אותה בסערה בנעוריו - ושנאלט ממנה עם עלות היטלר לשלטון ומת, נע וגד, במרחקים.

האקדמיה לאמנות של ברלין, ב-חסות סינט העיר, פתחה תערוכת זכרון גדולה לגראנאך - יחד עם תערוכה על התיאטרון היהודי במזרח אירופה, והשפעתו על התיאטרון ה-גרמני.

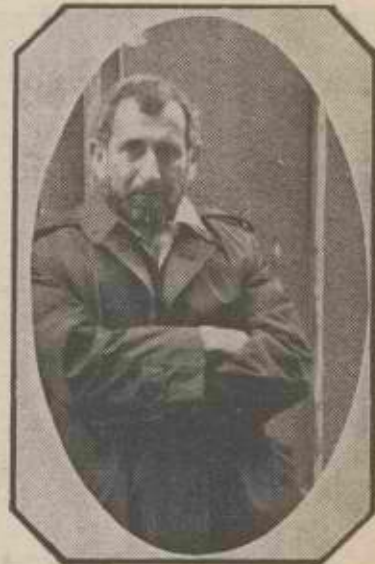
בין ה,מי ומי" בתיאטרון, בקולנוע ובעתונות של ברלין וגרמניה וארצות אחרות באירופה, שהזמנו לפתיחת ה-תערוכה, בין צעירים שלא שמעו את שמו של גראנאך וקשישים שזכרו אותו ושהיו ידיו, היה גם אורח מישראל, שאף הוא ראה אותו לאחר-נה לפני 38 שנים. גד גראנאך, בנו של אלכסנדר.

דומני שמצאו אותי באמצעות וועד הקהילה בברלין. כתבו לי והזמינו אותי. איך קבלתי את זה? לא הצט-רכתי לפסיכיאטר. קמתי ונסעתי.

גד גראנאך: ברלין 1924

ברלין 71: "לא צער ולא שנאה"

מאת ורדי בן-יעקב

ע רב אחד, בשעה מי-אחרת, ניגש אל שור-לחננו ברנש לבוש כמעט קרעים. גוף, בלתי מגולח, בעל עיניים שחור-רות ולוהטות כנחלים, עיני צור-עני ממש. הכתמים הכחולים בי-שיפולי עיניו העידו על קרב קשה שנלחם זה עתה, מה לך? "שאל גרוסברט, שיכור? - לא, ני-סיתי לחבק בחורה אחת, בלתי מוכרת לי... ולא ידעתי כי בעלה עומד מאחרי..."

כך מספר (בספרו, במה וקלעים), שמעון פינקל, שחקן "הבימה" ומ-נהלה האמנות, על פגישתו הראשונה (הוא היה אז בן 17), עם השחקן אלכסנדר גראנאך, בקפה האמנים של ברלין, "רומאניש קפה", בתחילת שנות ה-20.

תקופה שטבעה בדמעות ודם

בברלין זו, שאת תיאטרונה פיארו או שמות במאים כמאכס ריינהארט וליאופולד ייסנר ושחקנים כבאסרמן, מואיס, קורטנר, קראוס, ווגנר ויאניני-גס, מספר עוד פינקל, היה גראנאך מתהלך כאנדה חיה, בזכות אישיותו המקסימה, רבת-התוכן, והטמפרמנט הבלתי מצוי, השופע און וגאוה יהודי-דתי-לאומית. בשיא הצלחותיו, היה מכרוז כי אין מקומו כאן, בין הגויים וכי הוא רוצה בכל ליבו להזור אל

להתחיל לטווח את האניה. התחלתי בטווח ארוך, כי אני בים היא מטרה שקשה להעריך את מרחקה נכונה. מכאן ואילך, אני נותן את סידרת הפקודות כלשונך.

איזיק ויינשטיין — קו אפס, טווח העמדה אש! 2400

העמדה — ירה אחד. איזיק ויינשטיין — הפגיעה ארוכה. (לא רציתי לעשות מיסגר, כלומר לסגור את המטרה ואז התחלתי לזחול).

- תצפית — 2300
- עמדה — ירה אחד.
- תצפית — 2200
- עמדה — ירה אחד.
- תצפית — 2100
- עמדה — ירה אחד.
- תצפית — 2000
- עמדה — ירה אחד.
- תצפית — 1900
- עמדה — ירה אחד.
- תצפית — פגיעה. רשום כמטרה.

ועלו מהחוף. ואני משוכנע גם היום שלא גרמתי שום נזק לאניה. ידעתי שעם תותח כזה, ועם תחמושת כמו זאת אי אפשר לגרום נזק אפילו לסיפנת דיג מעץ ולא כל שכן לאניה ברזל, המיועדת לפלישה ולעמדה תחת אש. צריך להבין, המדובר בפגז שגודלו כגודל פגז של מרגמה 52 מ"מ, פגז קטן שלא יכול היה אפילו לגרד את הצבע מאגנית ברזל כמו „אלטלנה“. לא חשבתי, כאשר טווחתי את האניה, כי הפגיעה היא שפרצה בכלל, הרגשתי האישית היא שפרצה דליקה באניה והם לא ניסו לכבות אותה.

„כל הענין הוא עד היום תעלומה בעיני תראת, אפילו אם פגע הפגז בצנור דלק הרי באניה רגילה, מה עוד באניה מלחמה, מכבים את הדליקה מיד. איך יתכן שלא יכלו לכבות דליקה קטנטנת כזאת, והרי מדובר על אניה משורינת ולא על איזו ספינת דיג. כאשר נולד בני הבכור,

„אלטלנה“ היתה משורינת סביב סביב בדפנות ברזל עבה ואילו סיפונה היה מכוסה פח, המתוח על מסגרת ברזל. שני שלישים מהאניה היוו את הסיפון הפתוח ללא מיבנים פרט לעמודי המדגופים, לצורך העלאת המשאות מבטן האניה. ברגע שהפגז התפוצץ על הסיפון, חדרו רסיסים וניצוצות לתוך בטן האניה, בה היו לנו חביות דלק, בגדים, שמיכות, סמרטוטים וכל שאר הדברים אשר הצליחו להידלק ב"קלות".

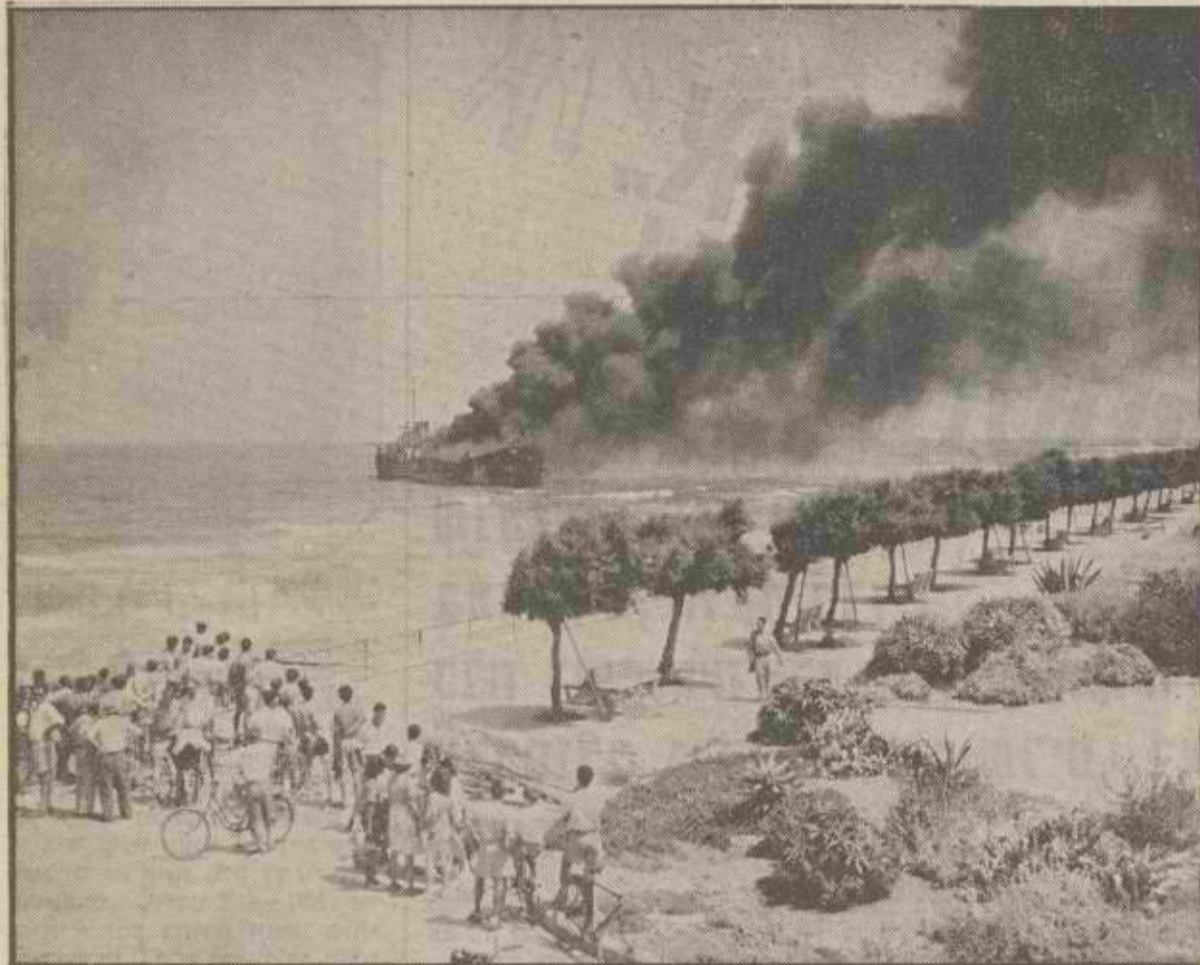
„הפגזו אותנו, האניה בוערת!“

„ישבתי עם קפטן האניה, מוגרו פיין, בחור יהודי אמריקני אשר פיקד על אניה כזאת ממש במלחמת העולם השנייה, בפאסיפיק, נגד היפאנים. ריכזו עברה עליו חוויה דומה כאשר אנייתו טובעה. „אלטלנה“ היא נחתת אשר יעדו אותה להובלת טנקים ועל

זיק ויינשטיין כי לא יתכן שפרצה שריפה באנית קרב כזו ולא הצליחו להשתלט עליה.

ניסינו לכבות את האש

לנקין מחיך במרידות, ועוד איך ניסינו לכבות. הקפטן והצוות שלו עשו עבודה של מלאכים, ולקפטן הית נסיון באניות בוערות. רוב אנשי ה"צוות שלנו היו אמריקנים. הוא שלח את אנשי הצוות לפתוח ברוזים ולהציף את המחסן במים. לאחר מכן שלח את מהנדס האניה להפסיק את פעולת המכונות כדי לא לגרום להתפוצצות כתוצאה מעבודתן. אחד הבחורים ירד למטה, אל תוך בטן האניה. עמדתו אצל הפתח והתפללתי שיהזור מהר כי העשן התחיל לצאת כבר מכל הצדדים. אל תשכח שהיו לנו למטה חוץ מהתחמושת והנשק גם שתי חביות סולר ופח נפט, בו ניקו הבחורים את הרובים שלהם. אולי הרסיסים פגעו

„אלטלנה“ עולה באש: הפקודה לאנשי התותח היתה לטווח — אולם הפגז השני פגע בנחתת הסשורינת.

במטלית טבולה בנפט שהתגלגלה שם. עד כמה שאני מבין, לא יתכן שהאניה הוצתה מכדורים נותבים, שנורו עלינו מהחוף, או אפילו מאש של פיאטים. דפנות „אלטלנה“ היו עשויות ברזל וביטלו כל אפשרות כי כדורים יחדרו מהצדדים. הדרך היחידה לחדור אל האניה ולהציתה היתה מלמעלה, דרך הסיפון.

היינו תחת מטר יריות

„אני לא הייתי ב„אלטלנה“ לאחר פיצוזה, כי ישבתי בכלא בבית שאן משך חודשיים, אבל דיברתי עם ה"קפטן שהיה עצור ושחרר מקץ 10 ימים. הוא שחה עד האניה, וראה את הקרע במכסה הפח. כיום אינני יכול לדעת אם הקרע נגרם כתוצאה מח"דירת פגז או כתוצאה מהתפוצצות ש"אירעה מבפנים. היו לנו פצצות, חמרי

(סוף בעמוד 49)

כן היו בה שערים שנפתחו מחרטום האניה, כדי לאפשר לשריון לצאת הישר אל החוף. עמדנו מול חוף תל-אביב, תחת אש של נשק קל. השעה היתה כ"ד אחר הצהריים. הקפטן היפנה את תשומת לבי שמתחילים ל"טווח אותנו בתותח. אני הייתי עסוק בטיפול בסטבסקי, אשר נפצע על ה"סיפון. לפתע הגיח מישהו בצעקה: „הפגזו אותנו, האניה בוערת. נפגענו“. רצתי אל הסיפון וראיתי כי פורץ עשן מתחתיו. הנחתי שהפגז פרץ את הסיפון והצית כנראה את שהיה מ"תחתיו".

הסבתי את תשומת לבו של לנקין לכך כי ויינשטיין טווח את התותח שלו בפגזים נפוצים, המתפוצצים עם כל מגע ולא בפגזים חודרי-שריון, ש"יכולים להבקיע פלדה ולהתפוצץ רק לאחר מכן, והוא השיב: „כנראה תוך כדי התפוצצות על הסיפון, חדרו רסיסיים לוחטים אל מתחת לסיפון והציתו את מה שהיה בו“.

העליתי לפני לנקין את טענת איי-

ישבנו יחד ד"ר יקותיאל חגניה ואשר גונן, ניסינו למצוא איך יכול להיות שמפגז קטן כל כך של תותח, שיצא לפני 70 שנה מהתקן, נדלקת אנית ברזל ופלדה. וגם אז לא קיבלתי תשובה לכך. הייתי רוצה שתקום פעם ועדת חקירה טכנית של אנשיים ו"תותחנים ולא של אנשי פוליטיקה, אשר יבחנו את כל פרישת הפגזות „אלטלנה“ ושריפתה“.

הפגז פרץ מהסיפון

מי שאיננו רואה כל גיחוך בכך שפגז, של התותח הקטן ביותר והע"תיק ביותר שנמצא בשימוש, יכול ל"הצית אניה משורינת, הוא מפקד גדוד לשעבר בתותחנים, ונושא גם הוא, כמו איזיק ויינשטיין, בדרגת רב-סרן במילואים. זהו עו"ד אליהו לנקין, מי שהיה מפקד האניה „אלטלנה“. גם הוא, כמו איזיק, מנסה לנתח מבחינה מקצועית ועניינית אותו לפנות ערב גורלי בו הוצתה אנייתו. הפגז פרץ דרך הסיפון מלמעלה.

איזיק ויינשטיין מפקד התותח

אליהו לנקין מפקד האניה

„מכאן ואילך — אומר איזיק ויינשטיין — המתנתי לפקודה של פתיחה באש לתכלית, כלומר המטרה אש על אותם נתונים של המטרה. חיכיתי והפקודה לא באה. רק כעבור 10 דקות ראיתי את אנשי האניה נוטשים אותה וקופצים למים, ורק לאחר מכן החל להסתלסל עשן דק אשר התעבה והלך עד שמשוה נדלק והאניה התלקחה כולה. אני רוצה ל"ציין כי העשן לא עלה אחרי פגיעת הפגז, אלא לפחות 10 דקות לאחר מכן“.

לא הרגשתי אי-נוחיות

כמעט מחצית היובל עבר מאז ואף על פי כן שאלתי את איזיק: אתה היית קצין תותחנים חדש בצה"ל, איך הרגשת כאשר קיבלת פקודה ל"רות על אניה בה היו לבטח יהודים? „הבט, לא הרגשתי שום אי-נוחיות, כי אנחנו לא הרגנו אף יהודי. אני שמעתי עוד לפני שנתתי את פקודת האש יריות מנשק קל שעלו מהאניה

"התותח הקדוש"

(סוף מעמוד 13)

התותחנים של „אלטלנה“, באותו כנס קציני תותחנים: „הגעתי לאלטלנה כתותחן. על האניה לא היו תותחים, אבל יעדו אותי להיות קצין תותחנים מאחר ששרתי בתפקיד זה בארץ מור לדתי איטליה. כשירדתי מאלטלנה גויסתי כמובן מאליו לחיל התותחנים של צה"ל ורצה הגורל, ש-10 ימים בלבד אחרי שפוצצה ספינתי, מפגז של נפוליונצ'יקי קיבלתי פיקוד על אותה סוללה ותחת פיקודי היה גם... התותח הקדוש. אני חושב שבתוך הסוללה של ארבעה תותחים, הוא היה, מספר שלוש. הצוות כולו היה אותו צוות מקורי שירה על אלטלנה. את מפקד הצוות, אגב, העליתי לדרגת רב-סמל. הוא היה באמת איש מקצוע טוב, ידע לעבוד יפה. את הכוון, שכיוון היטב אל הספינה שלי, העליתי לתפקיד של מפקד צוות. מה אגיד לך, הידידים הטובים ביותר שלי בין התותחנים היו ונשארו אנשי הצוות של „הקדוש“ שירה עליו.”

נפץ (לא כל כך הרבה כמו שסיפרו) והמון כדורים. יתכן כי הקרע נוצר מהתפוצצותם של המרי הנפץ. אף על פי כן, הוספתי וטענתי, באניה כמו „אלטלנה“ ועם צוות מגור סה כל כך, איד יתכן שדליקה קטנה הצליחה להכריע את האניה הגדולה? משיב לנקין: „היינו כל אותו יום במתח עצום. עמדנו תחת מטר יריות מכל כלי הנשק שהוצבו על החוף. זה התחיל בבוקר ונמשך אחרי הצהריים. האניה שלנו היתה בעצם ריקה מאדם כי הורדנו את כל האנשים בכפר ויתקין, 920 איש. נשארו באניה רק אנשי הצוות ועוד כמה אנשים שלנו. הפלגנו מכפר ויתקין לכוון תל-אביב אחרי שירו עלינו שם. יש לי הבין כי המחסן העצום אשר נמצא מתחת לסיפון היה ריק כולו. באותו מקום ישנו כל 920 האנשים, שהשאירו שם את מזורותיהם ומיטותיהם. איש מאנשי הצוות לא ישן מתחת לסיפון, שם היה חום גיהנום. תחת האש ש-עמדנו לא הבחין איש מהאניה בפגיעת הפגז בסיפון ועל כן גם לא בדליקה שפרצה במחסן. כאשר גילינו את האש כבר היה מאוחר.”

... אותו זמן ראית גם את ה-בחורים שלנו יורים מהרובים שלהם לעבר האש שהומטרה מהחוף. רצתי אליהם וניסיתי להוציא את הרובים מידיהם בצעקה — הפסיקו לירות... היו שני „בראונינגים“ על הגגות של המבנה האחורי באניה. יכול להיות שירו משם לעבר החוף. בפעם הראשונה אחרי 23 שנה אני שומע על כך, אבל אני מוכן להניח שהבחורים ירו גם מבראונינגים.”

„מזל של יהודים“

שאלתי, אם לא ייתכן כי האש פרצה מסיבה אחרת, לא מפגיעת פגז ה-נפוליונצ'יקי.”

„או ממה זה יכול להיות?“ שואל לנקין. „אפשר כיום מתוך ניתוח כל המסקנות להסיק שהפגז הוא שהצית את האניה. אני במו עיני לא ראיתי אף פגז מתפוצץ. בפירוש לא אולם שיום לא עלה בדעתי לחקור אפר שרות אחרת של הצתה, כי איש לא הכחיש שהפגז פגע באניה. להיפך, עוד היללו את התותח הקדוש.”

קל מאוד היום לנתח בהגיון קר ולשאול, איד פגז מסכן כזה יכול להצית אנית ברזל כמו „אלטלנה“? אבל אנחנו יודעים שכל השריפות ה-גדולות מתחילות מוק שלם שמים אליו לב. יש להביא בחשבון, שעל ה-סיפון היו לנו פצועים והרוגים. רופא לא היה, הוא ירד בכפריזיתקין, על כן לא היה מי שיגיש עזרה רצינית ו-אתה רוצה שבמהומה הזאת נציב מש-מרות לאורך כל האניה כדי שיתריעו על פריצת דליקה?”

ללא כל ספק יש לעג מר בכך שפגז בודד, פגז של תותח מיושן כל כך, פגז ששנת הייצור שלו היא ב-דיוק תחילת המאה ומשקלו איננו עולה על 2.5 ק"ג, הצליח להצית את אנית הברזל — „אלטלנה“.

על כך מגיב מפקד האניה: „פגז של 65 מ"מ? של „נפוליונצ'יקי“? גם אני מופתע, איד באמת דבר כזה יכול לגרום לאסון גדול כל כך. אבל זה כנראה מזל של יהודים...”

התותחן של „אלטלנה“

דומה שראוי לסיים פרשה זו דווקא בדבריו של ד"ר יקותיאל חנניה, איש-

החולירע שברה את הקרח

לאחר שנת הפסקת-אש מוכנים ערביי הגדה לפעולה משותפת עם השלטון

שר הבטחון עם ג'עברי: "הרוב חשק" אינו רוצה פתרון צבאי

רשימת את מאבקם של ארגוני המהפכנים, (כמיליון פלשתינאים ש"רוצים תחת שלטון ישראלי) כארבע מאות אלף נמצאים בגדה המזרחית וכשלוש מאות וחמישים אלף בלבנון (ובסוריה).

נכון הוא שרצועת עזה אינה בגדה המערבית, גם כוחות השנה החולפת פחות עמוק בחיי הרצועה מבחינה גזרית. ערביי הרצועה אינם קשורים בליכוד לארבעים בירדן ולא לארגון גוש שבסמיתיהם בירדן. כוח ההגנה של החלוצי הרצועה יונק אנשיו וציוויו מבסיסי המהפכנים בלבנון. אך גם בעזה חלה רגיעה מסוימת.

זמן קצר אחרי מלחמת ששת הימים נצא מחקר של הסוציולוג יוזפן פריס כי 52% מן הנחקרים בגדה חייב מלחמה נוספת. 70% מן המשיבים או חזו מלחמה תוך שנה: 21% — תוך המס שנים: 1% — תוך עשר שנים, ורק 7% העריכו או שלא תהיה עוד מלחמה. היתר או לא יהיו מימצאו של יוזפן פריס בדיוקים ומימיונים לי נבי סוף 67 וראשית 68 ברור כי חל שינוי רב מאז.

חמדי כנעאן מרשה לעצמו לתמוך באל קודס כי מצב הכיבוש הנוכחי עלול להימשך זמן רב. הוא מבקש כי השלטון הישראלי לתמוך באהדה לאיחוד משפחות ופוסל את הנתיבות כי המצב הנוכחי הוא מצב זמני, אינו רואה זאת כמצב זמני וזי יימשך. נבאנו, ומי יודע כמה זמן זה יימשך.

היום "הישראל פוליטיק" בשטחים שולח תרומות והאש. התושבים מתא-רולת עצמם כמקרה שבחוד הכריון בקיפוק של מלחמה. הם מאמינים כי יהיו קרובותיו העיקריים של הסיכוי הגבוה. אבל אם הירושל האש אין פירושו סיכוי נוסף שייגמר בתוך ארבע שנים דרמטיות (כיבוש) סא הירושלית עמוק מצד אחד או כיבוש סאני עליידי המצרים והפצצה תלי אכיב בצד שני) אלא החדש האש בתעלה ובקבעה — ההשלכות של תשי"ח הגדה והרצועה אינן ספליגות. מצב רוחם נגוע שוב בין שמחה לכשילון ישראלי לבין עצב וכאב מפסלה ערבית.

"בעיה יהודית"

אירופה — ובגדא נכונה — היא הקביעה כי בעיה ה"ישות הפלשתינאית" היא בעצם, "בעיה יהודית" כפי שפירש ערבים כך לראים זאת. כפי שפירש גיבור על כך שההתנגדות של הפיראין נפתח את הזווית הפלשתינאית, נאית על דעת הקהל הישראלית, השאלה היא מה פירוש, הכרה בהיות המלך חוסיין אנואר נוסיה (לשעבר מיניסטר הגנה של ירדן) משתמש בו בהתנאות עירוביים. האם פירוש המהפכנות הגדה המערבית (שאן הרצה כי בירתה תהיה בירושלים), או שפירוש הכרה בעם הפלשתינאי כנאצי לילול בשתי הגדות (כסמך) כיום ברבה-עמון). אך הפלשתינאים אינם פוליטיים בינתיים, בריבית-עמון וזו הבירה הערבית אותה רואה יש ראל כמייצגת את המדינה מן הצד המזרחי של קו הפסקת האש לאורך הגדה.

זהו "שעת הכושר" לנסות יוזמה ישראלית — אם בכלל יש ענין לישראל לנסות ביוזמה. שלוש אפשרויות פחותות לתת ישראל היא לי לתת לבור לה אפת מן, או אף אתה בתאם לתמיכה מדינית מתאימה. * אורינטציה ירדנית-האשמיית, ופירוש הכרה ברבה-עמון בלבד כי צד דלל מוחש אפשרי על עמדת ה"פלשתינאים והגדה. * אורינטציה פלשתינאית, ופי-רושה נמצים עם אינוני השחרור הפלשתינאים.

אורינטציה כמעט-עצמאית ש"פירוש העלאת הצעות לנסות בגדה לישראל, למתן זכויות לנסות לתושבי השטחים, לבחינת אוטונומיה וכדומה.

אלא שעד כה שיתוף המול לאלה שאינם רוצים להחליט כלל, וניתן לי-ספק הסבר מדיני מבוסס והגינני לי-מצב הנוכחי. כל פתרון של ניתוח הגדה המערבית מן הגדה המזרחית פירושו עתה מחיקת כל אפשרות לי-הסדר בעתיד עם ירדן. כפי שהתבטא פעם השר שלמה הלל: "הבעיה שלנו אינה תושבי שכם אלא ירדן". עם תושבי שכם אנו נבדלים. לא כן עם ממשלת רבת עמון.

התמיכות של הפסקת האש (ה"יזם ניצבת השאלה: עד מתי?) הור-כיתה את חוסר האונים וחוסר הסיכוי של פתרון צבאי או של פתרון מדיני כ"פ. בירור כי לא נחנך ליכנס של המשפט השטחים לא תהיה את ישראל ולבקש לחיות במחוזות או תחת ממשלה של קו הימים. אבל אין ספק שהאלבנט של רצון לחיות לצד ישראל יתמודד מוצק בכל מבחן של פתרון מדיני.

ביקש לשים לנך קץ. לנסות להפי-סוף זאת, בגדה לא קיבלו צעד זה כמנגונה לאסוף כוח. אלא כנזיחת חדרך הצבאית. המלך חוסיין פמזת מתאמץ כל העת לשמור על כסאו ומשטריו תושש מן מצרים הכרות הסדר ביניים שינצוה את כיבוש הגדה וישכיחנו. לבנון מודאגת יותר מן האיוון הסמימי המוסר בין מוסל-מוסל למוצרים מאשר מ"בעיה פלשתינאית". ואפילו סוריה זקוקה לשקט בבנון.

התחושה כי נזנת עניינם מנזרת בהם מאז פסקה האש. כל סמך ב"אל קודס", העתון העצמאי המבטא את הלכי הרוח בגדה, מסתיים ב"ש"א: "ומה יהיה עלינו ועל השאלה הפלשתינאית? כן מסיים העתון מאמר על סין וארה"ב, ביות המועד צות והערבים ושאליה זו יכולה להשתרש אפילו למאמר על טיטה האדם לידה. בסופו של דבר הערבי בגדה וברצועה כואב על כל מפלה מצרית או ירדנית, ועלו על כל נצחון ערבי. ליבו היה, והנו, עם העד הערבי וכאשר מסרלים המצרים" רוסים, "פאנצוס" ישראל הוא שמת, בעוד דואב הוא על הפלת, מיני" מצרי, או על הצלחת המצרים. עתיל בלבנון.

אך מה בצעם קרה בשנת הפסקת האש ששיבה כל כך את טיב יחסינו עם הערבים בגדה? זו החל ע"ב הפסקת האש — עם פרוץ מגיפת התולוע. זו היתה הפעם הראשונה שהערבים בגדה והישראלים נלחמו יחד נגד אויב משותף. אמנם ביני-היים היה זה ירוס — אך כדי לי-מגרו היו האויבים-מתאמל איום לנפש. יחד התמודדו במגיפת העובדה שהמגיפה החלה בצד ה"י ו"ד הרמס, בירדן, לבנות הישראלי ולאתנו הערבי כבנות ישראל להבדלה. בתחילה השדו תושבי השטחים כי סרוב ישראל לערוב חיסון המוני — משנו עברו, הן, "הירוק" — הוא מוזימה לחמל חילום בקרב הפלשתינאים. הן מדינות ערב כן חיסנו את ההמונים. א"ע-ל"י-י-כן בישראל ובשטחים הודברה המחלה, בארצות ערב עריו נמשכה, כך פתחה מגיפת התולוע פרק חדש ביחסי ישראל-השטחים. מיד בא, כזה אחר זה, מאורעות שהלכו והלי-סו בקרב שעמד בינינו, ובאוגוסט 67 הוא נשבר.

עד כה נלחמו ערביי הגדה ויזכחים ביניהם עם הפסקת האש טובה ל"עניינם או לא (והתנגובת האכזריות לנשית ולתה לא היתה פרו-נאצית טובהקת) ומה פרהה מלחמת האזר"ים בירדן, זו היתה כמה קשה

אך מה בצעם קרה בשנת הפסקת האש ששיבה כל כך את טיב יחסינו עם הערבים בגדה? זו החל ע"ב הפסקת האש — עם פרוץ מגיפת התולוע. זו היתה הפעם הראשונה שהערבים בגדה והישראלים נלחמו יחד נגד אויב משותף. אמנם ביני-היים היה זה ירוס — אך כדי לי-מגרו היו האויבים-מתאמל איום לנפש. יחד התמודדו במגיפת העובדה שהמגיפה החלה בצד ה"י ו"ד הרמס, בירדן, לבנות הישראלי ולאתנו הערבי כבנות ישראל להבדלה. בתחילה השדו תושבי השטחים כי סרוב ישראל לערוב חיסון המוני — משנו עברו, הן, "הירוק" — הוא מוזימה לחמל חילום בקרב הפלשתינאים. הן מדינות ערב כן חיסנו את ההמונים. א"ע-ל"י-י-כן בישראל ובשטחים הודברה המחלה, בארצות ערב עריו נמשכה, כך פתחה מגיפת התולוע פרק חדש ביחסי ישראל-השטחים. מיד בא, כזה אחר זה, מאורעות שהלכו והלי-סו בקרב שעמד בינינו, ובאוגוסט 67 הוא נשבר.

עוד כה נלחמו ערביי הגדה ויזכחים ביניהם עם הפסקת האש טובה ל"עניינם או לא (והתנגובת האכזריות לנשית ולתה לא היתה פרו-נאצית טובהקת) ומה פרהה מלחמת האזר"ים בירדן, זו היתה כמה קשה

שירותי התעסוקה

מעסיק נכבד,

קרא מודעה זו-היא חשובה עבורך

העסקת פועלים מהשטחים המוחזקים

הרינו להסב תשומת לבך כי בעקבות החלטת הממשלה בדבר ביטול הצורך ברשינות מעבר משטחי יהודה והשומרון, נשארה בתוקפה ההחלטה בדבר סדרי העסקת פועלים מן השטחים המוחזקים בתחומי הקו הירוק.

העסקת פועלים טעונה אישור מלשכת העבודה.

העסקת פועלים ללא אישור — מהווה הפרת החוק.

באם במפעלך מועסקים פועלים מן השטחים שלא בהתאם ל"ל, הנך מתבקש לפנות מיד — לטובתך — ללשכת העבודה באזורך. חוליות פיקוח מיוחדות של שירות התעסוקה מבקרות במקומות העבודה, לבדיקת מכתבי השליחה לעבודה של הפועלים. דאג, כי לפני ביקור החוליה יהיו הפועלים מצוידים במכתבי שליחה לעבודה.

מעסיק נכבד, אנו מקווים כי שתתן עמנו פעולה כדי למנוע פגיעות ואי נעימויות בעבודתך.

מיהלגת שירות התעסוקה

חול השטחים

מבחר פאות אופנתיות ב-79

חיפה רח' הרצל 44. 6238516

בלעד לזכר ה"ה שנפלו כאן בינואר 1948, אשר על שמם קרוי הכביש החדש

הכביש ההררי, השולח יד ממדינת ישראל ה"ישנה" אל גוש עציון

כאן, במקום בו אהת ניצב, היה המשטרה מעבר לודאי הוה, על הגב"ע שהתחלשנות הווא. התחללה הדר"מה שהייתה אהנו בתדמה ושולל לפני כעשרים ושלוש שנה, ובמקום בו אהת מולד אנה ואנה רצו אז אנשי ניקטת, צוריה ושאר הכפרים עת"י נגד פולשים וחמושי היודים, שניגולו עתה שחתרו לעבר גוש"עציון הנצור.

סמאן ארזים היטב את שוליו של הגוש, שוליים הגורמים כמו חיוך אוריוני, כמו ורדנות פרושות קדימה לחפון אותי.

מכאן הם ראו את המוות ואת ה"נצור אל ארזים. בשבת תשי"ח, בינואר 1948.

כאן כן עתה — היתה כאן ארץ הרים וטרה, יאזות של סלע, מ"ש עולים רומים של נהמה, אבל נוסף לכל אלה יש כאן היום כביש חדש, יפה.

ואתה עומד בשוליו ומתרגש. אתה צופה כאן באשוחים התברוני החתול לידך, במקום זה, כאילו היה כך דברים מעולם, כאילו מאז ומתמיד יכולת לבוא לכאן, להתייצב פה במלוא קומתך לאור היום, להגיש לבד בתרונתם, בצורפיים, בני-עמים. מצבה חדשה, גוש חדש, נבעה שממנה ראו ערביי גוש עציון בינואר 1948 ואילו לא הגיעו

ההקצות הירוקות והמדינאים המ"עצורים של ישובי עולים כבד"מ אחריו. לפניך הכביש החדש ומשני צדיו הנבעות הנבנות, הטרסה תהי"רני, המסלעים האפורים בני בליגול, הנתה הנקשה והואדיות המחפלות בבויות כהות.

פמאום כמו מתוך חלום שלא בי עתה, מגיח אוטובוס המוט, מאובק, עתיר גזונים דהים, גוגה במעלות ומגולגל אחרי לסיטלה פיה שחורית, אחרי חוריה לעישה ערבי מבני החר, החוריה מעל יומם אצל הכביש, בשפלה, אוטובוס ישן נושן על גבי כביש חדש. אוטובוס שמעולם לא היו לו כבישים כאלה בהר הברון.

מי שידע — רואה את חר-סנסן, את נחל עציון, את חירבת-סנסן, בקילומטר התמישי לערך — רחבת אפלט בצד הכביש, ומצבת אבן, עליה כתוב כי לכביש זה קודאים "דרדריה", לזכרם של שלושים וחמישה שיצאו לעזרת גוש עציון הנצור ונפלו בה, בשבת תשי"ח, נבבעה אשר ממול.

ועוד כתוב שם, כי הדרך (שהק"י דימה את הכביש) נפוצה על-ידי הקרן-הקיימת לישראל אחרי שגוש עציון שוחרר במלחמת ששת-הימים; וכי פריצתה של הדרך הוה נשלמה ביום ה' בשבט תש"ל.

אהת מביט אל מעבר למצבה. אל מה שנקרא בה "הגבעה שמול", ה"גבעה העלומה, שאותה בודאת מנה"ל לטת רק לאחר מלחמת ששת הימים. הגבעה שהייה לאגדה עד בטרם גר"דע מיקומה הודאי, ואז אופפת אותה פמאום תחושה כי הגעת לארץ ה"ה היום הבלתי אפשריים. אל היבשת האבודה של ממלכת האגדה הטרקאית, ואתה ניצב מולה כמו פיענתה דן, כמו פירות ערפילים סמיכים ומ"י רדיים.

לפרוש מפרשת "אלטלנה"

חזיתות שיועו להם, זעקו את זעקת מחסורם.

ואף בן-גוריון, שהשיכתה והסל- חנות אינם מקווי האופי הבולטים שלו, נחרצה ונתפייס. שריוס זה עם נרקמה בין השניים. שריוס זה עם זה בטוב. מדשנים איש את רעהו במחמאות — ובן-גוריון אפילו נתלה מעתלעת באילנה הגוח של רעייתו פולה ז"ל, ש,תמיד אמרה, שבנין הוא ג'נטלמן אמיתי והיא הבינה ב' בג'אדם".

אבל אווביהקיר — לא נחה דעתם. לא נחרצו רק בלגל להם הודמנות — והם מקפצים לתוך הקדירה ומתריזים זה אל זה שטן רותח. וכך ניטל- מתחילים לתעלות זכרונות ולהוכיח באותות ובמופתים שהצדק והאמת ו' השנינות והיושר היו מכונסים תחת לשנותיהם בלבד.

פירוש לפרשת מפרשת, אלטלנה, עכשיו. מיד, צריך לתת לה לי- התלבן באיטיות כפרטאות הצדק של ההיסטוריה. לאט- כלי דהיקות'זמן. בלי להאיץ.

הכוח העליון בממשלת ליכוד לאו" מי, כפי שנתגלה במאי 1967, איננו רק פרקיעבר שנחתם. הוא עשוי לי- ותגלות מחדש. אולי באותן נסיבות דאו. אולי בנסיבות חמורות יותר. סביב שולחן נקי יהיה קל יותר להת' יישב ביחד.

אי לא אהת מהגירסות המקוטטות מפרשת, אלטלנה" לא זמחה, אי" פוא, עד כה, להתאשר למעלה ומעבר לכל ספק. לא זו של בן-גוריון, שי' אצ"ל נתבון למרוד בממשלה הזמ" נית ולהפרש את השלטון ככות. לא זו של אצ"ל, כי כל כוונתו היתה להחיש לוחמים תשק למערכות ימ" ראל. אבל שני האנשים המרכזיים, שקמרו כמרכז המחלוקת הזאת ומתריזות אחרות, ביקשו ללמדנו פרק מילכות ממלכתיות — ואנחנו, קשי עורף, לא למרנו.

במאי 1967 הפך מנחם בגין, מפקד אצ"ל לשעבר, עולמות — כדי להת' זור את בן-גוריון מ,גלותו" ולמשוח אותו מחדש כראש ממשלת ישראל. כה חשובה נראתה בעיניו מנהיגותו של בן-גוריון בימי מצוקת, עד כי הציע ללוי אשכול ז"ל, שיאוח לכהן כסגנו של בן-גוריון ורק מפני ש' אשכול לא האמין, כי שני הסוסים הללו יכולים לצעוד יחד, לא נסתייע הדבר.

בגין היה, איפוא, משכמו ומעלה, מהיותו סבור, כי שובו של בן-גוריון אל ההנה המרכזי הוא צורך לאומי עליון — ואיני דן כרגע בשאלה זאת לגופה — לא שמר לו את המכרון הנורא של, "התותח הקדוש", שהפיל קרבנות יהודים, לוחמים יהודים, ו' הוריד למצולות אלפי רובים ומקלעים כדורים פגזים, בימים שהחילים ב' דין. היא זקוקה לפרספקטיבה.

מתריינים עם ההיסטוריה. דוחקים בה, שתחרון את דינה — ומוכנים בעצם הימים האלה, שהם עמוסי מתח לעצמם ומחוייבים שיקול-דעת נוכח ובירור עמוק שלפני הכרעות גורליות, לחדש עלינו את המחלוקת הקשה, את המדון ואת הרוח העכורה.

אין לנו הכוח לפרוש מפרשיות. אנחנו — כחביות עטופות הינאי' מיט, הנרצפות כשורה ומצופות לנפי' רוח, פפתר ליכנו אנחנו יודעים, כי מלוי ההגיון הלאומי וטובת העם גזי' רים, כי נניה לפעמים להגליר ולהתי' רפא. אבל איזה יצר בלתי-ישלט דוחף אותנו לחזור ולהפיה רוח בתלי' אובות העבר הקרוב שלנו. שהלילה לא יישכחו כמה שטויות עשינו ואיך היינו מוכנים לאכול איש את כשר רעהו.

לא, ההיסטוריה עדיין לא הרצה את דינה. היא — עתותיה בידיה ואין היא נחפזת. יש לה נשימה ארוך כה ואינה אהבת שמאצים בה. רק אנחנו מתרועעים אפסטי-גשימת, קצ' רירוח ודחוקי-זמן ומפילים את תחרי' נתנו: נו, הגידו כבר, פסקי כבר — מי צדק? התותח הקדוש או ה' איש שבכה בראדיו: "אחי בני עמי" ? והיא, ההיסטוריה, כמרום שבתה, אי' נה מוכה אותנו אלא בחיך רחמני. היא יודעת, שעדיין מוקדם להוציא דין. היא זקוקה לפרספקטיבה.

דה היטוט כפצעים כואבים, שי' ז' טרם העלו ארוכה, הוא כלי ספק מסימני האופי הלאומי שלנו. כצד הרצון העמוק הכרום על כוריים ולהטות את פסקי-הדין של ההיסטוריה לזכות המעשים או המחדלים, יש כאן גם משפטי-רוח לוחמים של שנאת-אחוז, ששנים — ולקטים אסירו עשרות שנים — לא עמדו להם להצטנן.

וכך, בהנאה מאוכיסטות מדהומה, הוצאנו מהארכיון אחת הפרשיות ה' דואבות ביותר מימי ראשית המדינה, פתחנו את השסתומים ואנחנו כוחשים בטראגדיה של, אלטלנה", כממלאים צורך נפשי מובהק להסב לעצמנו כאב עוד ועוד. ולפי ששום פרשיות כזאת אינה עומדת מכוח עצמה, אלא יש לה חוליות שלפניה וחוליות ש' לאחריה, נכרכה כהרף-עין בפרשת, אלטלנה" כל המסכת כולה: ה, "סיוון" הסגרת לוחמי חרות בידי השלטון הבריטי והגדרת מהותו של שלטון זר ומי גרם להסתלקות הבריטים מארץ- ישראל, וכשלושה של הנועת המרי ושיחוף-הפעולה שבין ה,הגנה", ה' אצ"ל", ו, "לח"י".

הפרישה - זרע הפורענות

הארות לפרשת האניה אלמנה

מאת יצאל אלון

יקשה היום להבין את טווא חומי רת המדינה הצבאית מן המדינה לאומית בשנות הארבעים, מבלי לדעת את הרקע המדיני והמסחוני של הישוב היהודי בארץ במאות השנים - ישוב קטן, טיפוס ב' אנכילוסית ארץ-ישראל, שהשליטה בה בידי שלטון זר ועיון.

הטענה היא להציג היום את כפי רבת היהודים ששררו או בין שני ארגוני המדינה, אצ"ל ופ"ד, לבין ההגנה, כמפרכת יחסים בין שני שני גופים שונים, ארגון ההגנה, על חיל המפקד המגויס שלו. ה' בלתי-היהודי הורה את הורש המסחוריות של כלל הישוב היהודי והוא עמד כילו המרות המוסדות הלאומיים ה' נבחרים על התנועה הציונית וה' ישוב היהודי בא"י, מוסדות אלה היו בעיני הישוב ממשלה יהודית לכך דבר, על כן שללו הכליה שלר לו את תופעה הפרישה הצבאית, שהתבטאה בקיומם ופעולתם של אר"י גויים צבאיים שרשים, המסופים ל' מרות של מסלנות פוליטיות או למרות של עצמם במסד, פרישה כמות זו של שנות הארבעים היתה קפדילה, במסגרת טיפוס, לנסיון של גורמים אומנוציגים, הנהיג על מדיניות הממשלה, להארגן במח' התר והשקפה על דעת עצמו בפעול' לה צבאית, בחזית המאבק או כנגדו ירדן לסיל' או - עם נסיון להקים מהתרת צבאית, הרווא עצמה של רשות יותר מרובה של העם ועל כן פרשה לעצמה לעצור מעוררת צבאית ואחרות על דעת עצמה, כי שום שאינה שלמה, נגידה עם תוכי ניה טיפוס או עם שפה העריר של מדינת ישראל, כפי שהיא עשויה להתבטב עליוני הרווב כמנסה.

הלקי במרשה, אלמנה, התחיל בשלב מאוחר יחסית, ביום, אר"י לה' בתל-אביב - להכרזת מרשה, אלמנה, כולה - נקראתי בשעות ההערות אל המטכ"ל של צה"ל ו' עם הוטל עלי, בארחה ומני, הפי קוד על המבצע שנועד להדביר את המטרדות אצ"ל ולסגור השתלטותו על ה"א, נמסר לי אז כי הנהיג אצ"ל מתכונות להוריד את באי, אלמנה, לחוף, כשהם מוויינים, ויחד עם אנשי אצ"ל שפרקו יחידו דומיהם כשהלי, ואחדיהם בתל-אביב להשתלט בכוח על העיר.

כשקיבלתי את המיקוד על המבצע היה המצב כדלהלן: אנשי האצ"ל שיתלטו על נקודות מסתוב בעיר ובמבואותיה, מפותחים את האוכס"ל סיה, תומכים עמדות בחוף וסמא"ל עם להחזיר את הבריחה אל קרבת האניה, בעזר טטה המסלית נהגו במצור, האנשים בו מחליפים את לסירוגין עם הוליות מוויינות של האצ"ל הירות עליהם הן מן ה' אניה והן מן החוף, פעם בפעם נערכות הפוגות להוצאת פגיעים והחזרת ונישנות דרישות קצתו צה"ל להיכנע - אך לטוב עד מרה התברר לי, שבדי הונגור כוחו של צה"ל בתל-אביב לא יעשה בדינו להדביר את ההתמרדות, ה' ריתי להעביר כוח מחטיבות, יפ' הח' והגנב"ל לח"א ואנך, כוח זה סיגר את החמויות המסר את המצור טעל מעזר טטה האמנית ומעזר טטה חוליהם, טעם הוא היה במצור, בו בזמן נודע לי על היולי צה"ל חכי די אצ"ל, שהפקירו עמדותיהם כי חזית וכו' כוח נוסף, שהחיל לא מכבר עליוני צה"ל מתעתד לעשות על העיר, הוריתי לנדרד בח"ל נוסף להקיטם בגריון, ולמקדם כמנסה, בינתיים תחת היסור אש עשו אנ' טי, אלמנה, הכנות אחרונות לני היתה בטוח.

במצב זה, הורכים שעמדו לפני הו:

- א. לפתוח במש מרובות על ה' אניה ולגרסם אבידות כבדות בקרב אנשיה, לא רציתי בכך.
- ב. להניח לאנשי האניה לרדת לחוף על נשקם, דבר שהיה גורר אחריו קריבת-הרווב טרים, גם בכך לא רציתי.
- בחרתי בדרך השלישית: פניתי למטכ"ל של צה"ל וביקשתי שיטיל על חיל התותחנים - שלא היה הנהן לפיקודי - לירות כמה פגזי הפחדה לקרבת, אלמנה, שטרם אנשי לה אורטיסטיות להכנע, זמן קצר אחר מכן נשטע קול נפץ המנמים, לאחר כמה הרמוצייות טעל לי, להדמיני ה' איש התצפית, כי עשן סמאכ"ל מסיקם האניה, היתה ממוכנב, כי פגז פגע באניה בטעות, הואיל ו' דברי האצ"ל, היתה האניה טעונה גם בחסר-נפץ, בקדתי מיד על הקק סאנטי להניח נשקם, לפקודי לרם וכוות לעזרת אנשי האניה, וכן עשו, התקשרתי למטכ"ל, ויוחתי על הפגיעה וביקשתי שיורו עם המסכה מיידית של אש התותחנים, וכן ועיקר את הידיעות למעילות חזרת של אנ' - אלמנה.

בינתיים, החלו היודות צה"ל טי הורשו העירה להתגבר על היודות אצ"ל שבמבואות העיר ובחנה, מטי הוסלה התמרדות, שוחררת מתמי קרדי חומי במבצע ה' היודות למס' קרה הקרטיה טלי שבמרחוזר יוד' שליט.

זה היה חלקי במרשה, אלמנה, על כן נשארו ועל כן סיפורי ב' טעה השלישית, שהוקדשה למס' סיה, מתכונת לשאלות על צופי ה' הולכית, מפתיע דובר, טיט טי שרר' את דבריה אלה, גורסה הרש"ה או ציובט הד"ס, כל המצוי אצל המ' קורות יודע, שאין זה, ציובט וגם הדיס אינגו, דברי אלה נהמסכים במסר המסלית, כרך ב', עמ' 392 ו' ילד, ספר שראה אור ב'1953.

אמר לפרשה, אלמנה, כונה, דר' מני כי מר לגקן והמרת הם החיי' בים השוכות לציבור ויא אני והמדי

3. הגנה וכשהלי, כי הם שסיכמו לטפול ללא תנאים את הנשק שבי זניה לצה"ל, בניגוד להסכם עיסו; הם שהתחבטו בליה מחוף כפרי והלקי אל הויה המאוכסל של ה'א דוחק; הם שקראו לתישבו תל-אביב להצטרף אליהם כדי שבהסות אורי חים המנע מצה"ל האסטרות לפרוק נשקם; כי אנשים מאצ"ל הם טיה סינו חילי צה"ל, חברי אצ"ל, לצי דוק בחידותיהם ומעמדויהם בקר החזית, ואחרון אחרון - הם שהרשו לעצמם לירות על יחידת צה"ל, שהי' דועה להם, בעמ' ממשלת ישראל, שעליהם לשים קץ להתמרדות ללא תנאים.

פרשה, אלמנה, התרחשה בימים בהם קיימת היתה בישראל ממשלה מיכרת והנושא נודן במסודותיה של המדינה, לרבות מועצה המדינה ה' מינת (המנסה דאז) בישובתה מיום ה'23.6.48.

הא: בטענות על סילוקם, מן הרון שדייק, לפחות, בדבריו הוא, לעצרי, אין מר לגקן נהגו כן במטה נקודות נוספות:

1. עובדה היא, כי טטה המסלית בלסון רדן הוהק גם באש פיאטיס, אינו אובד שבהאניה דוחק, קרוב למדאי עליוני אחת מהוליות החוף, אך אין הדבר נודע מתומרת המעשה, אגב, מרניטת כלי-הנשק שהניחו לצה"ל מהאניה יתן לנמד וזה וטה, כי האניה הובלה פיאטיס ופי ג'ו פיאט, עדות לכך - דויה רשמי ומסמך של צה"ל בחתימת סגן אדוף צבי כרייטק, לא זו בלבד שעל טטה המסלית נורתה אש הוהק כן החוף וכן האניה, אלא שבאש זו נפל אחד מהילי צה"ל, פסח ולדינגר ז"ל, ושניים נפצעו.

2. למרות כל הכהותויו של מר לגקן, אצ"ל עסק, ובמארגן, בטור' הוף פעולה עם השלטון הבריטי, על פי עדויות בדקות ומסמכות, האצ"ל שיהף פעולה בחקיקות מסיימות עם הכולות הבריטיות, ואף הסגיר לידיה אנשי חיי' ואנשי סקים, אחת העוד יות המסוריות על כן היא זו של כמקדים באצ"ל, שהשתלטו בחמויות הרדיו, אסטמא"ל, בקיץ אשתקד.

3. מר לגקן אינו יודע, אולי, כי במהלך פרשה, אלמנה, נערכו חילופי דברים עם אנשי אצ"ל ובי' מקדו על החוף, שאחד מהם אף הציג עצמו כסגן מסקר האניה, אך הוא הייב לדעת, כי פעם אחר פעם מנו אל האניה ברמקולים מן החוף, לפחות כאחת הקראיות הודיע מסקר בפז"ל לאנשי האניה, כי ברצונו לטלות רשק ואנשי עורה ראשונה, אך דובר מן האניה השיב לו, כי לא יתן להם להתקרב.

4. להציג את חילופי-האש בחוף ת"א כמתיחות-אש על האניה, ללא כל פרובוקציה מצידה' הוא טענה הטון לאמת, אלמנה, היא שפתחה ראשונה באש על ספינת הידידות, בהתקרבה לחוף ת"א, שלא לדבר על עצם הטיטה האניה המתמרד לת"א והודרה טיהה הנושאה אנשים מוויינים לחוף, שחפסו מיד עמדות טרבו, אם אלה אינם פרובוקציה - אין לדעת פרובוקציה טיה.

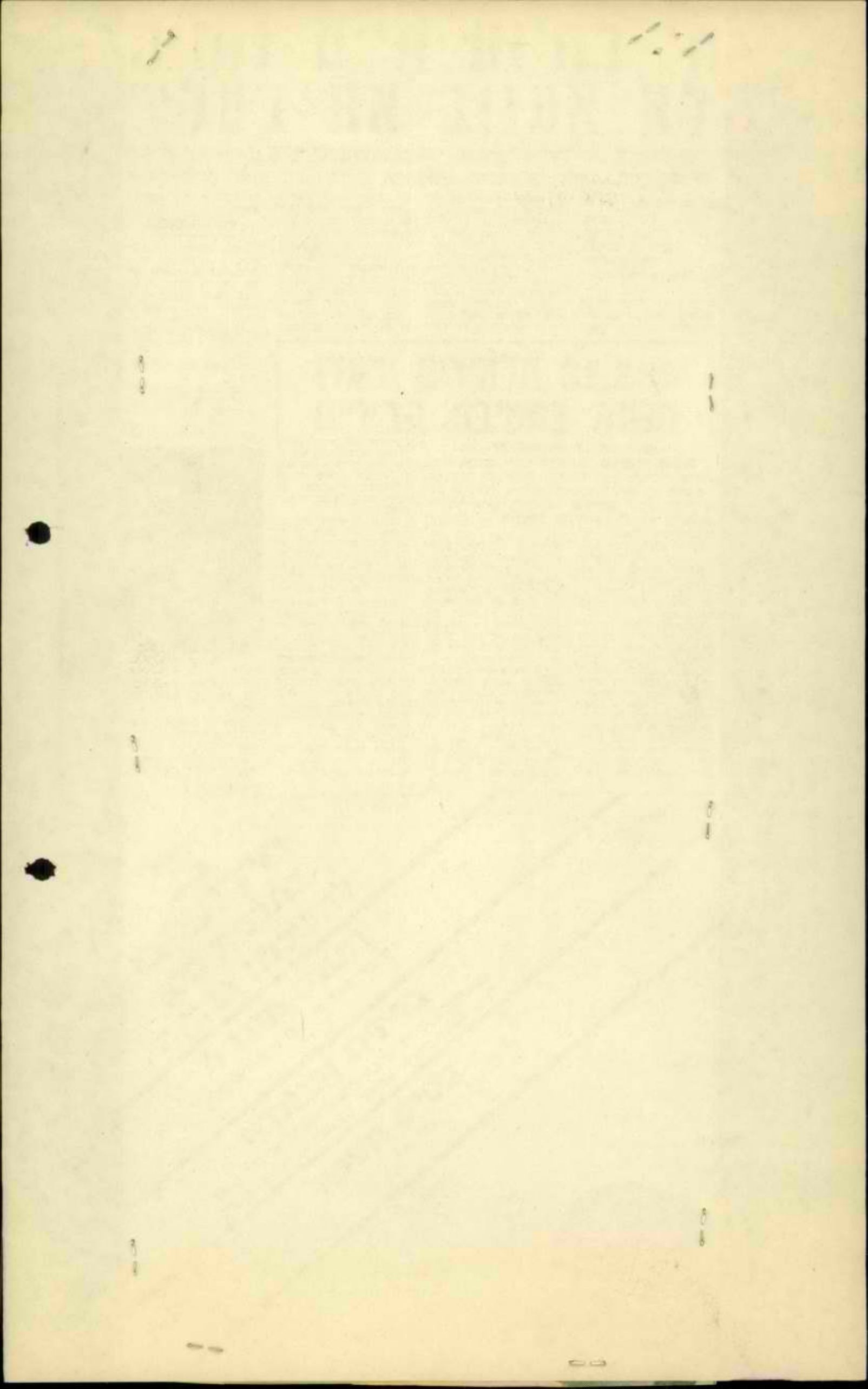
5. אנשי המסלית והידידות חזו לפי פקודה לאניה כשוו נספגה, לה' ציל את אנשיה, אסילו לא הצטרף מר לגקן להבחין בכך - היו גם בסירות שהגיעו מכיוון יפו ועסק, לעדותו במלאת החבלה - היו גם היו פס"האים ששרתו בחיליהם, 6. כתבר הועד המנהל של רשות ה'הגדר, הייב מר לגקן לדעת, כי לא אני בחרתי את הפורום של חשעה השלישית, אלא עורכי ה' הוכנית ומסיקית לבדם, את דברי, כפי שהמסעתיים באונו מידו, הייתי אומר בכל פורום בו היו מוצגות לי השאלות שהוצגו.

ולסיכום: המיד הקרדיו אונק לב אצ"ל והקרבה לעמית של החומים מן צה"ל חברי, ההגנה, חברי אצ"ל ה'ה'י, או חילי צה"ל, לא על כן נטיש הוויכות, אולם כלא מן היום אני רואה הכרה עקרונ' להסתייג ככל לטון מתולעת הפרשה, ולא להניח למיידות הפזישה לחכות מוויינים בעמ', הייתי והניגו גם מיום נגד הגרוריס' קציה של המרישה ונגד הלניטיסטיה טיה - ורוא גם לאחר טינים, כי בכל מרשה מן המרות המאמית ממונים וועי האורשנות של מידו, ריב-האים ואיום המור על עצם המרקורטיה.

יפ"ד 14483

מ"מ אצ"ל

1-2-49-49-1-1
עצ"ל
מ"מ אצ"ל

ראש מטה אצ"ל לשעבר, ח"כ חיים לנדאו:

"גירסת בן-גוריון על פרשת אלטלנה' גדושה סילופים רבים"

"נורו יריות מכוונות על אוניית הנשק, כל זמן שלפלמ"ח היה נדמה שבגין על הסיפון" □ "אנשי אצ"ל, שגוייסו לצה"ל, לא ברחו מגדודיהם" □ "אני מכחיש טענת אלון, כאילו ירו מהאוניה במכוונות יריה לעבר מטה הפלמ"ח"

מאת אריה אבנרי

אנחנו תבענו הקמת צבא עברי מסלכתי במקום, ההגנה" ודבר זה התעכב, משום מה, עד חייש במאי 1948. טענתו של ראשיהממשלה לשעבר, דוד בן-גוריון, כאילו האירגון הצבאי הלאומי המשיך להתקיים לאחר קום המדינה — הוא מילולית נמוך ועיוות האמת החסודית" — זאת אמר ראש מטה אצ"ל לשעבר, ח"כ חיים לנדאו, בתגובה למאמר שפרסם השבוע ב.ג. ב"בר"י, ובו האשים את אצ"ל בקיום כוח מחוץ לצה"ל. מאמר של ראשיהממשלה לשעבר היה חלק מוויכוח נוסף, המתנהל בימים אלה מעל דפי העתונות ובאמצע עיתותקשורת, כשהציר המר כוז הוא פרשת אלטלנה' — אונייתהנשק של אצ"ל שהגיעה ארצה לאחר שנה נסה ההגנה להוקמה.

ח"כ חיים לנדאו הנודד אמר את מאמרו של ב.ג. כ.מאמר מובלבל, המלא סיו לופים למכביר, כמו, למשל, הסיפור על אנשי אצ"ל ש" בוויסו כבר לצה"ל וברחו מג" דודיהם, כאשר הגיעה אלי שלנה' לכפרויותקין".

"לא אמת"

מר לנדאו שהה על החוף התל-אביבי, כאשר הגיעה ה' אוניה מספרויתקין כשעל

ח"כ חיים לנדאו "התונח הקדוש"

שאלה: ב. ג. מאשים את אצ"ל בכך, שהיתה לו כוונה למרוד, וכי מסקדת אצ"ל המריה הטבחית בכתב, מיום ה'ד' ביוני 1948, שלטה התד חיבה למסור את כל הנשק שעד האוניה לצה"ל. מהו גירסתך להאשמה המורה זו? ח"כ חיים לנדאו: קודם כל, עלי לציין, כי האוניה אלטלנה' נרכשה על ידי נצ"ר מינו כח"ל, לאחר החלטת

אר"ם ביום להקמת המדינה מתוך ידיעה שגורל המדינה וגבולותיה יוכרעו ע"י כוח הצבא העברי, על גבי סיפון האוניה היה נודד של אצ"ל, שמנה כ-1000 מחנדיבים, וכן 5,000 רובים אנגלים, 6 מיליון יון כדורים, 300 סכונות-יריה, מאות טונות של חומרנפץ, סצנות למסוסים והמישה חלמיים. רוב הנשק ניתן לנו ע"י הממשלה הצרפתית, שאף סייעה בהעמסתו על ה' אוניה, אשר לטענתו של בן-גוריון יון — אנו מציינ, כי לא היתה שום התחייבות בכתב למסור את הנשק, היה הס' כמ' שהושג עם נציגו, החנ' נה".

סיפורי "הפוטש"

שאלה: מה קבע החסכס שהושג? תשובה: לאחר שנדע לנו על צאתה של האוניה מהנמל הצרפתי מרס דה'ביק, מ' תוך שידור של ה.ב.בי.ס, שיגרנו אליה מברק בנוסח: האט, אל התקרבו, המתנו להוראות, ונשמנו עם נציגו

ההגנה — לוי אשכול ז"ל, ישראל לילי ואי-יחקשך דוד בן-ג — דיווחנו על האוניה וצוידת, הפגישה התקיימה ב' מחצית יוני, במטה של אצ"ל, שהמשיך להתקיים באורה זמ' בי עד להשלמת ביוסם של כל חיילי אצ"ל לצה"ל, שי התנהל, משום מה, בעצלי תיים.

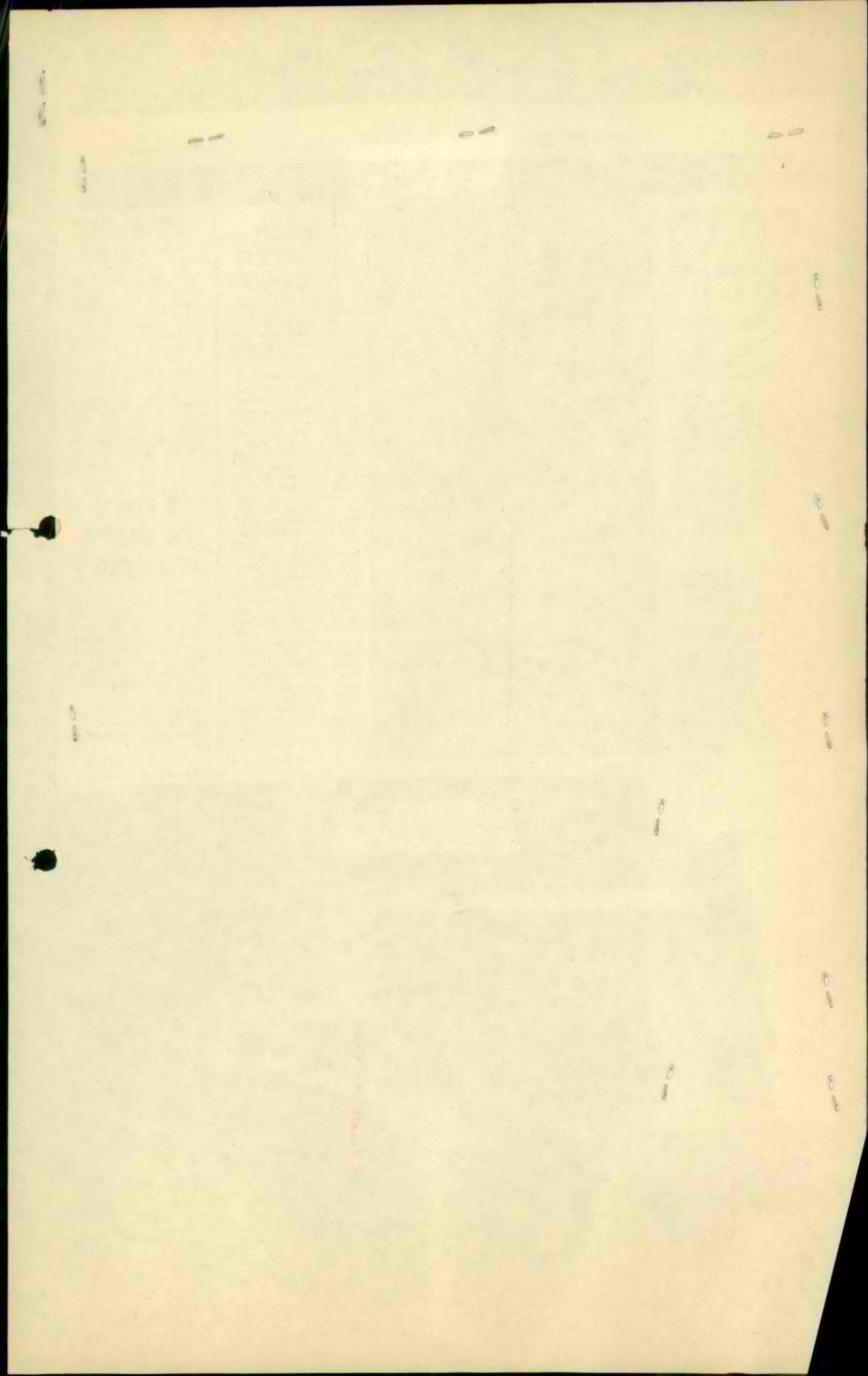
באותה פגישה תבענו, כי 20 אחוז מכלל הנשק יועבר לאנשי אצ"ל בירושלים, ש' בה היה קיים מצב מיוחד, תבענו שהלק נוסף של ה' נשק יועבר לדרשה חיילי אצ"ל במסגרת צה"ל, כי הם היו בלתי מופשים מחוסר נשק, וזיתר ימסר לצה"ל.

לתביעה הראשונה בקשר לירושלים הסכימו נציגו, ה' הגנה, לתביעה השנייה — סירבו, למרות שלא הורגו בנו סרדישתנו, אמרו לנו, כי סופו של דבר, להורות לקבר גים האוניה לתבואה לחוף כפרויותקין, שהוא מושב מוכתק, של מסא'י, הסכסכו ונתנו את ההוראה המתאימה, עלי לציין, כי כל הסיפורים על פוטש ומרד, הם סגוכ' חים, מרביית הנשק היה בתוך גריו ולא כשירי הפעולה סיי דית".

שאלה: האם ברחו אנשי אצ"ל הסגוייסים מגדודיהם כי צה"ל, כאשר הגיעה האוניה לכפרויותקין, לפי שטרען ב.ג.?

תשובה: אני חייתי במ' קום בתוקף תפקידי, אני מר' דיע בזאת בצורה שאינה נש' תמעת לשהי פנים: איש מ' אנשינו לא ברה, האנשים ה' יחידים של אצ"ל שהיו על החוף, היו בתודית ובחוריה, שלא נייסו עדיין לצה"ל, כי אשר הגיעה האוניה למקום, נפתחה לעברם אש וכמת מ' הם נהרגו, הספקד המרומי של צה"ל נתן לאוניה אור' סופטטוס והיא נאלצה להפליג לתל-אביב, קודם לכן מורקו סמנה 2,500 רובים ומיליון כדורים שומסרו לצה"ל, כו ירדו ממנה כמעט כל אנשי הגדוד שלנו, שגוייסו מאוחר יותר לצה"ל, פרשת כפר' ויתקין מהווה תעלומה סרא' גית עד היום, אבל שלא הצלחנו לפרוק את יתר כמר' וית הענק של הנשק, שירדו לספינו עם האוניה מיס חופי תל-אביב".

העלן גם' רבא

"מזימה אפלה"

שאלה: מה ויתר סתם הטיפול שלכם, לאחר שהתיישרו עם ההגנה? אינו פועל כשורה?

תשובה: אני פגלה עתה לראשונה על פגישה שהיתה לי עם יצחק גרינבוים המנחה או שר'הפנים של הממשלה לה המגיד. פגישתו אלו, לי אחר שחזרתי מספר ויתקין, וסיפרתי לו על ההסכם עם גלילי ואשכול, הוא אמר לי, שהוא שומע זאת לראשונה. מאחר שבישיבת הממשלה דוחה כאילו אצ"ל חסר את ההוראה, פגע באורח ודוני בהחלטת האו"ם, וכונתו הייתה למרוד בשלטונות, גויני ביום הבטיח לשוחח עם בני גוריון בנושא זה והציע לי העביר את העניין לבוררות, הוא נקב אפילו בשמו של הרב הרצוג המנהל כבוד, אבל הוא לא הצליח להשיג את ב.ג. וביתוים הגיעה ה' אונייה בשעת חצות. לתלמי אביב כשעל ספינת בנין.

שאלה: האם, לדעתך, הייתה זה ראשית הממשלה הזמנית, בגוריון, את חבריו לממשלה באינפורמציה בפרשת אלטלנה?

תשובה: אין לי כל ספק, כי בגוריון ידע על הסייב, כנס, שהיה לנו עם אשכול וגלילי, אך לא מצא לנכון להודיע על כך לחברי הממשלה הזמנית, אם הממשלה הזמנית ויתה מחליטה — לי אחר קבלת האינפורמציה הימלאה — להורות לנו להתחיל את האוניה ולא לפרוק את הנשק, היינו עושים זאת, יש לי יסוד סביר להניח, כי נהי' רשת מזימה אפלה ומזוכנת לפגוע קשות באצ"ל, ודבר זה בא לידי ביטוי באורטיסט' מסוים שקיבלנו בכפר ויתקין, ברורה על אנשינו במקום זה ובפגישה הישירה באוניה

סוף בעמוד 96

פרשת אלטלנה

כול הודיעו, שההגנה לא תסייע בפריקתו. הפריקה הוספקה, לאחר שצה"ל פתח באש לעבר אנשינו. כל הי נשק שהורד עד אז נמסר מיד לצה"ל, לא היו כלל יריות בכפר ויתקין מהאוניה לעבר החוף.

שאלה: וכאשר הגיעה ה' אוניה לתל אביב, האם ירתח לעבר טטה הפלמ"ח?

תשובה: אני מבחיש זאת בכל חוקה, בעיקר לא נכונה טענתו של גאל אלון, כאילו היתה פרומוקציה וזוהי יריות מטכונת ירדית, פיאט', לפני שהתנתח הקדוש החל לר'ות, ראשית, לא היו כלל מטונות ירדית, פיאט' על ה' אוניה; ושנית, אנחנו חשנו בנו באש רק לאחר הפגישה הישירה באוניה, ואף זאת כי מטרה להפסיק את האש.

(סוף טעמור 3)

סוף חופה של תל אביב, כי אמצעות התחנה הקדושה, הי ברין — לדעת ב.ג. — להיות אחר מסוגני בית המקדש, כאשר יקום.

שאלה: ראשית הממשלה לי טעבר היה אחד מהורשי ה' מזימה, שאתה מדבר עליה? תשובה: אני חושב שכן.

שאלה: במאמר שפורסם ב.ג. ב"דבר" הוא טוען, בין השאר (ציטוט): "נציג שר הבטחון דרש ממנהיגי תא"ר, נית, כאשר עונה בכפר ויתקין, קין למסור את הנשק לצה"ל, אבל מזהינו תאוניה סרבו לעשות זאת והחלו לירות". האם כך היו הדברים? תשובה: שקר וכזב. כבר אדרתי, שהיתה לנו כוונה לפרוק את כל הנשק בכפר ויתקין, למרות שגלילי ואש'

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

—

—

—

סילופו של מר לנקין ב"הארץ" מ-27.7.71

צה"ל הכפוף
לממשלה -
תנאי חיוני
לקיומנו

2/8/71

373

מאת דוד בן-גוריון

עולם. אין לנו כל בטחון כי ה-
דבר לא יתגלה לנציגי ארצות
עלינו להתחיל כיצד לנהוג.
לאחר דיון, הוחלט פה אחד:
להתחיל מיד עם הפעולה נגד
ד"ר, באם ירוכזו כוח מספיק ב-
כועד הדרוש. על המפקד במקום
להשתדל להימנע משימוש בכוח,
אך אם לא יקבלו דיון - יש
תמש בכוח. ישיבה זו של הממ"ר
שלה נכתימה בשעה חשע בערב.
למחרת ביום ב', 21.6.48, נודע
כי האגף של אצ"ל הגיעה לחוף
ישראל, ולשכת המודיעין של ה-
ממשלה הודיעה לפתוחים: "מש"
נודע כי האגף הגיעה לחוף יש-
ראל - ניתנה פקודה לכווחות צבא
ההגנה למנוע את פרידת הנשק,
ואם יהיה הכרח בדבר - להש-
תמש בכוח לשם כך.
ביום שלאחר זה, ביום 22.6.48,
נכנסה הממשלה, וראש הממשלה
הודיע על יסוד דו"ח שנתקבל
ממפקד הגליל התיכון, שהאגף
הגיעה לחוף כפר ויתקין, ורבים
מחיילי אצ"ל המשרתים בצה"ל,
ברחו מגדודיהם ובאו לכפר וית-
קין, ורוב הנוסעים באניה ירדו
לחוף בכפר ויתקין, אולם מספר
נוסעים נשארו באניה וניסו לפי-
רובים, 250 מכונות ירייה ותחמו-
רה, נציג שר הבטחון דרש מ-
מנהיגי האגף למסור הנשק ל-
צה"ל, כפי שראשי אצ"ל התחיי-
בו בכתב ביום 3 ביוני 1948, אבל
מנהיגי האגף סרבו לעשות זאת
וחתלו לירות, אולם המרד נכשל,
(סוף בעמ' 8)

הפרת הפוגה על ידי יהודים ב-
אוסו מפוצץ מאוד. כלי שנהיה
אנו, באוסו אישי, אחראים לכך.
וזה על ידי מעשה אצ"ל. אצ"ל
ארנן בחי"ל אנחת מעשלים עם
נשק, והאניה עומדת להגיע לחוף
פי הארץ הלילה. הבורק אס-
פו אנשי אצ"ל מאות אחדות של

דוד בן-גוריון

אנשים. לפי ידיעה שקיבלתי פרצו
500 מאנשיהם למחנה שלגו ב-
שומרון ונאחזו בו. אני עצמי, הו-
סיף שר החוץ, לא דיברתי עם
אנשי אצ"ל, אבל בכך, ממחלקת
העליו, מסר לי דו"ח ממצב ה-
מחנה הזה. עניין האגף נבצע ב-

אני מכיר את מר לנקין ב-
אוסו אישי ואין לי כל ידיעה על
הטלויזיה של מר אלוך, שמו לנ-
קין מתרעם עליה. (במאמר שפרסם
ב"הארץ" ב-27.7.71) אבל עתון
הארץ הוא בלי ספק עתון אחד
ראי, וגם יודע שביום מסויים, ה-
איר תשי"ח, 14 במאי 1948, הו-
קמה מדינת ישראל, ועל ההכרזה
של המדינה החמו כל באי-כוח
המפלגות, הגדולות והקטנות, לר-
בות הקומוניסטים היהודים. כי
ישיבת הממשלה הזמנית ביום
23.5.48, הציע ראש הממשלה
פקודת "צבא הגנה זמנית". מש-
שפירא התנגד להוספת המלה "ה-
נה" אבל איש לא תמך בהתנג-
דות זו. לפי בקשת כמה חברים
נדחת הדיון והחלטת לישיבה ה-
באה, וביום 26.5.48 נתאשרה ה-
פקודה האומרת:

לפי סעיף 18 לפקודת סדרי
השלטון והמשפט תשי"ח-1948 נר-
תנת בזה הפקודה הבאה:

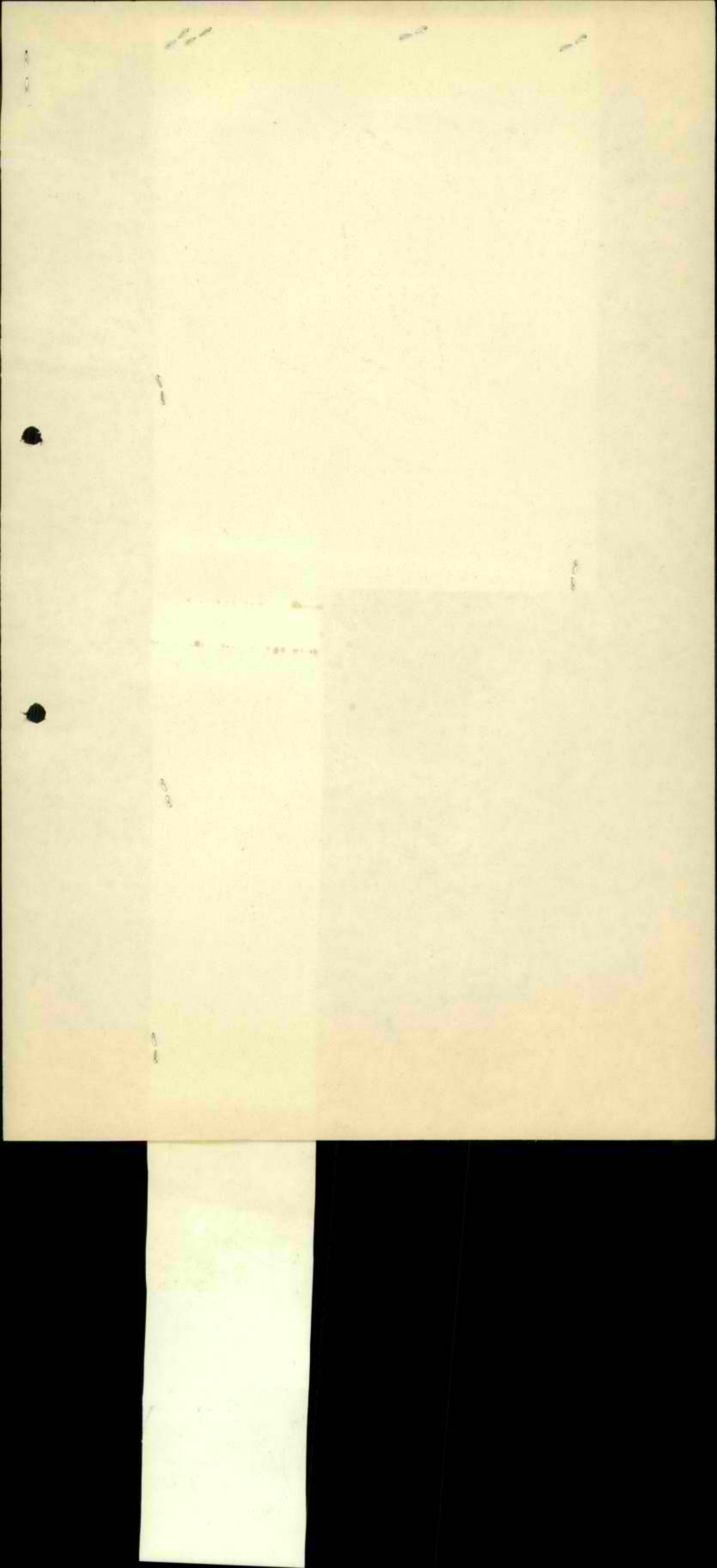
1. מוקם בזה צבא הגנה לישראל, מורכב מחילות יבשה, מחיל הים ומחיל האוויר.
2. במטב הירוש יונחז גיוס חובה לצבא-הגנה לישראל על כל שורותיו. גיל חייבי הגיוס יהיה כפי שייקבע על ידי הממשלה הזמנית.
3. כל אדם המשרת בצה"ל חייב לחייב שירות מוגבר למדינת ישראל. שירות זה ולשטונותיה ת-טוסמכים.
4. אסור להקים או לקיים כל כוח מזויין מחוץ לצה"ל.
5. צוים, הכרזות, תקנות ו-כל הוראות אחרות בפנינו הש-רות הלאומי שנתפרסם ברבים בין ט"ו בכסלו תשי"ח (29 בנובמבר 1947) לבין יום פרסום פקודה זו, על ידי הסוכנות היהודית לא"י, הועד הלאומי לכנסת ישראל ב"א"י, מנהלת העם, הממשלה הזמנית או אתה המחוקקות, יעמדו בתקפם כל עוד לא יתקנו או יבוטלו.
6. כל פעולה הנעשית בהתאם להוראות פקודה זו תהא חוקית, אף אם היא עומדת בסתירה לכל הוראה אחרת בחוק הקיים.
7. שר הבטחון ממונה על ביצוע פקודה זו.
8. פקודה זו תיקרא בשם "פקודת צבא הגנה לישראל, תשי"ח-1948".

הממשלה הזמנית,
ד. בן-גוריון
ראש הממשלה

י"ח באייר תשי"ח
(26 במאי 1948)

לא אעמוד על התקופה שלפני
הקמת המדינה ועל המעשים ש-
כר לנקין וחבריו עשו באותם
הימים, אבל לאחר הקמת המדינה,
זאת אומרת מיום ה' אייר תשי"ח
(14 במאי 1948), היו כל הושבי
ישראל כפופים לסדר החדש, ו-
פקודות שהוצאו ע"י המוסדות ה-
ממלכתיים היהודים, הממשלה ו-
מועצת המדינה הזמנית, בעשרים
וששה בחודש מאי 1948 נתאשר
לה הפקודה על הקמת צבא הגנה
לישראל, וביום 3 ביוני 1948 חתם
ראש אצ"ל על התחייבויות, הכו-
רות בין השאר את הסעיפים ה-
אלה:

1. חברי הארגון הצבאי הלאומי יתגייסו לצבא הגנה לישראל בהתאם לצורכיהם של ממשלת ישראל, ויישבעו את שבועת הא-כוננים הנחובה בישראל.
 2. הנשק והציוד המלחמתי ש-בידי "הארגון הצבאי הלאומי" יי-מסרו לצבא הגנה לישראל, לר-שות הפיקוד העליון.
 3. מתוך החלטתם החפשית ו-המוצהרת חללים, הארגון הצבאי הלאומי ומפקדתו לפעולות ול-התקיים כחטיבת צבאית במדינת ישראל ובתחום ממשלת ישראל.
 4. כל פעולות רכישה נפרדת של נשק וציוד מלחמתי מטעם האצ"ל יופסקו, והקשרים ימסרו לרשות צבא ההגנה לתועלת ה-מלחמה.
- אולם ההתחייבות של ראש אצ"ל לא נחקקה. הארגון הצבאי הלאומי ומפקדתו לא חדלו מ-לפעול ולהתקיים גם אחרי קום המדינה וגם אחרי קבלת פקודת דה ביום 26.5.48 על הקמת צבא הגנה לישראל, ועל האיסור להי-קיים ולקיים כל כוח מחוץ לצה"ל; פעולת רכישה של נשק וציוד מל-חמתי לא נפסק ולא נמסר לרשות צבא הגנה לישראל, אם כי זה לא היה אחת הפקודות הרגילות להקמת שרותים ממלכתיים, אלא צו חיים ומוות לקיומה של ה-ישוב. לקיומה של מדינת ישראל, לקיומה של תוחלת העם היהודי, כי עם הקמת המדינה הועד-דנו בפני פלישה כוללת שי-צבאות ערב המזוינים, וההתנגו-גורה בפני הפלישה עמדה במרכז חיינו וקיומנו.
- בישיבת הממשלה שנתכנסה ב-יוב 20.6.48 עמד שר החוץ, משה שרת, על הקלה המורה העלויה להסעיר את הארץ. הוא אמר:
"יתכן שאנו עומדים עתה בפני

האמת על אלטלנה

מאת חיים חפר

סצועים ובקשות להפסקת אש. כולן נענו. כארבע חמש פעמים הגיעו אמבולנסים של מגן דוד אדום. את הפסקות האש האלה ניצלו אנשי האצ"ל לשפור עמדותיהם, ואם וכי רוגני אינו מטעני גם להורדת נשק מן האניה (על כל פנים לקשר אתה באמצעות סירות גומי). איש הי פלמ"ח פסח ולודינגר נהרג לידי מלית איש אצ"ל אשר ניצל הז' דמנות כזאת וירה בו כשהוא מס' תתר מאחורי הקיוסק שעמד אז על השטח המוגבה בהמשכה של הי טיילת.

ה) כשהאניה החלה לבעור היתה מהומה רבה לידה. גם מר לנקין איבנו בטוח שאנשי הפלמ"ח לא חשו ל' עזרה. אני על כל פנים ראיתי שניים שיצאו מתוך המטה ללא נשק ור' רצו לכונן האניה. לאחר מכן עובתי את עמדותי על מנת לעזור בפנתי מסמכים סודיים, כיוון שהשמועה אמרה שיש 400 טונות חומרי נפץ באניה וש' חצי תל"אביב חלד". אני יכול להעיד על עצמי. נותרתי עם שני חברי פלמ"ח לשמור על המ' טה שפונה וגם כאשר נמשכו התי' פוצצויות ירדנו לתוף להפש ניצו' לים ונפגעים. אך איש כבר לא היה על שפת הים.

ו) לבסוף אציון, כי בהגנת המ' טה לא השתתפה אף יחידה קרבית של הפלמ"ח. המגינים היו רציים רוכי' בי אופנוע, אפסנאים ושלישים, פקי' דים ופקידות ואחדים מאנשי הציו' בטרון שנקלעו לשם בטקרה. חלק מן המגינים היו נכים שנשלחו ל' החלמה בתל-אביב ואשר הועסקו ב' מטה בעבודות קלות.

כעד ראייה וכמשתתף בהגנת מטה הפלמ"ח ביום "אלטלנה" יורשה לי להביא את העובדות הכאות המתיח' טות למאמרו של מר אליהו לנקין ("הארץ" 26.7):

א) מיד בשעות הבוקר הוצבו מול מטה הפלמ"ח (שהיה במלון "ריז") שני פיאטים ושני מקלעי ברן. פיאט וברן מצד ימין של מלון "ריז", מ' אחורי תלולית של אדמת חברה ור' פיאט שני וברן בקצה הטיילת ש' גסתימה או דרומה למלון. התוליה הראשונה התמקמה כ-15 מטר מן המלון, השניה כ-25 מטר. שתי חר' ליות אלה שותקו ברימונים מיד כש החלו היריות אף כי שהו ב' מקום ללא הפרעה קרוב לשעה.

ב) מן האניה נפתחה עלינו לא רק אש רובים, אלא גם אש מקלעי ברואוינג כבדים. האש נמשכה עד אחרי הצהרים, כך שטענתו של מר לנקין, כי הוא "הוציא את רוביהם מידיהם" אינה נכונה או שאנשיו פשוט לא מלאו אתר פקודתו.

ג) במשך כל הקרב התנהל משא ומתן בצעקות בינינו לבין אנשי הי' אצ"ל שחלקם הסתתרו מאחורי קור הטיילת. דרשנו מאנשי האצ"ל ל' הכנע ולמסור את נשקם. מדי פעם הגיעה תגבורת של אנשי אצ"ל מה' חוף ואלה הפסו עמדות בבתיים סביב מטה הפלמ"ח וצלפו אל חלונותיו.

ד) לאחר כל פרץ חדש של אש נשמעו צעקות מכוון החוף י' יש

האמת על אלטלנה

(מאמר 227-71)

לנקין: הוצאה פקודה לפגוע באלטלנה

דוחה גירסת יגאל אלון

ידועתי וזכרונני לא היו אלה אנשי הפלמ"ח.
הקצין קיבל פקודה לירות מר לנקין דחה את הגירסה כאילו ירו מהאניה בפיאטים לעבר מטה הפלמ"ח. לא היו לנו בכלל פיאטים על האניה. כמה אנשים ירו ברוב בים לעבר החוף, אך עצרתו בע"ד. עוד אמר כי מר אלון ניסה להחליק את פרשת אלטלנה, אך הוא, לנקין, שוחח אישית בשנות החמישים עם הקצין שפקד על צוות התותח שהפגיו את האניה. הלה סיפר לו לדבריו, כי קיבל פקודה מפורשת לפגוע באניה. הקצין, ש"עלה לימים לדרגה בכירה בסולם הפיקוד בצה"ל, לא נקב - לדבריו מר לנקין - בשם האיש שנתן לו את ההוראה לפגוע באניה.

מאת נתן ריבון
סופר, "הארץ" בירושלים
עו"ד אליהו לנקין בירושלים, ש"היה מפקד אנית הנשק של אצ"ל אלטלנה, דחה שלשום בחריפות את הגירסה שהשמיע כאן ראש הממש"ל, מר יגאל אלון שהיה מפקד הפלמ"ח, בתכנית הטלוויזיה, השעה השלישית לפיה נפגעה האניה ברצועת עזה. השר אלון אמר בתכנית כי ביקש מחיל התותחנים לירות לעבר

לנקין

האניה רק מספר פגוי הפחדה, אך למרבה הצער אחד הפגויים פגע באניה. איני חושד בשר אלון שידע את האמת ושיקר, יתכן שהסעו אור"ת, - אמר מר לנקין.
מר לנקין, שהוא חבר הועד המנהל של רשות השידור, אמר כי הוא עומד להעלות את הנושא בוועד המנהל ולדרוש שהטלוויזיה תאפשר לו או לחבריו להגיב על דבריו השר אלון ולספר את הגירסה שלהם על הפרשה. מר לנקין אמר גם כי לא נכונה גירסת אלון ששליחים ניהלו מו"מ בין המטה הכללי לאניה. הוא אמר כי מפקדי אלטלנה ביקשו ש"ישלחו מישהו לנהל מו"מ, אולם איש לא בא. בקשנו גם שסייע לנו לפנות את הפצועים על האניה, אך לא נענינו. מר לנקין אמר כי לא ידוע לו שאנשי הפלמ"ח קפצו למים להציל את אנשי האניה. ר"י אינו אנשים שיצאו לים על תאסא"קת לעבר האניה, אולם לפי מיטב